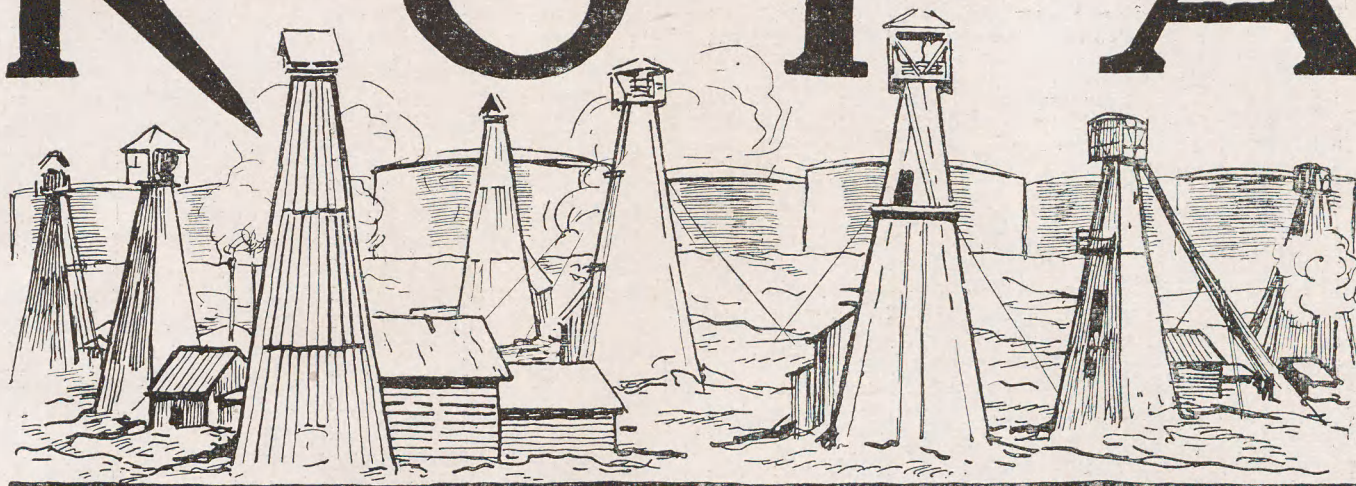
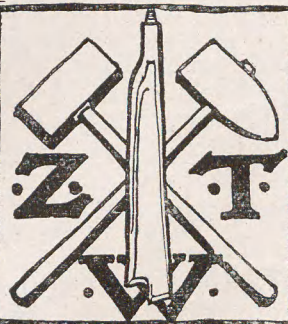

ROPA

PRZEMYSŁ
HANDEL

ORGAN ZWIĄZKU
TECHNIKÓW
WIERTNICZYCH

TECHNIKA
PIŚMIENNICTWO

ORGAN DES VER-
BANDES DER BOHR-
TECHNIKER

Nr. 4.

25. Maja 1911. — Borysław — 25. Mai 1911.

Rok I.

W SPRAWIE PRAC KOMISJI WODNEJ W TUSTANOWICKICH KOPALNIACH.

Kłeska, jaka wskutek zawodnienia dotknęła Tustanowice, powinna była do akcji obronnej zszeregować wszystkie czynniki, które czy to pośrednio, czy bezpośrednio z przemysłem naftowym mają u nas styczność. Należałoby się spodziewać, iż każdy kto tylko poznał, jak groźne, prawie przełomowe chwile przeżywa obecnie nasz przemysł naftowy, dzięki postępującemu coraz bardziej zawodnieniu największej dziś kopalni galicyjskiej, z chętną na każdym kroku pospieszy pomocą komitetowi, który w swe ręce ujął akcję ratunkową. Stanowisko takie jest jasne, dla każdego zrozumiałe i zdaje się żadnych komentarzy nie wymagające....

Tymczasem z przykrością prawdziwą stwierdzić należy, iż sprawy wprost w przeciwnym toczą się kierunku. Komisja wodna zamiast pomocy natrafia na każdym kroku na niepokonane prawie trudności a to właśnie ze strony, z której by się tego najmniej spodziewać można i spodziewać należało. Całą groźę niebezpieczeństwa, ciężącego niby chmura złowieszcza nad tustanowickimi kopalniami, zapoznają nietylko właściciele zagrożonych kopalń ale i kierownicy. Zamiast pomocy wydatnej, chętniej i szybkiej, zamiast wszelkich możliwych ułatwień, zamiast wreszcie natchmiastowego i jaknajściślejzego wykonania poleceń komisji, musi ta ostatnia ciężkie staczać walki

EINIGE WORTE IN ANGELEGENHEIT DER UNTERSTÜTZUNG DER WASSERKOMMISSION FÜR DIE TUSTANOWICER SCHÄCHTE.

Man sollte meinen, dass der schwere Schlag, den Tustanowice durch das Wassereindringen erlitten hat, alle massgebenden Kreise und alle Faktoren, die der Naphta-Industrie direkt oder indirekt nahestehen, zu einer gemeinsamen Abwehraktion vereinen wird, man sollte weiter annehmen, dass jeder, der die Grösse der Gefahr erkannt hat, die der einzigen grossen Grubenanlage Galiziens droht, der sich der Bedeutung dieses, über den ganzen Reichtum eines Landes und über die Existenz unzähliger Individuen entscheidenden Augenblickes voll bewusst ist, man sollte glauben, dass alle diese Elemente die von der Kommission eingeleitete Rettungsaktion auf das Kräftigste unterstützen werden. Dieses Verlangen ist doch genügend gerechtfertigt und so klar, dass es wohl keiner weiteren Kommentare bedarf.

Indessen müssen wir die traurige Tatsache constatieren, dass es sich gerade entgegengesetzt verhält!! Die Wasserkommission stösst auf Schritt und Tritt auf geradezu unüberwindliche Schwierigkeiten und gerade dort, wo man es am allerwenigsten erwartet hätte. Das unheilverkündende Damoklesschwert, das über Tustanowice schwebt, wird weder von den Eigentümern der bedrohten Gruben noch von den Betriebsleitern, die mit Blindheit geschlagen zu sein scheinen, gesehen.

o przeprowadzenie rozporządzeń i poleceń, musi się starać — co już wydaje się rzeczą nieprawdopodobną — o ratowanie zagrożonych szybów częstokroć wbrew woli ich właścicieli i wbrew dobrze zrozumianemu interesowi osobistemu kierowników. — Takie się wrażenie odnosi — bardzo deprymujące niestety — czytając protokoły posiedzeń Komisji wodnej, protokoły będące jednym szeregiem, słusznych zresztą skarg na dziwne jakieś zaślepienie i niezrozumienie swych własnych interesów. Wprost pojąć nie można, co za cel mieć mogą niektórzy właściciele i dyrektorzy kopalń, przeszkadzając pracom komisji, nie można też zrozumieć stanowiska niektórych kierowników, którzy przecież w razie zamknięcia kopalń potracą swe dotychczasowe stanowiska i znów gdzie indziej pójdą szukać chleba, — że już pominiemy bliższe określenie tego dziwnego stanowiska z punktu widzenia ogólnie narodowej polityki społecznej, jako nie wytrzymującego najłżejszej krytyki!

Nic też dziwnego, że w tych warunkach dotychczasowe prace Komisji nie mogą wydać takich owoców, jakby tego spodziewać i oczekiwać należało.

I dlatego też zwracamy się z przedstawieniem tej tak ważnej, tak żywotnej dla naszego przemysłu sprawy przede wszystkim do naszych kolegów, Członków Związku Techników Wiertniczych i prosimy ich bardzo o rozważenie powyższego — zimno i spokojnie — a mamy niepłonną nadzieję, że zrozumieją intencje nasze i ze wszystkich sił poprze zechcą usiłowania i prace komisji. Przecież w ich rękach leży więcej niż połowa powodzenia sprawy! Na cóż bowiem przydadzą się choćby najmańdrzejsze, najlepiej obmyślane zarządzenia komisji, jeżeli nie mogą one wejść w życie, a pozostają tylko martwą literą w butwiejących stosach protokołów.

Tam gdzie chodzi o interes ogółu, o dobro tak potężnej tak świetnie rozwijającej się gałęzi przemysłu ojczystego, tam na plan jaknajostateczniejszy ustąpić muszą wszelkie osobiste zdania, zapatrywania i niechęci, bo te tylko szkodę, wielką i niepowetowaną spowodują. Jak wszędzie i zawsze, tak i w sprawie ratowania zagrożonych zalewem kopalń tustanowickich nie rozbijanie usiłowań i destrukcyjna robota — skądkolwiekbyż by ona pochodziła jest karygodną — lecz „wspólna moc tylko zdoła nas ocalić“.

BORYSLAWSKA SZKOŁA WIERTNICZA.

Imitacja Politechniki czy Szkoła dla dozorców?

II.

W pierwszym artykule przygodnego korespondenta w sprawie reformy szkoły wiertniczej, opisano ową „chwile osobliwą“ — egzamin absolwenta tejszkoły na kierownika odpowiedzialnego. Dziś chcemy rozpatrywać przyczyny, które powodują iż z uczelni kosztem kraju, a więc funduszków publicznych, utrzymywanej powstaje jakieś kuryosum pedagogiczne,

Anstatt rasch und willig Hilfe zu leisten, anstatt alle Wege selbst zu ebnen, anstatt alle Anordnungen der Kommission sofort und minutiös auszuführen — lässt man es dazu kommen, dass die Kommission wegen Erfüllung der Anträge schwere Kämpfe zu bestehen hat, ja dass sie so unglaublich das klingen mag, oft gegen den Willen der Eigentümer und gegen die von den Betriebsleitern wohl verstandenen ureigensten Interessen, alles selbst ausführen muss.

Diesen traurigen und deprimierenden Eindruck gewinnt man, wenn man die Protokolle der Sitzungen der Wasserkommission liest, Protokolle, in denen sich Klage an Klage reiht über die Verblendung und das Nichtverstehen der eigenen Interessen. Es ist geradezu nicht zu verstehen, welches Interesse manche Grubeneigentümer und Direktoren haben, die Arbeiten der Kommission zu verhindern, man kann das Vorgehen der Betriebsleiter nicht begreifen, die doch im Falle, die Gruben eingestellt werden müssten, ihre gegenwärtige Stellung verlieren und vor eine neue Existenzfrage gestellt sind! Wir unterlassen es hierbei, dieses wunderliche Vorgehen vom Standpunkt einer national handelnden Wirtschaftspolitik aus näher zu analysieren, das selbst der tolerantesten Kritik nicht standhält!

Es kann daher Niemand Wunder nehmen, dass die bisherige Tätigkeit der Kommission nicht die erhofften und erwünschten Resultate zeitigt hat.

Wir wenden uns daher in diesem ernsten und über die weitere Existenz unserer Industrie entscheidenden Augenblicke vor allem an unsere Kollegen, an die Mitglieder des Bohrtechniker-Vereines, sie mögen diese Frage ruhig und sachlich erwägen und wir glauben, dass sie unsere Intentionen verstehen und mit allen Kräften die Arbeit der Kommission unterstützen werden. In Euren Händen liegt doch zum grossen Teil der Erfolg der Arbeit! Denn welchen Wert haben die klügsten und bestdurchdachten Anordnungen der Kommission, wenn sie nicht befolgt werden, wenn sie als tote Buchstaben in den mordernden Akten der Protokolle untergehen!

Dort wo es sich um das Interesse der Allgemeinheit handelt, wo das Wohl der ganzen sich so herrlich entwickelnden Industrie auf dem Spiele steht, dort müssen alle persönlichen Anschauungen und Momente verschwinden, da diese nur einen unermesslichen und unersetzlichen Schaden stiften können.

Wie immer und überall, ein destructives Wirken und die gewollte Verhinderung ernster Bemühungen, woher sie auch kommen möge, strafbar ist, so ist dies auch in Angelegenheit der, der drohenden Verwässerung anheimzufallen bestimmten Schächten der Fall, von welcher Gefahr uns nur die Kraft der gemeinsamen Arbeit befreien kann!

DIE BERGSCHULE IN BORYSLAW.

Eine Nachbildung der Politechnik oder eine Schule für Aufseher?

II.

Der erste Artikel aus der Feder unseres geschätzten Mitarbeiters, den wir in der vorigen Nummer abgedruckt haben, hat uns in einer naturgetreuen Momentaufnahme das Bild einer Prüfung gebracht, in der ein Absolvent der Bergschule auf seine Fähigkeit, die Stelle eines Betriebsleiters zu bekleiden, untersucht wird. Wir wollen nun heute die Umstände untersuchen, welche dazu geführt haben, dass die

które istnieje wbrew intencjom swego własnego statutu, a to dzięki sławetnym „rozporządzeniom“, „objaśnieniom“ i „uzupełnieniom“. Te trzy rzeczowniki w cudzysłowach, czynią u nas z każdej najlepiej pomysłanej, najpożyteczniejszej w założeniu ustawy — rzecz krańcowo przeciwną. Tak było i ze statutem Krajowej szkoły górniczej i wiertniczej. § 1. tego statutu wyraźnie powiada: Celem szkoły górniczej i wiertniczej jest wykształcenie dozorców ruchu i wiertaczy dla kopalń i wierceń prowadzonych w myśl ustawy z d. 17. XII. 1884. dz. ust. rozp. kraj. Nr. 35 z r. 1886 w celu wydobywania minerałów żywicznych, a w szczególności nafty i wosku ziemnego.

Paragraf ten zupełnie jasno i niedwuznacznie określa, iż szkoła ma za zadanie kształcenie dozorców i wiertaczy, mimo tego, iż w chwili tworzenia szkoły wiertnictwo nie stało tak wysoko jak obecnie a jednak statut szkoły i ona sama przeznaczona była wyłącznie dla dozorców a nigdy dla kierowników. Najlepszy to dowód, że już wówczas osobistości miarodajne uznały to, że od kierownika należy żądać znacznie wyższych kwalifikacji. O kierownikach ruchu nie ma tu mowy, inicjatorzy tej szkoły napewno o kształceniu kierowników w niej nie myśleli.

Tymczasem wzięto się nieudolną ręką do „uzupełnień“ statutu i klasyczną w państwie drogą „rozporządzeń“ — stworzono na borysławskim gruncie dziwowisko. Program nauk pozostawiono niezmiennym, szkołę nie przetworzono ani nie uposażono lepiej, jako warunek przyjęcia pozostały owe „dwie klasy szkoły średniej lub 6—7 klas wydziałowych“ — za to wychowankom tej szkoły dano prawa obszerne. A więc zrównano te prawa ze szkołą przemysłową, ba nawet absolwenci tego zakładu mają większe prawa od ukończonych słuchaczy techniki (bez drugiego rządowego egzaminu).

Rozumie się, że, gdyby nawet wszelkie warunki, o których poniżej, odpowiednie były w zupełności szkoła rozporządzająca materiałem uczni tych kwalifikacji nigdy w ciągu jednorocznego kursu nie wykształciłaby ich na kierowników.

Skutki — oto egzamin absolwenta tej szkoły opisany w poprzednim artykule.

Narzekamy na proletaryat umysłowy, absolwenci technik i szkół przemysłowych, ci wybrani są przy „kolejki“ — inni po parę lat chodzą bez pracy; mówimy że brak nam przemysłu, więc techników nie potrzeba.

Ale jednocześnie fabrykujemy en gros kierowników z ludzi nieukwalifikowanych i niedouczonej. Minęły czasy, kiedy to raport szybowy „pan kierownik“ spisywał na cholewie — zachód dąży do wychowania specjalisty, inżyniera-wiertnika, — a my mamy pozostać na poziomie tradycyjnego zafowania.

Tymczasem n. p. w Rumunii istnieje szkoła wiertnicza — szkoła ta stoi pod każdym względem wyżej, tak co do programu jak i materiału przyjmowanego do szkoły — szkoła ta kształci tylko dozorców. Tak ale to jest w Rumunii. Lecz nawet najpiękniejsze programy, znakomicie obmyślane statuta, nawet doborowe grono uczni nie uleczyłoby naszej szkoły — zastrzegamy się, że myślimy o niej jedynie jako o szkole dla dozorców, kiedy tam per-

aus Landesmitteln und somit aus öffentlichen Geldern erhaltene Schule pädagogische Kuriositäten zur Welt bringt, die entgegen den Intentionen des Anstaltsinstitutes nur den „Verordnungen“, Erlässen und „Erläuterungen“ (sic!) ihre Lebensfähigkeit verdanken. Die drei Species kehren bei uns auch das bestgemeinte, seinem eigentlichen Zwecke vollkommen entsprechende Gesetz in das gerade Gegenteil um. So geschah es auch mit dem Statut der Landes-Bohr- und Bergbauschule, dessen §. 1 ausdrücklich besagt, der Zweck und das Ziel der Schule ist die Heranbildung geeigneter Betriebsaufseher und Bohrmeister für die dem Gesetze vom 17/XII 1884 L. V. Bl. Nr. 35 v. 1886 unterstehenden Bohrungen nach Erdmineralien, insbesondere für die Petroleum- und Erdwachsgruben. Dieser Paragraph sagt doch genügend klar und lässt keinen Zweifel zu, dass die Schule einzig und allein die Heranbildung von Betriebsaufsehern und Bohrmeistern zur Aufgabe habe, wiewol zur Zeit der Gründung das Bohrwesen nicht auf der heute so hoch entwickelten Stufe stand und enthält kein Wörtchen über verantwortliche Betriebsleiter. Es konnte im Statut von den Betriebsleitern keine Rede sein, da die Gründer diese sicherlich auch gar nicht im Auge hatten, denn von den Betriebsleitern verlangte man schon damals eine bedeutend höhere Qualifikation zur Ausübung ihrer Tätigkeit. Die von unfähigen Händen herausgegebenen Ergänzungen und in unserem Staate so mustergiltigen Erlässe jedoch, machten aus dieser Schule mit der Zeit eine pädagogische Sehenswürdigkeit. Das Lehrprogramm blieb bestehen, die Schule wurde weder umgestaltet noch reicher ausgestattet, die Aufnahmebedingungen forderten weiter nur jene 2 ominösen Mittelschulklassen oder 6-7 Klassen einer Bürgerschule — die Zöglinge hingegen erhielten bedeutend grössere Rechte. Diese Schule sollte also dieselben Rechte geben, wie sie die Absolventen einer Gewerbeschule genossen, ja die Schüler dieser Anstalt, waren besser daran, als die der Technik — ohne die zweite Staatsprüfung absolvierte Hörer. Es ist ja klar, dass die Schule, wenn sie auch über alle nötigen Mittel verfügen würde, auch nicht im Stande wäre, in einem Jahre die Zöglinge zu Betriebsleitern heranzubilden. Der erwähnte Artikel hat nun ja die Resultate sehen lassen, die der Amtsschimmel mit dem Zopf als Leitseil durch die Führung der Schule und die „Verbesserung“ der Statuten hervorgebracht hat.

Wir beklagen uns über das zunehmende Geistesproletariat, die Absolventen der Gewerbeschulen und der Technik werden in Staatsbahnstellungen gedrängt, viele sind jahrelang ohne Arbeit, wir bilden uns ein, keine Industrie zu haben und somit keine Technik zu brauchen, — all dies wird laut verkündet, während zu gleicher Zeit Betriebsleiter aus nicht genügend vorgebildetem und nicht geeignetem Material en masse fabricieren. Jene Zeiten kehren nicht wieder, wo der Betriebsleiter den Bericht auf der Stiefelsohle geschrieben hat — der Westen verlangt immer mehr die durchgebildete Spezialisierung der Bohrtechniker, nur bei uns glaubt man noch auf dem Niveau der traditionellen Rückständigkeit stehen bleiben zu müssen.

In Rumänien z. B. existiert eine Bohrschule, die in jeder Hinsicht höher steht, sowohl was das Lehrprogramm als auch das zur Aufnahme gelangende Material betrifft und diese Schule bildet nur Betriebsaufseher aus. Aber selbst das reichhaltigste Lehrprogramm, die besten Statuten, ja selbst die rigo-

sonal nauczycielski nie stoi na wysokości zadania i to tak pod względem wykształcenia praktycznego jak i pod względem sumiennego wypełniania swoich obowiązków — obowiązków przyjętych dobrowolnie, a opłacanych z funduszy publicznych. Pomijam fakt, typowy zresztą, obsadzania stanowiska fachowego nauczyciela wiertnictwa ukończonym słuchaczem politechniki wydziału budowy maszyn, bez dnia praktyki.

Pomijam ten fakt bo zdolny i sumienny człowiek miałby od roku 1901 czas uzupełnić swe wiadomości ściśle fachowe, mógłby nawet stać się wybitną siłą na tem polu. No i nie mamy powodu wątpić o tem, że tak jest istotnie, lecz niestety słuchacze jego tylko w aptekarskiej ilości mają sposobność korzystać z jego wiedzy. Bywały lata, gdzie ten profesor i dyrektor szkoły formalnie stronił od swych wychowanków; zajęty swemi przedsiębiorstwami, miesiącami był tylko gościem w zakładzie, którego jest profesorem i kierownikiem. Słusznie zauważyć tu można, że wynagrodzenie, jakie ów profesor pobiera jest skromne, chociaż znowu mieszkanie i około 400 k. miesięcznie nie jest płacą uprawniającą do zupełnego bagatelizowania swych obowiązków — nie mówiąc już o poczuciu moralnem wynikiem ze stanowiska pedagoga.

Obecnie profesor ten na urlopie — urlopie dziwnym, czysto galicyjskim. Nie dla studyów, ani poratowania zdrowia profesor ten zwolniony od swych obowiązków, — nie wykłada dlatego, bo objął posadę inną, posadę kierownika kopalni w prywatnem przedsiębiorstwie. Wie o tem kuratoria, wie i Urząd górniczy, a jednak....

Jako zastępca profesora na urlopie funguje młody inżynier, bez praktyki wiertniczej, absolwent budowy maszyn. Wierzimy w jego dobre chęci i sumienność, ale jakim cudem ten człowiek może wykładać wiertnictwo? Wszak on widział wieże jedynie na wido-kówkach.

Wierzimy w jego naukę z dziedziny obsługi maszyn i mechaniki, ale radzimy mu szczerze, by nie rozpoczął lepiej kursu wiertnictwa.

Profesor fachowego kursu górniczego wykłada również niektóre przedmioty kursu wiertniczego, a więc mineralogię, geologię, elektrotechnikę i miernictwo. Niestety tak to tylko pięknie wygląda na papierze — kurs oficjalny otwarty 1. października 1910 rozpoczął ów profesor w połowie kwietnia 1911 — a że kurs kończy się w lipcu, pozostaje słuchaczom $2\frac{1}{2}$ miesiąca czasu nauki, przyjąwszy że odtąd wykłady będą się odbywały regularnie, z zastrzeżeniem jednak, że uczniowie, którzy przez 6 miesięcy już zupełnie odwykli od przychodzenia na wykłady, napowrót przyzwyczajają się do chodzenia do szkoły.

Do czego prowadzi ten sposób traktowania obowiązków przez nauczycieli szkoły borysławskiej,

roseste Auswahl des aufzunehmenden Materials könnte unsere Schule auf ein höheres Niveau stellen, wobei wir Gewicht darauf legen dass wir diese Schule nur als eine der Ausbildung zum Betriebsaufseher dienende Anstalt betrachten, da das Lehrpersonal seiner Aufgabe weder in Hinsicht der praktischen Ausbildung gewachsen ist, noch den Anforderungen einer gewissenhaften Pflichterfüllung entspricht. Diese Pflichten sind nicht zwangsweise auferlegt, sondern freiwillig übernommen worden und werden aus öffentlichen Mitteln entlohnt. Ich übergehe den sich eingebürgerten Usus, den Lehrstuhl des Bohrwesens durch einen jungen Absolventen der Technik der Maschinenabteilung besetzen zu lassen, der noch nicht einen Tag in der Praxis tätig war, ich übergehe diese Tatsache, weil ein tüchtiger und gewissenhafter Mensch seit dem Jahre 1911 doch schon Zeit gehabt hätte, seine Fachkenntnisse nicht nur zu erweitern sondern es auch zu einer angesehenen Stellung in Fachkreisen hätte bringen können. Wir haben ja vielleicht keinen Grund zu zweifeln, dass das Gegenteil der Fall ist, bedauern jedoch zusehen zu müssen, wie dessen Schüler nur gelegentlich und tropfenweise von seinem Wissen profitieren. Wir können uns an Zeiträume erinnern, wo der Herr Professor — der zugleich Direktor ist — vor seinen Schülern förmlich flüchtete und da ihn seine Privatunternehmungen vollauf in Anspruch nahmen und ihm keine Zeit übrigliessen, er in dieser Schule ein gar seltener Gast war. Man kann vielleicht — ob mit Recht? — einwenden, dass das Einkommen der Professur gar bescheiden ist, wir glauben jedoch, dass sein Gehalt von 400 Kronen nebst freier Wohnung noch nicht die Berechtigung gibt, seine Pflichten zu bagatelisieren, wobei wir von der moralischen Pflicht von der ein Pädagoge doch ganz besonders durchdrungen sein soll, gar nicht sprechen wollen.

Der Herr Professor ist jetzt auf Urlaub — auf einem gar sonderlichen Urlaub, denn nicht um Studien zu betreiben oder seine Gesundheit zu retten ist er von seinen Berufspflichten befreit worden, er lehrt, gerade heraus gesagt, deshalb nicht, weil er eine andere Stellung innehat, eine Stellung als Betriebsleiter in einem privaten Unternehmen. Alles dies ist dem Kuratorium wohl bekannt, von allen diesen Vorgängen ist auch die Bergbehörde unterrichtet und doch... Der beurlaubte Herr Professor wird derzeit von einem jungen Ingenieur, Absolventen der Maschinenabteilung, der noch keine Praxis mitgemacht hat, vertreten. Wir sind ja von dessen gutem Willen und von seiner Gewissenhaftigkeit überzeugt, aber wir müssen uns doch fragen, woher nimmt dieser Herr die Kenntnisse, um Bohrwesen vortragen zu können? Hat er doch bis nun die Schächte nur auf Ansichtskarten studieren können!

Wir glauben an seine Kenntnisse auf dem Gebiete des Maschinenwesens, der Mechanik, wir möchten ihm aber als aufrichtige Freunde raten, die Abhaltung eines Kurses aus dem Bohrfache doch vielleicht gar nicht zu beginnen.

Der Professor für Bergbau soll auch programm-gemäss Vorträge abhalten über gewisse Lehrgegenstände des Kurses über Bohrtechnik, wie Mineralogie, Geologie, Elektrotechnik und Messungslehre, dieses Programm präsentiert sich jedoch nur so inhaltsreich auf dem Papier, denn der Kursus am 1. Oktober 1910 officiell eröffnet, hat tatsächlich erst Hälfte April 1911 begonnen und da er im Juli geschlossen wird, verbleiben nur $3\frac{1}{2}$ Monate für die Lehr-

widzieliśmy z odpowiedzi absolwentów opisanych w poprzednim artykule.

A jeżeli mimo tych — bądźmy otwarci — horrendalnych stosunków, polskie wiertnictwo słynie daleko poza granicami kraju — jakież by ono było, gdyby miało odpowiednią szkołę? Bo to, co jest dziś, jest mimo szkoły, a raczej wbrew szkole.

Czyż więc z całych sił nie należy dążyć do sanacji stosunków? Czyż już wreszcie nie należy przestać marnowania grosza publicznego? Czy wolno świadomie niszczyć placówkę publicznego dobra, czy raczej należy dążyć do jej udoskonalenia.

Na to pytanie i na wiele innych odpowiemy w następnym numerze. *)

*) Celem wyjaśnienia poprzedniego artykułu, zamieszczamy, iż korespondent nasz przedstawił egzamin praktyczny na kierownika odpowiedzialnego, absolwenta Szkoły wiertniczej, nie zaś egzamin kursowy w Szkole. Wynika też z tego, że autor nie twierdzi, aby wszyscy uczniowie stali na poziomie umysłowym owego egzaminowanego — jest przeciwnie, ale to już nie jest zasługą szkoły, lecz dzieje się — wbrew tej szkole!

*) Um Missverständnissen vorzubeugen, bemerken wir zu dem in der vorigen Nummer abgedruckten Artikel, dass unser Mitarbeiter nur die Prüfung eines Absolventen der Bergschule schildern wollte. Der Autor ist nicht der Ansicht, dass alle Hörer auf diesem geistigen Niveau des Prüfungskandidaten stehen, was aber nicht ein Verdienst der Schule ist.

PROTOKÓŁ POSIEDZENIA KOMITETU WODNEGO W URZĘDZIE GMINNYM W BORYSŁAWIU 2. MAJA O GODZ. 3-ej POPOŁUDNIU.

Po zagajeniu posiedzenia przez p. Przewodniczącego i po odczytaniu protokołu z posiedzenia z dnia 20. kwietnia 1911, p. Longchamps prosi o sprostowanie odczytanego protokołu o tyle, że podpisana przez niego w dniu 20. kwietnia br. deklaracja (z dnia 12. kwietnia 1911) dotyczy otworów świdrowych firmy: „Erdölwerke Galizien“ Nr. 9 i 11, a nie jak mylnie w protokole wydrukowano Nr. 9 i 10. P. Przewodniczący zarządza sprostowanie protokołu i prosi p. Fabiańskiego o zdanie sprawy z czynności komisji od ostatniego posiedzenia.

P. Fabiański podaje, że sprawozdanie to dotyczy czasu od 19. kwietnia do 2. maja br. i tak:

Zbadano otwory świdrowe „Kubuś“ i „Renata“, w pierwszym nie znaleziono przyływu wody, w drugim 0.5 m. na godzinę. Renatę włączono do grupy otworów wodonośnych, które mają ściągać wodę.

Dalej przekonała się komisja, że rury zamykające wodę w otworach: Kubuś, Annen, Tadeusz-Alfa, Napoleon, Liwia, Anny, Złotka i Bawarya sięgają rzeczywiście do wierzchu, a więc że się nie posunęły niżej. Praca ta była w kilku wypadkach dość trudna, trzeba bowiem było robić podkopy aby się dostać do rur.

Kontrola ściągnięcia wody i pomiary przyływu wody odbywały się w dalszym ciągu nieprzerwanie. Zebrane pokrótce wyniki tak się przedstawiają:

a) otwory po lewym brzegu Łoszenia.

1) Hadwiga tłokuje wodę w rurach 7" z głębokości około 1050 m. Otwór wykazuje wiele wody; za niedzielę t. j. za 24 godzin był przyływ około 150 m. Tłokowanie nie może dać dobrych wyników, bo rury nie są równe w świetle.

tätigkeit, wobei wir die genaue Einhaltung der Vortragsstunde voraussetzen. Wir sehen hiebei davon ab, dass die Schüler, die in den 6 Monaten wohl Zeit gehabt haben sich den Besuch der Schule gründlich abzugewöhnen, gewiss einige Zeit benötigen, um diese Gewohnheit wieder anzunehmen. Wir haben aber auch aus dem in den vorigen Artikel angeführten Antworten der Schüler entnehmen können, wohin dies alles führt. Welchen Rang würde die nationale Bohrtechnik, die ausserhalb der Landesgrenzen sich trotz alledem des besten Rufes erfreut, wohl einnehmen können, wenn diese in keinem Lande anzutreffenden Verhältnisse nicht wären? Denn was wir heute sind, sind wir trotz dieser Anstalt, die zur Verbreitung unseres guten Rufes absolut nichts beigetragen hat.

Und da sollen wir nicht mit allen Kräften darauf hinarbeiten, diese Zustände auszurotten, ist es nicht hoch an der Zeit, die Vergeudung unseres Kreuzers zu verhüten? Ist es denn erlaubt, öffentliches Gemeingut zu vernichten, oder ist es vielmehr nicht unsere Pflicht, dieses Gut nach jeder Richtung hin auszubauen? Auf diese wie auf viele andere Fragen werden wir im nächsten Hefte antworten. *)

PROTOKOLL DER AM 2. MAI 1911 IM GE- MEINDESITZUNGSSAAL IN BORYSLAW STATTGEFUNDENEN SITZUNG DES WAS- SER-KOMITEES.

Nach Eröffnung der Sitzung durch den Vorsitzenden und Verlesung des Sitzungsprotokolles vom 20. April 1911, bittet Herr Longchamps um Rectification des verlesenen Protokolles, dass er am 20. April die bekannte Declaration vom 12. April im Namen der der Firma „Erdölwerke Galizien“ gehörigen Schächte Nr. 9 und 11, und nicht für die Schächte 9 und 10 unterfertigt habe, welche Richtigstellung durch den Vorsitzenden angeordnet wird.

Hierauf erstattet über Ersuchen des Vorsitzenden Herr Fabiański seinen, die Zeit vom 19. April bis 2. Mai umfassenden Tätigkeitsbericht und führt aus, dass die Untersuchung der Schächte „Kubuś“ und „Renata“ ergeben habe, dass der erst genannte Schacht keinen Wasserzufluss aufweise, im letzteren hingegen das Wasser $\frac{1}{2}$ Meter in der Stunde steige, sodass dieser Schacht — als wasserführend — das Wasser abziehen habe.

Es wurde ferner constatirt, dass in den Schächten: Kubuś, Annen, Tadeusz-Alfa, Napoleon, Luiza, Anny, Złotka und Bawarya die wasserabsperrenden Röhren sich nicht nachgeschoben haben, sondern noch heute im Niveau der Erdoberfläche stehen. Diese Arbeiten waren in vielen Fällen von grossen Schwierigkeiten begleitet, da bei vielen Schächten zeitraubende Erdaushebungen vorgenommen werden mussten.

Die Kontrolle über das Abziehen und Zufließen des Wassers hat ununterbrochen andauert und hat eben die nachstehenden Resultate ergeben:

a) Stand der am linken Ufer des Loschenibaches gelegenen Schächte:

1) Hadwiga, welche das Wasser in 7" Röhren aus einer Tiefe von 1050 M. kolbt, weist viel Wasser auf und konnte nach dem sonntägigen (24 stündigen) Stillstande ein Zufluss von 150 M. constatirt werden. Der Erfolg des Kolbens wird durch die

2) Kissmet nie ściąga wody zupełnie.

3) Annen tłokuje pilnie w głębokości około 1050 m. W otworze tym nie znać wielkiego przyływu wody. Produkcja ropy w kwietniu kilkanaście cystern ropy.

4) Tadeusz-Alfa ciągnie tłokiem wodę z głębokości 900 m. Za tłokiem wybuchy ropy i silny gaz ale i więcej wody. Stosunek ropy do wody jak 1:4.

5) Napoleon tłokuje pilnie z głębokości około 1150 m. ma wielką ilość wody, wyprodukował w w kwietniu 20 cystern wody.

6) Złotka. Skonstatowano kilkakrotnie, że na spodzie niema więcej wody jak kilkanaście metrów, c. g. wody 1.198, a więc zupełnie nasycona surowica. Produkcja spadła gwałtownie, zanieczyszczenie wybuchowej ropy bardzo wielkie. Próbkę wziętą z głębokości 23, 58, 116 i 170 m. od spodu poddawane działaniu wirówki przez 30 minut wykazały: 1% wody a 19% kału, 2.5% wody a 10.5% kału, 7% wody a 6% kału i 1.6% wody a 8.4% kału.

7) Trystan wymienił 4 rury dziurkowane na pełne te sięgają do 1165 m. podczas gdy cała głębokość otworu wynosi 1325 m. Ponieważ tłok nic nie wynosił, bo rury zanadto zwężone na czopach, więc łyżkuje wodę.

To nie może być intensywne, i przy najlepszych chęciach ilość wydobytej dziennie wody nie może przekraczać kilku baryłek. Montowanie haspla na ukończeniu.

8) Tschuchima. Otwór ten posiada bardzo wiele wody, jakie 600 do 700 m. od spodu, c. g. surowicy 1.21. Produkcja nie wiele więcej jak 1 cysterna na dobę. Ropa nie daje się absolutnie oddzielać. Konieczne jest tłokowanie z haspla, by to jednak miało jaką wartość musiano by zapuścić rury 4" bo rury 5" są popsute.

9) Nowina. Produkcja nie większa jak 2 cysterny. Próbką ropy z góry wykazała 20% zanieczyszczenia, a w tem 10% wody. Tłokuje się z borkranu. Do 28. kwietnia jak wykazały kilkakrotne obserwacje nie wiele było wody w otworze, dopiero 29. kwietnia spostrzeżono znaczny przyrost wody.

10) Jawa. Produkcja spadła z końcem miesiąca do 6 cystern, lecz podniosła się potem i obecnie jest około 7 cystern ropy. Wody w otworze nie wiele ale wzmagają się coraz bardziej zanieczyszczenie.

b) otwory po prawym brzegu Łoszenia.

11) Liwia łyżkuje wodę, 20. kwietnia po 6-ciu dniach przerwy w łyżkowaniu podniosła się woda do 120 m. od wierzchu, 21. kwietnia złyżkowano ją do 350 m. a 29. kwietnia było zwierciadło wody w 620 m. Między 500 a 600 m. szło ściągnięcie bardzo opornie, potrzeba było na to kilka dni.

12) Karpaty Nr. 7 wiercą. Obserwacje kierownictwa tego wiercenia pomiędzy 1. a 20. kwietnia odnośnie do przyływu wody pokazują bardzo nierówne wyniki, bo od 0.23 do 9.60 m. na godzinę. Bez kwestyi wchodzi tu w grę falowanie płynu, spowodowane obecnością gazu.

13) Elizeum nie ściąga wody. Przyływ jej od 25. do 28. kwietnia około 30 m.

14) Piast łyżkuje. Za 6 dni przybyło wody na 70 metrów.

15) Opeg Nr. 2 łyżkuje. Woda podchodzi stale na jakie 25 m. od spodu.

ungleichmässige innere Lichtweite der Röhren geschmälert.

2) Kismet zieht das Wasser überhaupt nicht ab.

3) Annen kolbt fleissig in der Tiefe von 1050 M. weist keinen allzu grossen Wasserzufluss auf und hatte im April einige Zisternen Produktion.

4) Tadeusz-Alfa kolbt das Wasser bei 900 M. Tiefe und folgen dem Kolben Ölausbrüche sowie starke Gase aber auch etwas mehr Wasser, etwa im Verhältnisse von 1:4 zum Öl.

5) Bei Napoleon, wo fleissig in der Tiefe von 1150 M. gekolbt wird, wurden im April 20 Zisternen Wasser abgezogen.

6) Im Schachte Zlotka wurden nur einige Meter Wasser mit einem spec. Gewicht von 1.198 constatirt. Die Produktion ist gewaltig gefallen und enthält das Ausbruchöl starke Verunreinigungen. Es wurden Rohölproben von einer Tiefe von 23, 58, 116 und 170 M. über der Sohle einer halbstündigen Centrifugenuntersuchung ausgesetzt und gefunden: 1% Wasser und 19% Schlamm, bezgsw. 2.5% Wasser und 10.5% Schlamm, bezgsw. 7% Wasser und 6% Schlamm schliesslich 1.6% Wasser und 8.4% Schlamm.

7) Im Schachte Tristan wurden die 4" perforierten Röhren durch volle ersetzt, welche bis zu 1165 M. reichen, während die gesammte Tiefe 1325 M. beträgt.

Da die Röhren jedoch konische Muffen haben, förderte der Kolben nichts zu Tage und musste das Wasser schliesslich gelöffelt werden, wodurch man jedoch die Möglichkeit eines intensiven Abziehens verlor und trotz energischer Arbeit nur einige Barrels abschöpft. Die absolut notwendige Haspel dürfte bald montiert sein.

Tsuschima weist eine Wassersäule von 600-700 Meter auf und produziert ungefähr 1 Wagen täglich. Das sp. Gewicht des Wassers, das sich vom Öle nur sehr schwer ausscheiden lässt, beträgt 1.21. Das Kolben mittelst der Haspel ist in diesem Schachte unbedingt geboten könnte jedoch erst nach Einbauen einer 4" Röhrentour — die 5" Röhren sind defect — vorgenommen werden.

9) Nowina produziert mittelst des vom Bohrkrahne aus eingelassenen Kolben nicht mehr als 2 Zisternen. Das obere Öl weist in 20% Beimengungen cca 10% Wasser auf, dessen Zufluss bis zum 18. April sehr schwach war, sich jedoch am 29. April stark vergrösserte.

10) Jawa. Die Production beträgt gegenwärtig, nachdem sie gegen Ende des Monates auf 6 Zist. gefallen war und sich wieder erholt hatte, cca 7 Zist. Es war momentan wohl wenig Wasser vorhanden, die Verunreinigung stieg jedoch zusehend.

b). Stand der am rechten Loscheni-ufer gelegenen Schächte:

11). Liwia kolbt Wasser. Das Wasser stieg am 20. April nach einem 6 tägigen Arbeitsstillstand bis zu 120 Meter, am 21. April wurden bereits 350 M. ausgelöffelt und am 29. April war der Wasserspiegel 620 Meter hoch. Das Auslöffeln des Wassers zwischen 500 und 600 M. begegnete grossem Widerstande und dauerte mehrere Tage.

12). Schacht Karpath 7 wird gebohrt und stieg der Wasserzufluss zwischen dem 1. und 20. April sehr ungleichmässig von 0.23 M. bis 9.60 M. per Stunde, welches ungleichmässiges Resultat sicherlich nur durch die stark auftretenden Gase, die den Wasserspiegel in fortwährender Bewegung halten, hervorgerufen wurde.

16) Felicja instrumentuje i ściąga wodę. Od 26. do 28 kwietnia przybyło wody na 60 m.

17) Felicjan Nr. 1 ma nie wiele wody. Między 20. a 27. kwietnia ubyło wody na dwie sztangi.

18) Felicjan Nr. 2 przez płukanie ropą ruszył rury 6". Wskutek tej czynności nie ściągano wody od 11. do 26. kwietnia. Badanie wykazało ubytek wody w otworze co jest jednak tylko pozorne.

19) Jan Kanty Nr. 8 tłokuje ropę i łyżkuje wodę z rur perforowanych. Przyływ wody jest tam niewielki.

20) Tadeusz-Galicja Nr. 2 łyżkuje. Przyrost wody nie jest bardzo wielki, skonstatowano raz 50 m. za 6 dni, drugi raz 50 m. przyrostu za 4 dni.

21) Nordstern nie czerpał wody od dawna. Wycinał rury i zapuszcza obecnie rury 5".

22) Berlin-Szujski z powodu gruszkowania rur 7" nie ściągał wody od dawna.

23) Anny. Zastanowiony ruch po wyciągnięciu rur 5". W ostatnich dniach podjęto łyżkowanie.

W otworach po prawym brzegu potoka ściąganę wody było na ogół dość intensywnie i sumiennie przeprowadzone. Można też powiedzieć, że jest tam zmiana na lepsze. Nie można tego powiedzieć o otworach po drugiej stronie potoka, gdzie faktycznie tłokowano tylko na Napoleonie, Tadeuszu-Alfa i Annen.

Komisja nie mogąc udowodnić by gdziekolwiek była woda otwartą i nie mając podstawy do twierdzenia, że solanki w otworach grupy Napoleona pochodziły ze spodu, tj. były nawiercane, podtrzymuje dawniej wypowiedziane przypuszczenie, że niebezpieczeństwo idzie od wschodu, gdzie wiercenia spotykały silne słone wody. Niebezpieczeństwo to przejawia się wyraźniej w grupie otworów po lewym brzegu potoka, bo tam teren jest wyspany, woda zajmuje szczeliny, które dawniej wypełniała ropa.

Komisja stawia następujące wnioski:

1) Polecieć stałe ściąganę wody w następujących otworach: Liwia, Karpaty Nr. 7, Felicjan Nr. 2, Berlin-Szujski, Hadwiga, Kismet, Annen, Napoleon, Tadeusz-Alfa, Trystan, Tschuchima i Nowina.

2) Polecieć czasowe ściąganę wody w następujących otworach: Elizeum, Piast, Opeg Nr. 2, Felicja, Renata, Jan Kanty Nr. 8, Felicjan Nr. 1, Tadeusz-Galicja i Nordstern.

Ile godzin dziennie ma ściągać wodę każdy z wymienionych pod 2) otworów, oznaczy Urząd górniczy w porozumieniu z komisją.

3) O ile Anny nie ściągałaby wody ma być wodoszczelnie zabita.

4) Komisja prosi o umożliwienie jej przystępu do Katharinen, Flory i Wesołej Wdówki, celem zbadania, czy tam nie występuje woda.

Dr. Szujski stwierdza, że pomimo usilnych badań, komitet nie doszedł do konkretnych wniosków. Wie że jest woda, ale nie wie, skąd przychodzi i mimo to wydaje rozporządzenia.

Wobec więc, że się tak wyrazić wolno dwoistości komisji, prosi, aby wszelkie zarządzenia komitetu czy komisji były wydawane jako polecenia urzędu górniczego i to na piśmie, bo przeciw nim przysługuje przynajmniej stronie prawo rekursu, polecenia zaś dawane wprost kierownikom kopalń i to słowne, niepowinny być dopuszczane, bo prowadzą do takich smutnych rezultatów jak zgnicenie rur na kopalni Berlin-Szujski.

13). Elizeum. Das Wasser wird nicht abgezogen und beträgt der Zufluss vom 25. bis 28. April cca. 30 Meter.

14). Opeg Nr. 2. zieht das Wasser ab und hält sich das Wasser ständig auf 25 Meter von der Sohle.

15). Im Schachte Piast wird gelöffelt. Der Wasserzufluss stieg in 6 Tagen auf 70 Meter.

16). Felicja ist in Instrumentation. Das Wasser, das vom 26—28 April auf 60 M. stieg, wird abgezogen.

17). Felicjan I. hat zwar wenig Wasser, das vom 20. bis zum 27. April 2 Bohrstangen hoch gestiegen ist.

18). Im Schachte Felicjan II. wurden die 6" Röhren bewegt, wodurch vom 11. bis 26. April das Wasser abgeschöpft werden konnte. Die constatierte scheinbare Abnahme des Wassers dürfte jedoch nur auf Täuschung beruhen.

19). Im Schachte Jan Kanty Nr. 8 wird Rohöl gekolbt. Das Wasser, das aus den perforierten Röhren gelöffelt wird, nimmt nur sehr unmerklich zu.

20). Tadeusz-Galicja 2 wird gelöffelt. Der Wasserzufluss ist sehr gering, betrug sowohl in 6 als auch in 4 Tagen, 50 Meter.

21). Nordstern schneidet die 6" Rohre aus und baut 5" ein, löffelt daher das Wasser schon seit langem nicht mehr.

22). Berlin-Szujski. Die 7" Röhren werden ausgebirnt, weshalb das Wasser nicht abgezogen wird.

23). Anny ist nach dem Herausziehen der 5" Rohre eingestellt worden. In den allerletzten Tagen ist das Löffeln aufgenommen worden.

In dem am rechten Ufer des Baches gelegenen Schächten ist das Wasser intensiv und gewissenhaft abgezogen worden, was auch eine bedeutende Besserung zur Folge hat. Hingegen kann dies von den auf der anderen Seite gebohrten Schächten, wo nur Annen, Tadeusz-Alfa u. Napoleon das Wasser abziehen, nicht gesagt werden. Die Kommission, der nicht erwiesen ist, dass das Wasser nicht gehörig abgesperrt wurde und auch keine genügenden Anhaltspunkte dafür hat, dass die zur Napoleongruppe gehörigen Schächte Salzwasse angebohrt haben, verbleibt bei ihrer ursprünglichen Annahme, dass das Wasser vom Osten herkommt, wo man auf stark salzhaltiges Wasser gestossen ist. Das Unheil ist in den am linken Ufer gelegenen Schächten evident, da das Wasser die früher rohölführenden und nunmehr ausgesogenen Adern ausfüllt.

Die Kommission stellt daher folgende Anträge:

1). Das Wasser ist unbedingt in den nachstehenden Schächten andauernd abzuziehen:

Liwia, Karpaty 7, Felicjan 2, Berlin-Szujski, Hadwiga, Kismet, Annen, Napoleon, Tadeusz-Alfa, Tristan, Tsuschima und Nowina.

2). Hingegen zeitweise in den Schächten:

Elizeum, Piast, Opeg 2, Felicja, Renata, Jan Kanty Nr. 8, Felicjan 1, Tadeusz-Galicja und Nordstern, wobei die Bergbehörde zu bestimmen hat, wieviel Stunden im Tage die sub 2) angeführten Schächte das Wasser zu schöpfen haben.

3). Anny muss, falls das Wasser nicht abgezogen werden sollte, wasserdicht abgesperrt (vernagelt) werden.

4). Die Wasserkommission bittet ihr den Zutritt zu den Schächten Katharinen, Flora und Wesoła wdówka zu ermöglichen, damit sie den Zustand bezgl. des Wasser-Auftretens untersuchen könne.

Dr. Szujski erklärt hierauf, dass wiewohl die Kommission trotz intensiver Arbeit zu keinem kon-

P. Fabiański w odpowiedzi p. Szujskiemu nie przypomina sobie, żeby komisja kiedykolwiek wydawała polecenia kierownikom, konferowano z kierownikami, a co wspólnie uradzono to się potem robiło. Jeżeli jak wiadomo nie są wykonywane polecenia urzędu górniczego, to tem mniej z pewnością byliby się kierownicy stosowali do poleceń komisji. Zgniecenie rur na kopalni Dra Szujskiego należy przypisać nie tyle tłokowaniu ile raczej temu, że rury były złe.

Pan Dr. Szujski utrzymuje, że wszystkie otwory mają wodę źle zamkniętą, albo nie zamkniętą; a tylko w jego otworze jest ona dobrze zamkniętą, bo zamknięcia dokonano przez wykopanie szybu, a następnie przez zabicie go łem. To twierdzenie odnośnie do zamknięcia wody w otworze Berlin-Szujski, nie może być poparte żadnym dowodem, gdyż wobec zabicia szybu łem do wierzchu uniemożliwiono w tym kierunku wszelką kontrolę — dzisiaj tak samo możnaby twierdzić, że woda tam nie jest zamknięta, już to z powodu błędnego wykonania, już to może z powodu zawiedzenia tej metody.

P. Mokry podnosi, że nie komisja wydawała polecenia, lecz na odniesienie się komitetu, wydawał je Urząd górniczy na piśmie, a gdzie nie były wykonywane, tam plombowano balans. Na dowód odczytuje jedno z takich zarządzeń, które ma ze sobą w aktach.

Dr. Szujski daje wyjaśnienia w jaki sposób zamknięto wodę na jego kopalni, a następnie w dłuższym przemówieniu polemizuje z zapatrywaniem komisji, zawartymi w sprawozdaniu z dnia 20. kwietnia b. r.

Hipotezy, z którymi się spotykamy w sprawie zawodnienia Tustanowic są następujące:

1) Woda szutrowa górna nie zamknięta, lub woda nalana w czasie wiercenia, dostała się w głąb i nasyciła się solami warstw przez które przeszła.

2) Obok wody szutrowej czy nalewanej lub bez niej jest solanka spodnia.

3) Obok ewentualnej wody szutrowej czy nalewanej i ewentualnej solanki spodniej, znajduje się nadto woda przychodząca z warstw wodonośnych stale zasilana dopływami infiltrowanymi przez warstwy wychodzące na powierzchnię.

Komisja nie rozstrzygając ostatecznie która z tych hipotez jest prawdziwą, zarządziła tłokowanie wszystkich szybów, o których nabrała przekonania, że mają wodę na spodzie. Przyznając, że łatwiej krytykować jak rządzić lub tworzyć, zobaczymy jaki skutek przynieść może tłokowanie przy każdej z trzech hipotez.

1. W pierwszym wypadku:

a) o ile woda nie zamknięta, tłokowanie musi wywołać stałą silną cyrkulację wody szutrowej i zamiast odwodnienia, spowoduje przez tworzenie większych otworów na około rur, tem większe zawodnienie terenu czy otworu świdrowego.

b) o ile woda została zamknięta przez zwykłe postawienie rur jak się zwykle praktykowało w Tustanowicach, tłokowanie intensywne może ją bardzo łatwo otworzyć ze względu właśnie na bardzo prymitywny sposób zamykania wody.

c) tłokowanie zgnieść musi rury, jeżeli woda została dobrze zamknięta kopanym szybem już po osiągnięciu większej głębokości i po napojeniu układu wodą szutrową.

kreten Resultate bezgl. der Herkunft des Wassers gelangt ist, sie doch Anordnungen trifft und bittet mit Rücksicht auf diese Unsicherheit, dass alle Anordnungen der Kommission und des Komitees seitens der Bergbehörde schriftlich zur Ausführung empfohlen werden, wogegen man Rekurs ergreifen könne, da das Anordnen auf mündlichem Wege unzulässig ist und nur so traurige Resultate — wie das Drücken der Röhren auf Berlin-Szujski zur Folge hat.

Herr Fabiański erwidert hierauf, dass seines Wissens nach, den Betriebsleitern keinerlei strikten Aufträge erteilt wurden, die Arbeiten einzig und allein im Sinne der gemeinsam gepflogenen Unterredungen und Konferenzen aufgenommen wurden und ist überzeugt, dass die seitens der Kommission gegebenen Aufträge umso weniger befolgt worden wären, als man doch bekanntlich die Anordnungen des Bergamtes auch nicht ausführt. Das Drücken der Röhren auf Berlin-Szujski sei nicht sosehr dem Kolben, als dem schlechten Zustande der Röhren zuzuschreiben.

Herr Dr. Szujski verbleibt dabei, dass das Wasser schlecht, ja sogar überhaupt nicht abgesperrt ist und dass nur in seinem Schachte das Wasser durch Ausgraben und Verkleben mit Lehm präzise abgesperrt wurde. Diese Behauptung kann jetzt nicht bewiesen werden, da der Lehm eine Kontrolle nicht zulässt und kann ja das Gegenteil behauptet werden, wenn man annimmt, dass die Ausführung fehlerhaft war oder dass diese Methode nicht zuverlässig ist.

Herr Mokry hebt hervor, dass nicht die Kommission, sondern das Bergamt im Einvernehmen mit dem Komitee die Aufträge schriftlich erteilt hat und wo sie nicht ausgeführt werden, dort wurde der Bohrkrahn versiegelt, was er durch Verlesen diesbezgl. Akte erhärtet.

Herr Dr. Szujski erklärt die Art der Wasserabsperrung in seinem Schachte, polemisiert hierauf gegen die im Kommissionsberichte vom 29. April enthaltenen Anschauungen und führt aus:

Bezgl. der Ursachen des Wasserauftretens wurden bis nun die nachstehenden Hypothesen aufgestellt:

1). Das obere Grundwasser das nicht genügend abgesperrt ist und das während des Bohrens im Bohrloch geschüttete Wasser, dringt auf dem Wege in den salzhaltigen Schichten sich mit Wasser sättigend — in tiefere Schichten ein.

2). Es dürfte in den tieferen Schichten Salzwasser vorhanden sein.

3). Neben diesen Erscheinungen tritt das Wasser aus wasserführenden Schichten auf, das sich ständig durch Zufluss verstärkt.

Die Kommission hat nun, ohne sich für die eine oder andere Hypothese entschieden zu haben, das Kolben in allen Schächten angeordnet, von denen sie überzeugt war, dass sich auf deren Sohle Wasser befindet. Wir wollen nun untersuchen welche Resultate das Kolben, auf Grund der obangeführten 3 Hypothesen angeordnet, zur Folge hat.

ad 1.

a) Bei nichtgenügender Wasserabsperrung muss das Kolben eine starke Zirkulation des Grundwassers hervorrufen und statt der Entwässerung die Bildung von die Röhrentour umgebenden Freiräumen und sonst die Möglichkeit eines stärkeren Wasserzuflusses zur Folge haben.

b). Das Kolben kann das obere Wasser, das in Tustanowice in der üblichen primitiven Weise durch Aufstellen der Röhren abgesperrt worden ist, leicht hervorbrechen lassen.

Przypadek zgniecenia rur na kopalni Berlin-Szujski, w której woda zamknięta została kopanym szybem, tylko lekkomyślnemu tłokowaniu przypisać można.

Przychodzenie w tym szybie wody skonstatowaliśmy w głębokości 964 m. przy 7" rurach. Na propozycję moją zgodził się Urząd górniczy i zezwolił na zamknięcie wody szutrowej kopanym szybem, mającym być prowadzonym aż do osiągnięcia warstwy nie przepuszczalnej iltu, poniżej warstw szutrowych przychodzącej.

Inne sposoby zamykania wody, jak dopuszczanie rur 10" aż stana, wtlaczanie lub rotacyjne wiercanie rur 12" do warstwy iltów, odrzuciliśmy po konferencyach z fachowcami, jako bezcelowe lub co najmniej niepewne.

Z wielkimi trudnościami z powodu zawalenia się pierwszego szybu kopanego i wielkiego przypiływu wody do otworu o rozmiarach 2 na 3 m., którą musieliśmy usuwać stale dwoma rajmbowami 3" i tłoczną o sprawności 3000 litrów na godzinę, oraz wielkim nakładem pieniężnym, zamknęliśmy na koniec wodę szutrową i zamknięcie to obok komisyjnego stwierdzenia, stwierdziliśmy także sami.

Wodę, która jak naturalne, nazbierała się przez czas wiercenia i robót zamykających wodę w szczelinach i pokładach na około otworu świdrowego, chcąc uniknąć zgniecenia rur polecieli właściciele kopalni zczyrpywać ostrożnie przez łyżkowanie trochę intensywniejsze jak zwykle przy wierceniu tj. przez puszczenie łyżki po każdym marszu raz lub dwa razy więcej jak normalnie, aby w ten sposób płyn ewentualnie ze szczelin z poza rur ściekający zczyrpywać bez obawy złapania lub zgniecenia rur.

W ten sposób prowadzone dalsze roboty wiertnicze nie konstatując świeżego przypiływu ropy, a nie jest wcale wykluczone, że po odcięciu przypiływu wody szutrowej, nawet te ilości wody, które dawniej do terenu się dostały, nie mając nacisku z góry a może zamulone z dołu, na mocy adhezji pociągane do góry, zasklepiły się w iltowatych warstwach terenu.

Zarządzenia komitetu czy komisji, wydane i uchwalone pierwotnie na posiedzeniach de facto tajnych, wbrew uchwaleniu postawionego przezemnie wniosku, aby te posiedzenia były jawne i aby o nich interesowani właściciele kopalń i terenów byli zawiadamiani, wydawane nadto w krótkiej drodze tak autokratycznie, że ogół mniej inteligentny brał je za rozporządzenia władzy górniczej w ostatniej instancji — doprowadziły na „Berlin-Szujski“ do katastrofy i zgniecenia rur w dwóch miejscach.

Zgniecenie to z jednej strony z całą apodyktycznością stwierdza, że woda w tym szybie jest zamknięta, ponieważ, gdyby nie była zamknięta, to przypiływ wody z warstw szutrowych tak silny jak podałem byłby bronił ściany od zgniecenia.

Jeżeli zaś zgniecenie nastąpiło, to dowodzi, że gwałtowne tłokowanie zarządzone przez komisję czy komitet, jedna i drugi nieodpowiedzialne, wysałało wszystek płyn pod zamknięciem wody się znajdujący, rozluźniło wskutek tego teren, otwarło w dalszym ciągu zasklepione ilości wody i spowodowało nagłe spadnięcie pokładu w kubaturze tak wielkiej że wywołało zgniecenie rur.

Zgniecenie rur najprzód w większej głębokości 740 m., a potem w mniejszej 584 m. odpowiada

c). Die Röhren müssen in allen jenen Fällen, wo das Wasser bei Erreichung grösserer Tiefen durch Erdaushebungen abgesperrt worden ist, und wo die Verlagerung mit Grundwasser gesättigt erscheint — durch das Kolben unbedingt gedrückt werden.

Wir können somit das Gedrücktwerden der Röhren auf Berlin-Szujski, wo das Wasser gehörig abgesperrt worden ist nur dem in unbedachter Weise aufgenommenen Kolben zuschreiben. Da in diesem Schachte bei 964 M. in den 7" Röhren Wasser konstatiert wurde, hat die Bergbehörde meinem Vorschlage, das Wasser durch Ausgraben eines Brunnens, der bis zu den das Wasser nicht durchlassenden Tonschichten geführt werden musste — abzusperrn die Zustimmung erteilt, während die anderen diesbezgl. Vorschläge — Absperrung des Wassers durch tieferes Einbauen der 10" Röhre bis zur Erreichung eines festen Bodens, die 12" Röhren auf dem Rotationswege bis zu den Tonschichten zu führen — nach langen mit Fachleuten abgehaltenen Konferenzen als zwecklos und im Resultate unsicher, verworfen wurden.

Wir hatten mit grossen Schwierigkeiten zu kämpfen. Die erste Ausgrabung fiel zusammen, das Wasser stieg in der Oeffnung, die einen Durchschnitt von 2.3 M. hatte, so stark, dass wir es nur mit 2 Rainbow-Pumpen und einer Pumpe von 3000 Stundenlitern Leistungsfähigkeit mit grossem Kostenaufwande wegschaffen konnten. Und trotz dieser Hindernisse ist die Absperrung gelungen, was nicht nur das Bergamt, sondern auch wir in der überzeugendsten Weise konstatiert haben.

Das Wasser, das sich naturgemäss während dieser Arbeiten und während des Bohrens in den das Bohrloch umgebenden Adern und Schichten angesammelt hat, wurde vorsichtig in der Weise abgezogen, dass nach jedem Marsche der Löffel ein, zwei oder mehreremale öfter als unter normalen Umständen eingelassen wurde, um durch das langsame und vorsichtige Abziehen des Wassers, zu verhüten, dass die Röhren gepackt oder gar gedrückt werden.

Die Bohrarbeiten wurden auf diese Weise unermüdlich weitergeführt, Wasserzufluss war nicht vorhanden und es ist nicht ausgeschlossen, dass das Grundwasser, und auch das seinerzeit in das Terrain eingedrungene Wasser, dessen Zufließen gehemmt wurde und das ohne Druck von oben und mit unterem Schlamm gesättigt, vermöge der das Wasser nach oben ziehenden Adhäsionskraft, sich in den Tonschichten staut.

Die Anordnungen des Komitees und der Kommission, welche trotz meines Antrages, die Sitzungen jedermann zugänglich zu machen und die Beteiligten hievon zu verständigen, in geheimen Konferenzen beschlossen worden und in derart autokratischem Sinne erteilt wurden, dass der weniger intelligente Teil der in Betracht kommenden Personen in ihnen den Charakter eines bergamtlichen in unwiderruflicher Instanz entscheidenden Erlasses zu sehen glaubte, hatten auf Berlin-Szujski — zur Katastrophe geführt. Gerade das Gedrücktwerden der Röhren beweist mit apodiktischer Sicherheit, dass einerseits das Wasser in diesem Schachte gehörig abgesperrt ist, denn ein weiterer Zufluss des Grundwassers hätte dieses Unheil zweifellos verhütet, andererseits aber, dass das ohne jedwede Rücksicht von der Kommission und dem Komitee — die notabene unverantwortliche Organe sind — angeordnete Kolben, die ganze unter der wasserabsperrenden Stelle befindli-

działaniu tłoka i ściąganiu najpierw płynu z warstw głębszych, a potem wskutek rozluźnienia terenu, ściągania płynu z warstw płytszych w rodzaju kawern pozamykanego.

Cała działalność tłoka, o ile ona tworzy próżnię i ssie teren, nie sprzeciwia się temu tłumaczeniu sprawy zgnięcia rur na kopalni Berlin-Szujski.

To jest na smutnym przykładzie wykazane działanie tłokowania w szybach w wypadku pierwszym tj. kiedy mamy do czynienia z wodą zamkniętą.

Dolewania wody w czasie wiercenia nie biorę pod uwagę, ponieważ się ją wyłyżkowuje, dolewa się ją w ilościach oznaczyć się nie dających, a przy kurzawkach w ostatnich czasach używa się przeważnie ropy.

II. Hipoteza druga.

Przychodzenie solanek przeważnie przed dojściem do ropy, jakoteż fakt, że solanki te przychodzą często wybuchami i po zcerpaniu ich nie wpływają ujemnie na produkcję, potwierdzają teorie profesora Grzybowskiego, że w pokładach oligocen-skich znajdują się soczewkowate kawerny napełnione solankami i znajdujące się pod naciskiem gazów.

Taka nawiercona soczewka wyrzuca solankę pełno nasyconą wybuchami nieraz nad koronę sięgającymi, lub wylewa ją samoczynnie w formie pienistego płynu z otworu świdrowego.

Wobec doświadczeń dotychczasowych, solanki takie nie byłyby przeto groźne i zajmować się nimi w sprawie niniejszej nie warto choćby dlatego, że są one zwiastunami produkcji nie zaś zwiastunami zawodnienia.

III. Hipoteza trzecia.

Najdalej idącą hipotezą jest ta, że obok ewentualnej wody szutrowej i solanek, przychodzą warstwy wodonośne oparte na podłożu piaskowca ciężkowickiego i sprowadzające wodę z tych miejsc, gdzie wychodzą na powierzchnię, mają stały dopływ z wód atmosferycznych, rzek, jak n.p. Stryp.

Jest to teoria profesora dra Zuber, której sprzeciwia się profesor dr. Grzybowski przyjmując natomiast możliwość pewnego rodzaju stałej infiltracji wody powierzchniowej do warstw piaskowców i zlepieńców zapadających się na Tustanowicach do głębokości po 400 m. a mogących komunikować się ze szczelinami naturalnymi lub otworami wiertniczymi tworzącymi szczeliny sztuczne.

I w jednej i w drugiej teorii mieliśmy do czynienia z dopływem stałym wody, na którego usunięcie nie ma środka, a tłokowanie także pomódz nie może a prędzej mogłoby zaszkodzić.

IV. Przy trzech teoriach wolno postawić czwartą, a postawiwszy ją szukać środków zaradczych.

Jako założenie, z którego wychodzę jest fakt, że Borysław i Tustanowice miały opinię, że zamykanie wody nie sprawia tam żadnej trudności i de facto wodę na tych terenach zamykano w coraz większych głębokościach stawiając pierwotnie rury 9", potem zaś 10" bez jakichkolwiek specjalnych przygotowań i ostrożności w warstwach do zamknięcia wody się nie kwalifikujących. Zawierało się świdrem mniejszym, albo i tym samym, konstatowano pro forma zamknięcie złyżkowaniem płynu i wiercono dalej.

Zamykanie rurami 12" zaczęto robić dopiero w ostatnich czasach, zamykając wodę szutrową w głębokościach mniejszych niż 100 m.

che Flüssigkeit ausgesogen das Terrain gelöst, dem gestauten Wasser einen freien Weg eröffnet hat und ein so starkes Senken der Erdschichten bewirkte, dass die Röhren gedrückt wurden. Die Röhren wurden vorerst bei 740 und hernach bei 584 M. gedrückt, was ja vollständig der Tätigkeit des Kolbens entspricht, der vorerst die untere Flüssigkeit abzieht, und wenn das Terrain etwas lose geworden, das Wasser von den oberen Schichten abschöpft. Diese Tätigkeit des Kolbens, d. h. das Aussaugen des Terrains habe ich wohl durch die traurige Tatsache im Schachte Berlin-Szujski genügend erhärtet und damit auch den „Erfolg“ geschildert, den das Kolben in all den Schächten aufwies, die das Wasser genügend abgesperrt haben.

Ich übergehe das hervorgehobene Moment des während des Bohrens ins Bohrloch hineingedrückten Wassers, da diese Wassermengen schliesslich ausgelöffelt werden und überdies deren Quantität unbekannt ist und man ja in der letzten Zeit dem Auftrieb durch Verwendung von Rohöl beizukommen sucht.

ad 2.

Die zweite Hypothese die darauf basiert, dass vor dem Rohöl Salzwasser auftritt und sich die Tatsache gründet, dass das Salzwasser in Ausbrüchen zu Tage kommt und gehörig ausgelöffelt keine unvorteilhafte Wirkung auf die Produktion ausübt, beweist die Richtigkeit der Anschauung des H. Prof. Grzybowski, der meint, dass sich in den oligocenen Schichten salzwasserhältige Kawern befinden und starkem Gasdrucke ausgesetzt sind. Dieses Salzwasser — angebohrt — wird in starkem, zuweilen bis an die Thurmkronen reichenden Ausbrüchen herausgeschleudert oder fliesst in Form einer schäumenden Flüssigkeit selbsttätig aus dem Bohrloche. Auf Grund der bisherigen Erfahrungen, die uns gelehrt haben, dass derartige Salzwasser ohne jedwede Gefahr sind, dürfen diese Erscheinungen mit den gegenwärtigen Vorkommnissen nicht in Verbindung gebracht werden.

ad 3.

Die weitgehendste III. Hypothese nimmt an, dass neben dem Schotter und Salzwasser in den grösseren Tiefen wasserhältige Schichten in Sandsteinlagern auftreten und denen das Wasser von allen den Stellen zufließt, welche mit der Erdoberfläche in Verbindung stehend, atmosphärische Feuchtigkeit, Flusswässer etc. etc. aufnehmen.

Diese Theorie verfißt Herr Dr. Zuber, dem Herr Dr. Grzybowski die Anschauung gegenüberstellt, dass möglicherweise die oberen Wässer in Sandsteinschichten und lehmige Verlagerung eindringen, welche in Tustanowice unterhalb einer Tiefe von 400 M. bestehen und mit den natürlichen Adern und den gebohrten Öffnungen kommunizieren. Beide Theorien sehen einen ständigen Wasserzufluss vor, der nicht beseitigt werden kann und dem auch das Kolben nicht abhelfen wird, den das Kolben eher nur beschleunigt. Wo 3 Theorien bestehen, hat wohl auch eine vierte Platz, auf Grund welcher man Ratschläge erteilen kann.

Ich gehe von der Tatsache aus, dass Borysław und Tustanowice den guten Ruf geniessen, dass die Wasserabsperrung keinerlei Schwierigkeiten begegnet und tatsächlich wurde das Wasser in immer grösseren Tiefen abgesperrt, es wurden vorerst die 9" und später die 10" Röhren einfach und ohne Anwendung spezieller Hilfsmittel und besonderer Vorsicht in Schichten aufgestellt, die sich für diesen Zweck gar nicht eigneten, hierauf mit einem kleineren Meissel oder mit dem gleichen weitergebohrt, pro Forma die

Próbne tłokowania robione od czasu do czasu rozluźniać musiały problematyczne zamknięcie wody, a ilości wody spływające obok otworu świdrowego wypełniały przez szereg lat miejsca opróżnionego po wyczerpaniu z nich olbrzymich ilości ropy, które według wielu danych znajdowały się w kawernach. Kawerny te albo ze sobą komunikowały w czasie kiedy je nawiercono, albo jeżeli nie miały komunikacji to po zczerpaniu z nich ropy pod wpływem stałego niszczącego działania wody do nich spływającej, połączyły się z innymi sąsiednimi kawernami i szczelinami.

Dopływ ten stały wody, pochodzącej z niezamkniętych szybów lub infiltracji napełniać mógł jak tj. naturalne tylko próżne kawerny a wobec tego, że woda gatunkowo cięższa jest od ropy, mógł nawet początkowo pomagać do wydobywania ropy z kawern, w które wchodząc, miejsce tej ostatniej zajmował, o ile np. kawerna taka została nawiercona otworem świdrowym, przez który ropa znalazła możliwość wydobywania się na zewnątrz.

Wiemy o tem, że w niektórych otworach procentowe zanieczyszczenie ropy wodą, dochodzi z czasem do procentowego zanieczyszczenia wody ropą, a i czerwona ropa, z którą się spotkać można, nie jest zdaje się niczem innym, jak emulsią wody z ropą, tworzącą się przez gwałtowne przecieknięcie wody przez pokłady ropne pod wpływem ssącego działania tłoka.

Oznaczyć ilość wody, znajdującej się w terenie Tustanowickim dzisiaj jeszcze nie można, można jednak przyjąć za pewnik, że z czasem o ile się złemu nie zaradzi wynosić ona będzie w horyzontach do tej pory przewierconych ilość odpowiadającą dokładnie ilości metrów kubicznych wydobytej ropy.

Nawet przy bardzo wysoko stojącej naszej technice wiertniczej, terena Tustanowickie należy wtedy uważać za przepaść, o ile wierzymy w przychodzenie dalszych bogatych pokładów ropnych w eocenach głębiej położonych, ponieważ eksploatacja tych głębszych horyzontów poprzedzić musi usunięcie niebezpieczeństwa, grożącego od tych olbrzymich ilości wód nieustannie do opróżnionych pokładów roponośnych napływających.

Czy w ogóle możliwe jest tutaj myśleć o zamykaniu wody w głębokościach 1200 do 1500 m. mając wymiary małe, czy lepiej może zamknąć najpierw dopływy wód górnych i ściągnąć pomalutku, to co już napłynęło, potem zaś choćby po latach całych iść do głębszych horyzontów, to jest właśnie pytanie, które postawione być powinno, a odpowiedziawszy na nie, trzeba działać nie dorywczo, lecz planowo, nakładem nie kilkudziesięciu tysięcy, lecz choćby milionów.

Jeżeli się zaś nie usunie dopływów, to tłokowanie samo nie tylko wody ze spodu nie usunie, lecz przeciwnie nawet nowe przypływy utworzy i to tak ze szybów niezamkniętych, jak ze szybów z których rury wyciągnięto bez kontroli, jak wreszcie wskutek ułatwienia przypływu wód infiltrowanych naturalnie.

Tłokowanie samo jako ultima ratio narazić musi tych, którzy wodę rzeczywiście zamknęli, albo na zawodnienie od sąsiadów za pomocą szczelin komunikujących, albo na otwarcie wody, albo wreszcie na zgniecenie rur.

Dziwna premia za porządną robotę i lojalność w obec drugich.

Absperrung des Wassers konstatiert und dann lustig weitergebohrt. Erst in der letzten Zeit wird das Schotterwasser bei 100 M. mit 12" Röhren abgesperrt.

Das von Zeit zu Zeit vorgenommene Kolben musste das problematisch abgesperrte Wasser freimachen und die längst des Bohrloches abfließenden Wasser füllten die vom Rohöl leer gewordenen Stellen aus, welches sich gemäss vielfach geäusserten Anschauungen in Aushöhlungen aufhielt. Diese Aushöhlungen standen miteinander in Verbindung oder aber, nachdem das Öl abgezogen war und die vernichtende Wirkung des zufließenden Wassers begann, kommunizierten sie mit den Nachbar-Räumen und den in der Nähe gelegenen Adern. Dieses aus den nicht abgesperrten Schächten oder durch Infiltration zufließende Wasser konnte naturgemäss die leeren Räume ausfüllen und da Wasser spezifisch schwerer als Rohöl ist, konnte es sobald eine solche Aushöhlung angebohrt wurde, sogar das Hervorbrehen des Rohöles bewirken, dessen Stelle es jedoch sofort einnahm. Wir haben ja gesehen, dass in manchen Schächten der Percentsatz des Wassers im Rohöl zeitweise umgekehrt den Percentsatz reinen Rohöles im Wasser erreicht und glauben wir sagen zu dürfen, dass das hie und da auftretende rötliche Rohöl nichts anderes ist, als eine Emulsion von Öl und Wasser, welches unter dem Einfluss der saugenden Tätigkeit des Kolbens mit aller Gewalt in die rohölführenden Schichten eindringt. Wir sind vorläufig nicht imstande die Höhe des in den Tustanowicer Terrains sich vorfindenden Wassers anzugeben, können jedoch mit Sicherheit annehmen, dass, wenn nicht bald Abhilfe geschaffen wird, das Wasser jener Menge Rohöl entsprechen wird, welche aus den bis heute durchbohrten Horizonten zu Tage gefördert wurde. Die Terrains in Tustanowice müssen wir — wenn wir an das Vorhandensein grösserer Rohöllager in den tieferen eocenischen Schichten glauben — trotz des hohen Standes der Bohrtechnik als verloren ansehen, da an die Exploitation dieser Horizonte ohne dass die Gefahr des Wassereindringens grosser Wassermassen in die Leerräume beseitigt wird, gar nicht gedacht werden kann. Es entsteht die geradezu bange Frage, ob es nicht möglich ist das Wasser in einer Tiefe von 1200—1500 Meter in so kleinen Dimensionen abzusperren oder ob es nicht zweckdienlicher ist, den Zufluss des oberen Wassers zu hemmen und das Wasser langsam abzuschöpfen und wenn auch nach Jahren tiefere Horizonte aufzusuchen? Beantworten wir diese Frage wie immer es auch sei, dürfen wir doch nicht voreilig sondern plangemäss handeln und mit Aufwendung nicht von einigen Tausend sondern von Millionen rechnen.

Wenn wir nun aber den Zufluss nicht hemmen, das Kolben, meine Herren, wird das Tiefenwasser nicht nur nicht wegschaffen, sondern im Gegenteile bewirken, dass Wasser in die abgesperrten und den anderen Schächten, deren Röhren ohne Kontrolle gezogen worden sind, zufließt, und auch den Zutritt der auf natürlichem Wege infiltrierten Wasser ermöglichen. Das anempfohlene Radikalmittel — das Kolben — bringt alle, die das Wasser gehörig abgesperrt haben, in die eminente Gefahr, dass ihre Schächte durch die kommunizierenden Adern verwässert werden, dass das abgesperrte Wasser hervorbricht und die Röhren gedrückt werden und ist wohl eine etwas wunderliche Entlohnung für ihre vorsichtige Arbeit und ihre gegenüber den Nächsten geübte Loyalität.

Meine Anforderungen und die sub IV. angeführte

W obec wywodów powyższych i hipotezy nr. IV. zdawałoby się, że trzeba by zamknąć najpierw wszędzie wodę tam gdzie nie jest zamknięta — nb. za zamknięte porządnie uważam tylko te szyby, które zamknęły wodę 12" rurami w głębokości nie większej jak 100 metrów, albo szybem kopanym poniżej warstwy szutrowej i to szybami kopanymi i uszczelnionymi należycie, — potem zaś należałoby polecić złyżkowanie z początku ostrożnie, później zaś co raz intensywniejsze płynu, aby później przejść choćby do tłokowania czy pompowania na szeregu szybów, nie mających już produkcji, wybranych specjalnie w miejscach mogących najlepiej odpowiedzieć celowi odwodnienia całego terenu.

Wiedząc dzisiaj o tem, że woda posuwa się ze wschodu na zachód, co by świadczyło, że w myśl kardynalnej zasady hydrostatyki napełnia najpierw niżej położone części pokładów roponośnych i posuwa się do wyżej położonych, sądziłbym, żeby jako szyby mające na celu służyć do odwodnienia terenu, brać kopalnie Liwia, Anny, Karpaty nr. 1., ewentualnie Lidya dawniej Irys.

Ze względu na ważność sprawy i potrzebę ewentualnego odkupienia tych szybów i kosztów prowadzenia odnośnych robót i kontroli, cała rzecz powinna być oddana specjalnej komisji — której nb. nie ma być wolno w każdej chwili grozić rezygnacją / przy obowiązkowym współdziałaniu Rządu, dla którego sprawa ta ma bardzo poważne znaczenie.

Sanacyi, gdzie idzie o milionowe zyski lub straty, nie wolno przeprowadzać dorywczo i na podstawie sympaty i antypaty.

Do uratowania Tustanowic potrzeba i pieniędzy dużo i pracy i egzekutywy i odpowiedzialności, nietylko platonicznej; takiej zaś odpowiedzialności ani komitet ani komisja w dzisiejszej formie nie daje, bo jej dać nie może.

Wracając do przyczyny złego zamykania wody, to obok do niedawna powszechnego przekonania, że praktykowany w Borysławiu sposób wystarczy, zdaje mi się że przeważna część firm akordowych, jakoteż gros firm berlińskich nie zastanawiały się nad następstwami, jakie mogły z niedokładnego zamknięcia wody wynikać.

Akordant — przeważnie nie fachowy, odwiercał szyb do gwarancyi, właściciel kopalni z Berlina spekulował nie na ropę, tylko traktował kopalnię jako obiekt giełdowski, przy którym mógł dużo zarobić per fas lub nefas. Urząd, górniczy zaś, rzeczywiście przeciążony pracą miał więcej spraw na głowie, jak samo kontrolowanie zamykania wody, które w pierwszej linii, powinno leżeć w interesie właściciela kopalni i jego sąsiadów.

Wywiązuje się żywa polemika między Dr. Szujskim a p. Fabiańskim, który podnosi, że dr. Szujski zarzucił komisji, że ta nierozstrzygnawszy skąd woda pochodzi, mimo to zarządziła tłokowanie, podczas kiedy zdaniem Dra Szujskiego, jest to woda wierzchnia niezamknięta.

Pan Fabiański prosi zatem Dra Szujskiego by mu wyjaśnił, na jakiej podstawie twierdzi tak stanowczo że to wody są otwarte.

Dr. Szujski odpowiada, że jeżeli zamknięto wodę w warstwach, które nie są w stanie dobrze wodę zamknąć, te po latach ona wylugowuje sól i wzmacnia się.

Hypoteza lassen schliessen, dass es 1) wohl gut wäre, das Wasser überall dort abzusperren, wo dies nicht der Fall ist — und als genügend abgesperrt erachte ich jene Schächte, in denen das Wasser mit 12" Röhren in einer Tiefe bis zu 100 M. oder aber durch ausgehobene Brunnen abgesperrt wurde — 2) das Wasser vorerst vorsichtig und successive immer stärker abzuschöpfen und zur Auspumpung der nicht mehr producierenden Schächte zu übergehen, die man überall dort wählen soll, von wo aus eine Entwässerung des Terrains erwartet werden kann.

Da wir nunmehr heute wissen, dass das Wasser seinen Lauf von Osten nach Westen nimmt, somit gemäss den Grundsätzen der Hydrostatik zuerst in die tiefer gelegenen und hierauf die höher liegenden Ölschichten eindringt, glaube ich für den vorerwähnten Zweck die Gruben Liwia, Anny, Karpath I. eventuell auch Luisa u. Iris als am geeignetesten vorschlagen zu können.

Mit Rücksicht auf die grosse Wichtigkeit der Angelegenheit und die eventuelle Notwendigkeit, diese Schächte für diesen Zweck anzukaufen und auf die Kosten der zu leistenden Arbeiten, müsste die Führung der Aktion einer Spezialkommission — die nicht jeden Moment zu resignieren droht — anvertraut werden, wobei die Regierung, für die diese Angelegenheit sehr ernst werden kann, zur Mitarbeit herangezogen werden müsste, denn eine über den Verlust oder Gewinn von Millionen entscheidende Sanierungsaktion darf weder leichtfertig geführt noch von Sympathien oder Antipathien beeinflusst sein.

Um Tustanowice zu erhalten bedarf es Geld, viel Geld, Arbeit und keiner platonischen Dinge, während weder das Komitee noch die Kommission in der heutigen Form die Verantwortung, die unbedingt zu einer solchen Aktion gehört, besitzen. Ich kehre nochmals auf die Sache betreffend die nichtgenügende Wasser-Absperrung zurück und betone, dass weder die Akkordanten noch das Gros der Berliner Firmen sich keine Rechenschaft über diesen Punkt gegeben haben und sich der etwa entstehenden Folgen gar nicht bewusst waren. Der Bohrakkordant, zumeist ein Laie im Fache, bohrte die garantierte Tiefe ab, der Berliner Eigentümer dachte nicht ans Öl, sondern betrachtete die Grube als Börsenspekulation, welche leichterweise grossen Gewinn bringen kann, und die Bergbehörde wiederum, mit Arbeit überhäuft, hatte anderes zu tun, als bloss die Wasserabspernung zu kontrollieren, was ja eigentlich in erster Reihe und im Interesse des Eigentümers und seiner Nachbarn gelegen war.

Über diese Ausführungen entspinnt sich zwischen dem Redner Herrn Dr. Szujski und Herrn Fabiański eine lebhafte Debatte, der insbesondere hervorhebt, Herr Szujski habe der Kommission vorgeworfen, dass sie die Frage, woher das Wasser herrühre, nicht entschieden, aber trotzdem das Kolben angeordnet habe, wo doch H. Dr. Szujski erklärt, dass es nicht abgesperrtes Oberwasser ist. Herr Fabiański bittet, ihm die Beweise für diese in so dezidierte Art zum Ausdruck gebrachte Anschauung zu geben, worauf Herr Dr. Szujski erwidert, dass das Wasser, wenn es in für diesen Zweck in nicht genügend geeigneten Schichten abgesperrt wurde, noch nach Jahren das Salz auslaugt und weiterdringt. Herr Fabiański glaubt hingegen, dass das Kolben unbedingt erforderlich ist, um sich nicht nur von der Kraft des Wassers, sondern auch davon zu überzeugen, ob sich das Wasser doch nicht abschöpfen lässt, da wir im entgegengesetzten

P. Fabiański twierdzi, że tłokowanie jest wskazane w tym celu by poznać siłę wody i przekonać się, czy się ją da zczepać i usunąć, czy też nie a w tym ostatnim razie okaże się, że to jest poprostu vis major, której się nie pokona.

P. Mikucki jest zdania, że przecież należałoby wrócić do pierwotnej uchwały i próbować stwierdzić za pomocą wierconego szybiku, czy wody są zamknięte czy też nie, i zacząć od Liwii, równocześnie stawia wniosek, by jeżeli zarząd kopalni Liwia nie przystąpi zaraz do tłokowania z haspla i równocześnie do wiercenia szybiku obok otworu świdrowego, oddać te roboty P. Włodarczykowi.

P. Messaros podnosi brak konsekwencji w przemówieniu Dra Szujskiego i przestrzega ponownie, by się w hipotezach nie gubić, lecz kontynuować to co się dotąd robiło, tj. tłokować intensywnie, bo praca ta już dała dodatnie wyniki.

P. Mokry popiera twierdzenie P. Messarosa, konstatuje, że na posiedzeniach za dużo traci się czasu na wypowiedzanie osobistych zapatrywań i prosi żeby dochodzić do konkretnych wniosków.

P. Brugger nie przychylił się do zdania Dyr. Messarosa, aby twierdzenie Dr. Szujskiego, było nie konsekwentne: Z postawionych premis wniosków były logicznie wysnute — ale premisy były fałszywe.

Pan Brugger daje wyjaśnienia w odpowiedzi Dyrektorowi Mikuckiemu, że na Liwii haspel już się montuje a roboty około wykonania szybiku, będą przeprowadzone dopiero po bezskutecznych próbach ściągania wody haspłem. Twierdzenie, że złe pochodzi z Liwii na którą prawie wszyscy niemal uderzają — jest tylko hipotezą, tak dobrą jak każda inna. A wobec tylu hipotez postawionych na posiedzeniach Komisji wodnej i ze względu na to, że stawianie hipotez jest rzeczą nudną, pozwolę sobie postawić — jeszcze jedną hipotezę! Wedle mego zdania, wskutek wybrania z tysięcy wagonów ropy z terenów między Łoszenią a Ponerlanką musiały się potworzyć olbrzymie kawerny i puchliny — i to próżne — wskutek tego nastąpiły podziemne kataklizmy, a woda którą w ogromnych ilościach lekko myślnie nie puściliśmy do otworów świdrowych — wtargnęła do warstw ropnych połączwszy się z wodą pochodzącą, z soczewek solnych — zalewa dzisiaj horyzonta ropne, pędzi ropę przed sobą ze wschodu na zachód, robiąc kolosalne spustoszenia. Wyciągając konsekwencje z postawionej hipotezy stwierdzam, że:

Woda jest w ograniczonych ilościach, zatem komisya miała zupełną słuszność kazać tę wodę zczepić, bo ona da się zczepić i tylko wtedy możemy uratować Tustanowice od ogólnego zalania wodą.

P. Longchamps dowodzi, że przeciw zdaniu Dra Szujskiego, jakoby w Tustanowicach z powodu akordantów, którym zależało wyłącznie na jak największej ilości szybko wierconych metrów, były nie dokładnie zamknięte wody, które następnie po latach wyługowały sól i przeszły do warstw ropnych, przemawia bardzo dobitnie Borysław. W Borysławiu były również akordy, w Borysławiu urząd górniczy nie przeprowadzał z taką ścisłością konstatowanie zamknięcia wody, jak to czynił w Tustanowicach, a mimo tego wody te nie wyługowały ilów solnych i nie przeszły głębiej. Komisya bardzo skrupulatnie badała, czy wody w Tustanowicach są zamknięte

setzten Falle mit einem vis major zu tun haben, gegen den wir ohnmächtig wären. Herr Mikucki ist der Ansicht, dass es vielleicht doch gut wäre zum ursprünglichen Beschluss zurückzukehren und zu versuchen, vermöge des auszugrabenden Brunnens zu konstatieren, ob sich das Wasser absperrern lässt oder nicht und stellt den Antrag, die diesbezüglichen Arbeiten im Schachte Liwia und — sobald die Eigentümer diese Arbeiten sowie die Inbetriebsetzung der Haspeln nicht sofort aufnehmen — dem Herrn Włodarczyk zur Ausführung zu übergeben.

Herr Mészáros vermisst die logische Konsequenz in den Ausführungen des Herrn Dr. Szujski, warnt davor, nicht mit Hypothesen zu spielen, sondern die bisherigen Arbeiten d. h. das Kolben, intensiv fortzusetzen, da diese Arbeit genug gute Resultate gezeitigt hat. Herr Mokry, der die Ausführungen seines Vorredners unterstützt, weist darauf hin, dass in den Sitzungen zu viel Zeit mit der Ausführung von persönlichen Anschauungen verloren wird und bittet, zur Stellung von konkreten Anträgen zu schreiten.

Herr Brugger widerspricht dem Urteile des Herrn Mészáros, als ob den Ausführungen des Herrn Dr. Szujski die logische Konsequenz fehlen würde, — seine Schlüsse waren wohl die logische Folge seiner Voraussetzungen, die Prämissen jedoch, die waren falsch.

Herr Brugger teilt ferner mit, dass auf Liwia die Haspelanlage montiert werde, dass jedoch der Brunnen erst dann ausgegraben werden wird, wenn sich das Kolben als nutzlos erweisen sollte, und weist darauf hin, dass die allgemeine Anschauung, das Unheil stamme vom Schachte „Liwia“, ebenso hypothetischen Wert habe wie die anderen Annahmen. Da jedoch bereits so viele Hypothesen in den Sitzungen der Wasserkommission aufgestellt wurden und diese Hypothesen immer mehr in Mode kommen, erlaube auch ich mir — noch eine Hypothese anzuführen. Meiner Ansicht nach, haben sich in dem zwischen der Ponerlanka und dem Loszenibache gelegenen Schichten durch das Abziehen so gewaltiger Rohölquantitäten Hohlräume gebildet, durch welche das Wasser, das wir in leichtfertiger Weise in die Bohrlöcher getan haben, in die ölführenden Schichten eingedrungen ist, wobei es sich mit dem Salzwasser verbindet, die Rohölhorizonte überschwemmt und auf seinem Wege von Osten nach Westen — alles vernichtend — das Rohöl vor sich einhertreibt. In Konsequenz dieser Anschauung behaupte ich: da die Wassermengen beschränkt sind, hat die Kommission richtig gehandelt, wenn sie das Abziehen des Wassers angeordnet hat, das sich zweifellos erschöpfen wird und nur auf diese Weise der vollständigen Verwässerung von Tustanowice vorgebeugt werden kann.

Herr Longchamps stellt der Behauptung des Herrn Dr. Szujski, der da sagt, dass auch die Akkordanten in der Absicht, rasch und möglichst viel Meter zu bohren, an der nicht genügenden Wasserabsperrung schuld seien, die Verhältnisse in Borysław entgegen. In Borysław waren ja auch Akkordanten beschäftigt und das Bergamt hat die Kontrolle über die Wasserabsperrung nicht so streng gehandhabt wie in Tustanowice und trotz alledem hat das Wasser weder das Salz ausgelaugt noch ist es tiefer gedrungen. Die Kommission die in der skrupulösesten Weise Schächte auf die Wasserabsperrung untersucht hat, ist dahin gelangt anzunehmen, dass es sich hier um Tiefenwasser handelt, mit welchem Gedanken

i przysła wreszcie do przekonania, że one są wgłębnne, trza się zatem z tą myślą pogodzić i należałoby może obrady i polemiki nad wodą wierzchnią z pod dyskusyi usunąć.

P. Mokry wyjaśnia, że z początku z wielką zachowywał się rezerwą względem hipotez komisji, bo hipotezy częstokroć są mylne, a dowodem tego, choćby głośny swego czasu spór o zawodnienie między kopalniami „Agata” i „Kinga”, gdzie twierdzono, że ma się do czynienia z wodą otwartą w kopalni „Kinga”, a okazało się w rezultacie, że przypływ wody pochodził z „Agaty” wierconej płuczką, bo po zapuszczeniu w tym otworze 6” pełnych rur przypływy wody znikły zupełnie. Dziś stoi na tem stanowisku, na którym stał z zaczęciem prac komisji, a mianowicie że jest to woda wgłębnna. Trudno jak proponuje Dr. Szujski przystępować do robót zamknięcia wszędzie wody rzekomo wierzchniej za pomocą kopanych szybików, kosztem milionów, bez dostatecznego dowodu, że wody wierzchnie są otwarte, nie ma też dotychczas podstawy do twierdzenia, że mamy w danym wypadku do czynienia z wodą stale podpływającą, na razie więc nie pozostaje nic innego, jak ją ciągle tłokować.

Dyskusya, czy woda jest niezamknięta a więc wierzchnia czy też wgłębnna, trwa w dalszym ciągu nieprzerwanie, w obec czego p. Brugger stawia wniosek na zamknięcie jej. Wniosek uchwalono, a przemawiają jeszcze tylko ci mówcy, którzy poprzednio byli do głosu zapisani.

P. Włodarczyk polemizuje z zapatrywaniem Dra Szujskiego, i popiera tłokowanie jako jedyne wskazane.

P. Inż. Süßermann jako zastępca kopalni „Kismet” i „Hadwiga” podaje do wiadomości komitetu, że na Kismecie balans został zaplombowany, w obec czego uniemożliwiono dalszą instrumentację tego szybu, a że kopalnia nie posiada funduszy więc nie będzie tłokować, prosi zatem o pozwolenie na instrumentację Kismeta, a natomiast zarząd kopalni będzie stale tłokował Hadwigę.

P. Brugger wskazuje na chroniczny wstręt jaki ma Kismet do tłokowania, apeluje do komitetu, żeby nie godził się na żadne ustępstwa, lecz zarządził stłokowanie, gdyż kto ma fundusze na instrumentację, ten powinien je znaleźć na tłokowanie.

Nad wnioskiem P. Mikuckiego, ażeby w razie jeżeli kopalnia Liwia nie przystąpi równocześnie i to zaraz do hasplowania i wiercenia szybiku obok otworu świdrowego, oddać tę robotę p. Włodarczykowi, zabierają głos pp. Brugger i Messaros, a komitet postanawia zastanowić się nad tą sprawą wtedy, gdy hasplowanie przez czternaście dni, nie da dodatnich rezultatów.

Wreszcie P. Fabiański podaje do wiadomości, że P. Mermon ustąpił z komisji i prosi o upoważnienie go do zaangażowania kogo innego na miejsce P. Mermona.

Uchwalono.

Na tem posiedzenie o godzinie 7. wieczór ukończono i protokół zamknięto.

wir uns vertraut machen müssen, weshalb es wohl schon an der Zeit wäre, die Debatten, Polemiken etc. über das obere Wasser aus den Sitzungen auszuschalten.

Herr Mokry gesteht, dass er sich gegenüber den aufgestellten Hypothesen, die oft täuschen reserviert verhalten habe. Beweis dessen ist der seinerzeit harte Streit bezüglich der Verwässerung der Gruben Agata und Kinga, wo anfangs konstatiert wurde, dass man es angeblich mit nichtgenügend abgesperrem Wasser der Grube Kinga zu tun habe, während sich späterhin erwies, dass das Wasser vom Schachte „Agata“, der mit dem Spülbohrsystem gebohrt wurde, herrühre. Das Wasser ist nach dem Einbauen einer 6” vollen Röhrentour auch tatsächlich verschwunden. Heute stehe ich auf dem Standpunkt, dass wir es mit Tiefenwasser zu tun haben. Es ist wirklich schwer, sich den Vorschlägen des Herrn Dr. Szujski anzuschliessen und mit grossen Kosten Brunnen zu graben, um das angeblich nicht abgesperre Wasser zurückzudämmen. Da wir keine genügenden Beweise für die Anschauung, das Wasser wäre nicht abgesperrt, haben, wir aber auch die Annahme, das Wasser fliesse ständig zu, nicht begründen können, bleibt uns wohl nichts anderes übrig, als ständig zu kolben. Die Diskussion über diese Frage dauert ununterbrochen an, weshalb Herr Brugger den Schluss der Debatte beantragt, welcher Antrag auch angenommen wird und gelangen nunmehr nur noch jene Herren zu Worte, die noch rechtzeitig das Wort erbeten haben.

Herr Włodarczyk, der gegen die von Herrn Dr. Szujski vertretenen Anschauungen polemisiert, erachtet das Kolben als das einzig Zweckmässige.

Als Vertreter der Gruben „Kismet” und „Hadwiga” bringt Herr Ing. Süßermann zur Kenntnis des Komitees, dass Kismet versiegelt wurde, weshalb die Instrumentationsarbeiten eingestellt werden mussten. Da die Grube jedoch über keine Mittel verfügt, um kolben zu können, bittet er ihm zu gestatten, auf Kismet instrumentieren zu dürfen, wogegen man auf Hadwiga ständig kolben werde.

Herr Brugger weist auf den bereits chronisch gewordenen Widerwillen der Grube Kismet gegen das Kolben hin, appelliert an das Komitee, keinerlei Nachsicht zu üben, sondern das Kolben direkt anzuordnen, da wohl jemand, der über genügende Mittel zum Instrumentieren eines Schachtes verfüge, sicherlich noch Geld auftreiben werde, um kolben zu können.

Die Herren Meszaros und Brugger ergreifen noch das Wort zum Antrage des Herrn Mikucki, die auf der Grube „Liwia” auszuführenden Arbeiten, sobald auf dieser Grube nicht bald gehaspelt werden sollte, dem Herrn Włodarczyk zu übergeben, worauf das Komitee beschliesst, diese Frage erst dann in Erwägung zu ziehen, wenn ein 14-tägiges Haspeln keine befriedigenden Resultate zur Folge haben wird.

Herr Fabiański, der mitteilt, dass Herr Mermon aus der Kommission ausgetreten ist, erbittet die Ermächtigung, an Stelle dieses Herrn ein anderes Mitglied kooptieren zu dürfen, was bestätigt wird. Hiermit wird die Sitzung um 7 Uhr abends geschlossen.

Kopalnie nafty w Montechino.

Naftagruben in Montechino.

Z TERENÓW NAFTOWYCH.

Z Włoch. Kopalnie nafty w Montechino.

Ruch naftowy we Włoszech okazuje w ostatnich czasach tendencję rozwojową. Przyczyniła się bezwątpienia do tego, tak stale choć zwolna wzrastająca produkcja, jak też ostatnie zarządzenia rządu włoskiego, przyznające rodzimemu przemysłowi naftowemu pewne ulgi i przywileje. Toteż obok istniejących już przedsiębiorstw zaczynają powstawać nowe i w bieżącym roku zanosi się na powiększenie ruchu wiertniczego.

Pośród istniejących firm naczelne miejsce zajmuje „Petroli d'Italia”. Powstała ze złączenia dwu towarzystw: „Petroli de Montechino” tudzież „Societe française des pétroles” posiadające własną rafinerię w Fiorenzuoli i wydajne tereny. Towarzystwo to powiększa stale swój ruch. Eksploatuje ono tereny z prowincji piacentyjskiej „Montechino”, skąd prowadzi rurociąg 42 km. długi do Fiorenzuoli, tudzież w Vellei—pracując obecnie na obu kopalniach 17 rygami.

Towarzystwo to objęło również w swój zarząd na kopalni w „Montechilaro” (firma Curletti et Anselmi) również w piacentyjskiej prowincji pracując tu na razie dwoma rygami. Pozatem towarzystwo to prowadzi poszukiwania na swych uprawnieniach w prowincji parmeńskiej w dwu punktach, w Lesignano, i w Corniglio.

W parmeńskiej prowincji eksploatuje ropę obecnie towarzystwo „Petroli d'Apenino” w okolicy

ÜBER NAFTATERRAINS.

Aus Italien. Naftagruben in Montechino.

Es lässt sich gegenwärtig eine erhöhte Bewegung in der Naphtaindustrie Italiens constatieren. Es ist dies die Folge sowohl der zunehmenden Production, als auch der neuen Verordnungen, die der nationalen Petroleumindustrie gewisse Privilegien gewähren. Neben den bisherigen Unternehmungen entstehen neue und dürfte sich im laufenden Jahre die Bohrtätigkeit reger gestalten.

An der Spitze der Industrie steht die Gesellschaft „Petroli d'Italia”. Aus der Vereinigung zweier Gesellschafter hervorgegangen, nämlich der „Petroli de Montechino und Societé Française des Petroles”, im Besitze von ausgiebigen Terrains, und einer eigenen Raffinerie in Fiorenzuola d'Arda vergrößert sie ihren Betrieb zwar langsam, aber stetig. Sie besitzt zwei Concessionen, die eine in Montechino, von wo eine 42 km. lange Pipeline nach Fiorenzuola führt und die andere in Vellaja und arbeitet hier mit 17 Bohrrigs.

Ausserdem übernahm diese Gesellschaft den Betrieb der Grube von Montechiaro Konzession der Firma Curletti & Anselmi, wo vorläufig zwei Bohrrigs tätig sind. Diese Terrains liegen in der Provinz Piacenza.

Die „Petroli d'Italia” führt gegenwärtig auch zwei Schürf-Bohrungen in der Provinz Parma, und zwar in Lesignano und in Corniglio.

In der Provinz Parma existiert vorläufig eine

Kopalnie nafty w Montechino.

Naftagruben in Montechino.

Travo, w miejscowości Neviano dei Rossi. Obecnie prowadzi się eksploatację trzema rygmami, wierząc do średniej głębokości 300 m. Wydajność terenu średnia ale trwale zapewnia eksploatacyi rentowność. W tejże prowincyi prowadzi się obecnie jedno wiercenie poszukiwawcze w Ozzano.

Ubiegłej zimy zawarto szereg transakcyi terenowych, przy współudziale angielskiego kapitału i w bieżącym roku ma się rozpocząć szereg wierceń nowych w prowincyi piacentyńskiej, parmeńskiej i Reggio.

W przygotowaniu znajduje się również wiercenie na terenach firmy „Compagnoni” położonych w St. Giovanni Incarico koło Ceprano między Rzymem a Neapolem. Przed 30 laty istniała tu kopalnia eksploatująca obfitą ropę czarną, ciężką (c. g. 0.920). Istniało tu 12 szybów wierconych do średniej głębokości 300 m. z tych niektóre wybuchowe. Brak hermetycznego zamknięcia wody spowodował jednak upadek kopalni. Obecnie, również przy zainteresowaniu angielskiego kapitału przystępuje się tu do ponownego podjęcia robót.

Bieżący rok może więc przynieść nowe odkrycia w tak mało dotąd wyzyskanych terenach Apeninu.

J. G.

Ölexploitation in Neviano dei Rossi dei Travo. Diese Concession gehört der Gesellschaft „Petroli d'Apenino“. Es arbeiten vorläufig 3 Bohrrigs. Die durchschnittliche Tiefe der Bohrlöcher ist 300 m. Die Ergiebigkeit die zwar mittelmässig, aber andauernd ist, sichert der Grube die Rentabilität. In derselben Provinz wird gegenwärtig eine Schürfbohrung in Ozzano vorgenommen.

Im verflossenen Winter wurden mit Hilfe englischen Kapitals mehrere Terraintransactionen in der Provinz von Piacenza, Parma und Reggio durchgeführt und sollen die Bohrungen im laufenden Jahre begonnen werden.

Auch in Süditalien, zwischen Rom und Neapel wird eine neue Bohrung vorbereitet. Vor 20 Jahren existierte hier eine Grube mit 12 Bohrlöchern von denen einige sogar selbstfließend waren und schweres Oel von 0.920 Dichte lieferten, welche Production jedoch wegen mangelhafter Wasserabsperrung bald aufgehört hat. Die Firma „Compagnoni“ der die Konzession gehört interessierte für dieselbe englisches Kapital, und ist im Begriffe den Betrieb aufzunehmen. Das laufende Jahr kann somit neue Aufschlüsse über die bisher vernachlässigten Ölterrains Italiens geben.

J. G.

Kopalnie nafty w Montechino.

Naftagruben in Montechino.

WODA W TUSTANOWICKICH SZYBACH. KILKA UWAG PODAŁ KAROL ROGAWSKI.

Od chwili, gdy sfery interesowane, zaniepokoiły się występowaniem wody w niektórych szybach w Tustanowicach, zauważyłem, że wszyscy daleko jesteście od źródła t. j. przyczyny, która grozi pogrzebaniem nadziei całemu zagłębiu tustanowicko-borysławskiem.

Komisja badająca przyczyny zawodnienia, bardzo logicznie wydedukowała, że napływ wody jest od strony Truskawca, mianowicie od szybu „Liwia”. Wątpię jednak, czy nawet zabicie wody w szybie „Liwia” zaradzi złemu, bo zachodzi prawdopodobnie pytanie, czy szyb ten nie dostał wody z dawniej w Truskawcu wierconych szybów. Przed laty szesnastu (16) wiercono dla ś. p. Szczepanowskiego szyb do głębokości siedmiuset (700) metrów. Szyb ten wiercono w bardzo dobrych warunkach terenowych, bowiem ciągle przechodzono warstwy iłów solnych, nasyconych wodą; wiercenie postępowało bardzo szybko mimo, że wiercono wielkimi dymenzjami i w rurach blaszankach do zwyż czterystu (400) metrów, — poczem dopiero wodę zamknięto. Gdy jednak w ciągu dalszego wiercenia do głębokości siedmiuset (700) metrów nic innego prócz wody i soli nie napotkano, rury zostały wyciągnięte, a szyb zaniechany. W kilka lat później wierciło towarzystwo karpackie dwa (2) szyby, z których jeden doprowadzono do głębokości tysiąca (1000) metrów w na-

WASSER IN DEN TUSTANOWICER SCHÄCHTEN. EINIGE BEMERKUNGEN VON KARL ROGAWSKI.

Vom Momente, als das Hervortreten von Wasser in manchen Tustanowicer Schächten, die interessierten Sphären beunruhigte, bemerkte ich, dass wir alle weit hievon entfernt sind, den eigentlichen Grund zu kennen, der die ganze Bergindustrie in Borysław und Tustanowice mit dem Untergange bedroht.

Die Kommission, welche die Verwässerungs Ursache untersuchte, kam logischerweise zum Resultate, dass das Wasser von Truskawiec u. z. vom Schachte „Liwia“ herströmt. Ich bezweifle jedoch, ob das Verstauchen des Wassers in diesem Schachte dem Uebel abhelfen würde, da es fraglich ist ob nicht dieser Schacht gleichfalls Zufluss von anderen seinerzeit in Truskawiec gebohrten Schächten erhielt. Vor 16 Jahren wurde in Truskawiec für Szczepanowski s. A. ein Schacht angelegt, welcher unter sehr günstigen Bohrverhältnissen bis zur Tiefe von 700 Mtr. abgetäuft wurde, man traf nämlich fortwährend auf Thonsalzschiechten, welche stark mit Wasser durchsaugt waren. — Verhältnismässig wurde sehr schnell gebohrt, trotzdem man in grossen Dimensionen und Blechröhren bis zur Tiefe von 400 Mtr. kam, bei welcher Tiefe das Wasser gesperrt wurde. Als man jedoch nach Erreichung einer Tiefe von 700 Mtr. nichts anderes als Wasser und Salz vorfand, wurden die Rohre herausgezogen und der Schacht aufgegeben.

Einige Jahre nachher legte dortselbst die Kar-

Kopalnie nafty w Montechino.

Naftagruben in Montechino.

stępstwie także zaniechano. Historii tych dwu (2) szybów nie znam — wątpię jednak czy pozostawiono w nich rury. Jest więc prawdopodobnem, że w wymienionych szybach należy szukać napływu wody do Tustanowic. Odkrycie i zbadanie tych szybów a następnie zabicie ich mogłoby się stać rozwiązaniem groźnej zagadki.

pathengesellschaft zwei Schächte an von denen einer eine Tiefe von 1000 Mtr. erreichte.

Genauere Daten über diese Gruben sind mir unbekannt, ich zweifle jedoch ob die Rohre im selben verblieben sind und ist es daher nicht unwahrscheinlich, dass von diesen Schächten der Zufluss des Wassers nach Tustanowice herrührt; es wäre daher ratsam diese Schächte aufzufinden und in selben das Wasser zu verstauchen, wodurch das Rätsel, welches die Bergindustrie in Tustanowice mit dem Untergange bedroht, gelöst würde.

WIADOMOŚCI Z AMERYKAŃSKIEGO PRZEMYSŁU GAZOWEGO.

Wszystko mija...

Wielkie pole gazowe w Indiana już nie istnieje. Jeszcze niedawno jedno z towarzystw, które zaopatrywało miasto gazem ziemnym, podtrzymywało dostawę do Montpelier. Było ono ostatniem z 115 miast i miasteczek, które przed dziesięciu laty były zaopatrzone w gaz naturalny przez towarzystwo Indiana Lighting Co. Do tej zimy towarzystwo to posiadało jeszcze dosyć gazu, aby dostarczać go do tego miasta, ale w tym roku zmniejszenie produkcji stało się już bardzo znaczne.

Organizując przed dwudziestu laty eksploatację gazu ziemnego na polach Indiana i Ohio, stworzyła Indiana Lighting Co. zadziwiający przemysł i tłoczyła gaz z tysiąca szybów. Dziś to samo towarzystwo porzuciło zupełnie przemysł gazowy i sprzedaje osta-

BERICHTE ÜBER DIE AMERIKANISCHE NATUR-GASINDUSTRIE.

Verschwundene Herrlichkeit...

Das grosse Gasgebiet in Indiana ist tot. Noch vor kurzem hat eine der Gesellschaften, welche Städten mit Gas versorgten, selbes nach Montpelier geliefert. Diese war die letzte von den 115 Städten, welche vor einem Jahrzehnt durch die Indiana Lighting Co. mit Naturgas versorgt wurde. Bis zum heurigen Winter besass diese Gesellschaft noch genug Gas, um es dieser Stadt zu liefern, jedoch in diesem Jahre verringerte sich die Produktion bedeutend.

Als vor 20 Jahren die Exploitation des Naturgases auf dem Gebiete Indiana und Ohio durchgeführt wurde, schuf die Indiana Lighting Co. die bewundernswürdige Industrie und pumpte Gas aus tausend Bohrlöchern. Heute zog sich diese Gesellschaft vollständig von der Gasindustrie zurück und verkauft

tnie swoje szyby osadnikom. Montpelier nie jest ostatniem miasteczkiem tego Stanu, który używa gazu naturalnego, lecz istnieją kilka spółek gazowych, które pracują w innych miasteczkach; można jednak śmiało powiedzieć, iż ten niegdyś olbrzymi przemysł jest dziś reprezentowany jedynie przez kilka szybów, będących w posiadaniu osadników, którzy otrzymują z nich dosyć opału dla swoich domów. Gdy produkcja gazu trwała, był on eksploatowany z rozrzutnością pijanego marynarza, puszczającego swoje pieniądze. Używano gazów, jak gdyby one nie były do wyczerpania. Gdy już było za późno, zastosowano niektóre środki ustawowe do uregulowania produkcji. Odkrycie źródeł gazu ziemnego w Indiana wpłynęło na stosunki polityczne i przemysłowe tego Stanu. Tani opał przyciągał takie gałęzie przemysłu, w których cena opału stanowiła wielką rubrykę. Małe miasteczka w tym pasie podwoiły i potroili się. Przemysł w Indiana popierano bardzo i cała fizyognomia polityczna stanu była zmieniona.

Gdy produkcja gazów się zmniejszała, zakłady przemysłowe, zwabione wyłącznie tanim opalem, zniknęły. Lecz większa część miast w tym pasie gazowym, mając podstawy zdrowe, pozostała. Gorączka ustała, lecz rozpęd do przemysłu nie zatracił się. Indiana stosownie do ilości swych mieszkańców pozostała na równi z innymi stanami przemysłowymi Nowej Anglii.

Produkcja niektórych szybów gazowych.

Towarzystwo Ohio fuel Supply Co. dowierciło się na No. 2. pomiędzy Buckeye Lake i Baltimore około 7600 m.³ na 1 godzinę. Logan Gas Co. dowierciło się w innem miejscu w Stanie Ohio na swoim No. 1. jeszcze większej produkcji, bo dochodzącej do 9300 m.³ na godzinę.

Szyb o produkcji 5800 m.³ gazu na godzinę został dowiercony w Liberty przez Ohio fuel Supply Co.

Szyby w Licking Contry, liczniejsze, aniżeli w innym okręgu, produkują zaledwie 4660 m.³ gazu na godzinę.

Jeden z największych szybów gazowych podczas tej zimy dowiercony został przez Logan Gas Co. w Miflin. Gaz znajduje się w piaskach, produkcja jego wynosi 11.300 m.³ na godzinę.

Projekta zużytkowania gazu ziemnego.

Pensylwania. Towarzystwo Tri Contry Natural Gas Co. posiada 61 szybów, produkujących na godzinę około 23.600 m.³ gazu i projektuje założenie gazociągu 10 cal. przez 60 klm., 4·8 klm. — 6 cal., 48 klm. — 4 cal., 22·5 klm. — 3 cal. i 8 klm. — 2 calory.

Sprawność tych gazociągów wynosić ma na godzinę 11.300 m.³, będzie można ją podnieść jednak do 17.700 m.³. Gazy tłoczyć się będzie z Clarion Contry przez Kane do miasta Bradford w Pensylwanii. Kapitał zakładowy towarzystwa wynosi 1.200.000 dolarów (6.000.000 K).

Kauzas. Z kopalni Ponca City ma być położony 8 cal. rurociąg gazowy do miasta Enid na przestrzeni 60 mil ang. (96·5 klm.) za cenę pół mil. dolarów. Cena gazu w mieście wynosić ma za 1000 stóp sześciennych 35 cent. ameryk. (1 m.³ po 6·2 hal.) Warunki te uważają za bardzo przystępne.

Ukończony gazociąg.

W Jola (Kauzas) Towarzystwo Portland Gas und Pipe Line Co. ukończyło rurociąg gazowy od

ihre letzten Quellen an Farmer. Montpelier ist nicht das letzte Städtchen, welches Naturgas verwendet, es existieren noch einige Genossenschaften, welche an anderen Orten operieren — doch kann man getrost behaupten, dass diese ehemals so schwungvolle Industrie heute nur durch einige Schächte repräsentiert wird, die im Besitze von Farmern sind, denen sie Gas zur Beheizung ihrer Häuser liefern. Als die Gasproduktion andauerte, wurde das Gas mit beispielloser Verschwendung exploirt. Man verwendete Gas, als ob es nie zu erschöpfen wäre. Als es zu spät war, wurden einige legislative Vorkehrungen getroffen, um die Produktion zu regeln. Die Entdeckung der Gasquellen in Indiana beeinflusste die politische und industrielle Lage dieses Staates. Das billige Heizmaterial zog solche Industriezweige an, wo die Heizmaterialkosten eine grosse Rubrik ausmachten. Die kleinen Städtchen verdoppelten und verdreifachten sich. Die Industrie in Indiana wurde sehr unterstützt und die ganze politische Lage des Staates verändert. Als die Gasproduktion abnahm, verschwanden auch diejenigen Fabriken, die von dem billigen Heizmaterial angelockt wurden. Doch die Mehrzahl der Städte in diesem Gasgebiete war auf gesunder Basis errichtet und blieb. Das Fieber verging, doch die Vorliebe zur Industrie schwand nicht. Indiana blieb entsprechend seiner Einwohnerzahl auf gleicher Stufe mit anderen industriellen Staaten von Neu England.

Produktion einiger Gasschächte.

Die Ohio Fuel Supply Co. erbohrte in ihrem Schacht Nr. 2. zwischen Buckeye Lake und Baltimore ca 7600 M.³ Erdgas pro Stunde.

Die Logan Gas Co. erbohrte an einer anderen Stelle in Ohio in ihrem Schacht Nr. 1. eine noch grössere Gasmenge und zwar 9300 M.³ pro Stunde. Eine Quelle von 5800 M.³ pro Stunde wurde durch die Ohio Fuel Supply Co. in Liberty erbohrt.

Die zahlreichen Schächte in Licking Contry dagegen produzieren kaum 4600 M.³ pro Stunde.

Einer der grössten Gasquellen dieses Winters war die von der Logan Gas Co. in Miflin erbohrt. Dort findet man Gas in Sandschichten, seine Menge beträgt 11.300 M.³ pro Stunde.

Erdgas-Verwertungsprojekte.

Pensylvania. Die Tri-Contry-Natur-Gas Co. besitzt 61 produzierende Gasschächte, welche ca 23.600 M.³ Gas pro Stunde liefern und plant die Errichtung nachstehender Gasleitung und zwar:

60 Klm. aus 10 Zöllige Röhren

4·8	"	"	6	"	"
48·—	"	"	4	"	"
22·5	"	"	3	"	"
8·—	"	"	2	"	"

Die Leistung dieser Gasleitung soll pro Stunde 11.800 M.³ betragen — man wird sie jedoch bis 17.700 M.³ steigen können. Die Gase werden von Clarion Contry durch Kane nach der Stadt Bradford in Pensilvanien gepipt werden. Das Anlagekapital der Gesellschaft beträgt 1.200.000 Dollar (6.000.000 Kronen).

Kauzas. Von den Gruben Ponca City soll eine 8 zöllige Rohrleitung zur Stadt Enid in der Entfernung von 60 englischen Meilen (96·5 Klm.) zum Preise von einer halben Million Dollars gelegt werden. Der Gaspreis soll in der Stadt pro 1000 Kubikfuss — 35 Cents (1 M.³ per 6·2 Heller) betragen. Diese Preise werden als sehr akzeptabel bezeichnet.

fabryki cementu w Jola do sławnego pola naftowego w Oklahoma o długości 129 mil ang. (208 klm.) Urządzenie kosztuje między 1—2 mil. dolarów.

Zyski gazociągów.

Na rocznem zebraniu udziałowców towarzystwa Wichita Natural Gas Co. przedstawiono sprawozdanie z działalności tego towarzystwa:

czysty dochód ogólny wynosił:

w roku 1910	1,394.989 dol.
w roku poprzednim	819.442 „

Ilość konsumentów wynosiła 24 052. Towarzystwo pobierało swój gaz z kopalń w Kauzas i Oklahoma i tłoczy gaz do 25 miast i miasteczek w Kauzas.

Ogólna produkcja gazu w Ameryce.

W swoim corocznem sprawozdaniu podaje p. D. T. Day daty statystyczne, dotyczące przemysłu gazowego w Ameryce. Produkcja gazów w roku 1909 miała wartość 55 mil. dolarów i wzrosła tylko o 360.000 dolarów w porównaniu do roku 1908. W roku 1910 wartość produkcji gazowej wynosi około 57 mil. dolarów, a więc o 2 mil. dolarów więcej jak w 1909 r.

Ing. M. WIELEŻYŃSKI.

O GAZIE ZIEMNYM I JEGO EKONOMICZNEJ WARTOŚCI NAPISAŁ INŻ. E. SPIEGLER.

II.

Gaz naszych szybów ma jako główny składnik metan (90%) węglowodór, który zmieszany z powietrzem jest znany pod nazwą „powietrza wybuchającego“ największego wroga górników. Wraz z pentanem i hexanem, lotnymi poprzednikami benzyny jakoteż z śladami niższych węglowodorów stanowi mieszaninę o przybliżonym ciężarze gatunkowym 0,7, ten produkt naturalny, którego wysoka wartość opałowa oznaczona kalorymetrycznie wynosi około 1300 kaloryi, nosi u nas ogólnikową nazwę „gazu“. Jest bezbarwny o silnym benzynowym zapachu i daje się wdychać bez przykrości, powodując znikanie świadomości a w dalszym ciągu nawet śmierć, którym to zjawiskom towarzyszą przyjemne wrażenia, podobnie jak przy upajaniu się opium.

Należałoby jeszcze nadmienić, że także gazy występujące w naturze bez ropy w przeważnej części zawierają jako główny składnik metan np. w Ameryce północnej, w Walii, niedawno w Kissarmasi w całym Siedmiogrodzie. Niektóre gazy naturalne nie posiadają tego składnika, tak wydzielają np. „Solfatory“ na Sycylii dwutlenek siarkowy SO_2 , tereny w Badenie koło Wiednia siarkowodór SH_2 , psia Grota koło Neapolu i dolina śmierci na Jawie dwutlenek węgla CO_2 i t. d.

Jedna własność chemiczna „gazu“ nie jest jeszcze dla nas aktualną, mianowicie możliwość zastą-

Vollendete Gasleitung.

Die Portland Gas and Pipeline Co. vollendete die Gasleitung von der Cementfabrik im Jola zu den berühmten Naphtafeldern in Oklahoma auf eine Distanz von 129 Meilen eng. (208 Klm.) Die Installation kostet zwischen 1—2 Millionen Dollars.

Gewinne der Gasleitungen.

Bei der Jahresversammlung der Teilhaber der Wichita Natural Gas Co. wurde der Bericht über die Tätigkeit dieser Gesellschaft erstattet.

Allgemeiner Reingewinn betrug:

pro 1910	1,394.989 Dollars
„ 1909	891.442 „

Die Zahl der Konsumenten betrug pro 1910 — 24.052.

Die Gesellschaft bezog Gas aus Kauzas und Oklahoma und pippte dasselbe nach 25 Städten in Kauzas.

Allgemeine Gasproduktion in Amerika.

In seinem alljährigen Berichte gibt Mr. D. T. Day die statistischen Daten über die amerikanische Gasindustrie. Der Wert der verwendeten Gase betrug im Jahre 1909 — 55 Millionen Dollars grosser als im Jahre 1908.

Im Jahre 1910 betrug der Gaswert ca 57 Millionen Dollars, also um ca 2 Millionen mehr als im Jahre 1909.

Ing. M. WIELEŻYŃSKI.

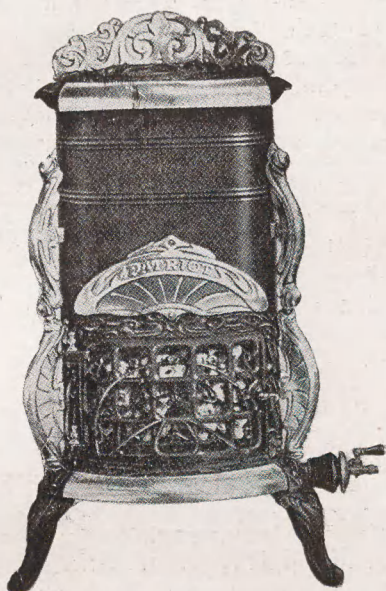
DAS NATURGAS UNSERES OELGEBIETES UND SEINE WIRTSCHAFTLICHE BEDEUTUNG. VON ING. E. SPIEGLER.

II.

Das den hiesigen Bohrlöchern entströmende Gas besteht zum überwiegenden Teile (mehr als 90%) aus Methan CH_4 einem Kohlenwasserstoff, der mit Luft gemengt unter dem Namen „schlagende Wetter“ als der schrecklichste Feind des Kohlenbergmannes bekannt ist. Bei uns bildet es mit den gasförmigen Vorläufern des Bezins Pentan und Hexan, sowie mit Spuren anderer niederer Kohlenwasserstoffe, ein Gasgemenge vom beiläufigen spec. Gew. 0,7, das unter dem hiesigen Kollektionsnamen „Gas“ angesprochene Naturprodukt. Es besitzt einen enormen Heizwert, der kalorimetrisch bestimmt, cca. 13000 Calorien beträgt. Es ist farblos hat einen intensiven benzinähnlichen Geruch, lässt sich ohne Unannehmlichkeit einatmen, bewirkt hiebei unter angenehmen, dem Opiumrausche ähnlichen Empfindungen das Erlöschen des Bewusstseins und in weiterer Folge den Tod.

Erwähnt sei noch, dass auch die meisten ohne Öl in der Natur vorkommenden Gase als Hauptbestandteil Methan haben so z. B. in Nordamerika, in Wels, neuerdings in Kissarmas und ganz Siebenbürgen, doch enthält manches natürliche Gas gar keines so z. B. strömen die „Solfatara“ Siziliens Schwefeldioxyd SO_2 , die Thermen von Baden bei Wien Schwefelwasserstoff SH_2 , die Hundsgrotte bei Neapel und das Todestal auf Java Kohlensäure CO_2 aus u. s. w.

Von den chemischen Eigenschaften des „Gases“ ist eine für uns noch nicht aktuell, nämlich die Möglichkeit durch Ersetzen der Wasserstoffatome des CH_4 durch Chlor, CCl_4 das ist Tetrachlor-

Piecyc gazowy. — Gasofen.

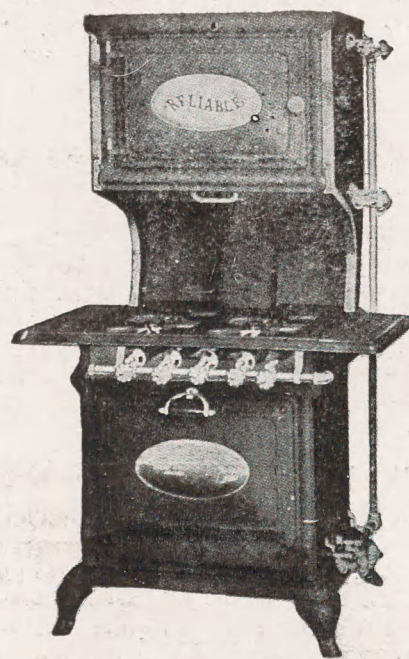
pienia czterech atomów wodoru w CH_4 chlorem i utworzenia w ten sposób czterochloranu węglowego CCl_4 . Z połączenia tych dwu ciał lotnych powstaje jako związek płyn jasny, załamujący silnie światło, będący zarazem najlepszym środkiem rozpuszczającym (?). Słusznem więc jest jeśli się z tego względu ten związek chemiczny nie eksplodujący jak benzyna uważa za „ekstrakcyjny środek przyszłości“.

Panu Dr. Kolbowi z Ministerstwa robót. publ. pracy udało się w laboratorium c. k. Odbenzyniarni w Drohobyczu uzyskać takie chlorowanie gazu i zdaniem jego ługi solne naszych warzelní mogą dać podstawę nowej gałęzi przemysłu.

Fakt wydzielania się „gazoliny“ w czasie mrozów jest powszechnie znany i znajduje wyraz w całym szeregu przepisów górniczo-policyjnych, które się niestety tyczą tylko usuwania, a nie uzyskania tego lekkiego płynu. O ile mi wiadomo, to tylko firma F a n t o gazolinę ze swoich separatorów chwyta i odsyła do swojej rafinerii w Pardubicach.

Silną energię świetlną naszego gazu ziemnego wyzyskuje się u nas już od dawna, ale w sposób dosyć pierwotny. Calowe rury około 5 m. długie, zgięte u góry w spiralę, w której są małe otwory porobione, stanowią te charakterystyczne pochodnie, które Boryslawowi wieczorami już z daleka dziwny nadają wyraz. Poza składami i topiarniami wosku nie używa się gazu do celów oświetlenia, a przecież mogłyby i u nas, podobnie jak w Ameryce palniki zaopatrzone w koszulki żarowe zalewać mieszkania pięknem białym światłem.

Sprawa opalania gazem mieszkań zdyskredytowała się u nas zupełnie. Powszechnie panuje przekonanie, że ostatni wypadek, który pociągnął za sobą śmierć czworga ludzi, należy złożyć na karb, powiedzmy, szerokiego sumienia firmy dostarczającej gaz. Bo jeśli dwie rury stojące pod kątem łączą się

Kuchnia gazowa. — Gasküche.

kohlenstoff zu bilden. Diese aus der Vereinigung zweier gasförmiger Körper hervorgegangene Verbindung ist eine stark lichtbrechende helle Flüssigkeit und das ausgezeichnete Lösungsmittel, das wir kennen. Es ist daher nur berechtigt, wenn man es in Anbetracht dessen, sowie infolge des Umstandes, dass es nicht die explosiblen Eigenschaften des Benzins zeigt, als das „Extraktionsmittel der Zukunft“ bezeichnet.

Dem Herrn Dr. Kolbe des Arbeitsministeriums ist diese Chlorierung im Laboratorium der k. k. Mineralölfabrik in Drohobycz ausgezeichnet gelungen und sind seiner Ansicht nach die Mutterlaugen unserer Salzgewinnungen berufen hier eine neue Industrie zu schaffen. Die Tatsache bei Kälte „Gasolin“ abzuscheiden ist bekannt und findet ihre Beachtung in einer ganzen Menge von Vorschriften seitens der Bergbehörde. Leider handelt es sich hiebei immer nur um die Beseitigung und nie um die Gewinnung dieses leichten Stoffes. Unseres Wissens nach ist es die Firma F a n t o, allein die das Gasolin ihrer Separatoren auffängt und nach ihrer Refinerie in Pardubitz schickt.

Die intensive Leuchtkraft des Naturgases wird schon bei uns seit sehr langer Zeit, aber ziemlich primitiv ausgenützt. Ein cca 5 Meter langes 1 Rohr, oben zu einer Spirale gebogen und mit kleinen Löchern durchbohrt bildet jene charakteristischen Lichtfackeln, die Boryslaw am Abend schon von der Ferne sein eigentümliches Gepräge verleihen. Ausser auf Materialplätzen und bei den Wachsschmelzen finden wir keinerlei Gasbeleuchtung und doch könnten sowie in Amerika auch bei uns Glühstrumpfbrenner alle Wohnungen ein schönes weisses Licht tauchen.

Wir reproducieren hier einen Kochherd und einen Zimmerofen für Naturgas.

Damit wären wir zu dem für uns wichtigsten Kapitel der Dampfkesselheizung gekommen. Demgemäss wollen wir die ganze weitere Folge der Besprechung dieses Themas widmen.

Was endlich die Benützung des Gases zu Heizungszwecken in Wohnungen anbelangt ist die Zimmerbeheizung hier im ärgsten Misskredit. Es

holendrem pod podłogą mieszkania i jeśli skręcanie rurociągów odbywa się pod okiem t. z. monterów to błąd jest niezawodny. Władze zamiast winnych pociągnąć do odpowiedzialności, jak na to zasłużyli, szkodzą dobrej sprawie wydając drakońskie przepisy uśmiercające opalanie mieszkań, które i tak źle było u nas zapisane.

Załączamy reprodukcje piecyka pokojowego i kuchni do opalania gazem.

W ten sposób doszlibyśmy do rodzaju najważniejszego o paleniu kotłów parowych i tym tematem zajmujemy się też w dalszym ciągu.

wird allgemein behauptet, dass der letzte Unglücksfall, der 4 Menschenleben vernichtete fast nur auf das weite Gewissen der betreffenden gasliefernden Firma, zurückzuführen sei, denn wenn zwei schiefstehende Röhren unter dem Zimmerfussboden durch eine Holländerverschraubung von sogenannten Monteuren zusammengezogen werden, muss ein Defekt auftreten. Die Behörden anstatt die Schuldigen in den wohlverdienten Ruhestand zu versetzen gossen das Kind mit dem Bade aus und erliessen drakonische Massregeln welche der ohnehin schon schlecht beleumundeten Zimmerbeheizung den Todesstoss versetzten.

ANGIELSKIE TOWARZYSTWA NAFTOWE, OPERUJĄCE W GALICYI. WEDŁUG STANU Z DNIA 1. KWIETNIA 1911, ZEBRAŁ SPECYALNIE DLA „ROPY“ C. T. ZAŁUSKI. LONDYN.

DIE IN GALIZIEN ENGAGIERTEN ENGLISCHEN NAFTAGESELLSCHAFTEN. STAND VOM 1. APRIL 1911, ZUSAMMENGESTELLT FÜR DIE „ROPA“ VON C. T. ZAŁUSKI. LONDON.

1. Alliance Petroleum Co., Ltd.

Część I. — I. Teil.

Biura: 9 Bishopsgate E. C. London.
Bureaus:
Dyrekcya: E. T. Boxall, S. Van der Bergh.
Direktion:
Zarejestrowane: Mai 1910.
Registriert:
Sekretarz: F. S. Keane.
Sekretär:
Kapitał: 100.000 } funt. szterlingów w akcyach po 1 funcie.
Anlage Kapital: } Pfund Sterling in Aktien zu 1 Pfund.

Towarzystwo założone w celu nabycia terenów naftowych w Tustanowicach, Truskawcu, Dobrohostowie i Jasienicy solnej.

Die Gesellschaft wurde gegründet behufs Erwerbung von Nafta Terrains in Tustanowice, Truskawiec, Dobrohostów u. Jasienica solna.

Wykaz zakupionych szybów: Anny, Livia, Olimpia, May (Dobrohostów).
Ausweis der gekauften Gruben:

Razem — Zusammen 4.

2. Alpha Petroleum Comp. Ltd.

Biura: 9 Bishopsgate E. C. London.
Bureaus:
Dyrekcya: E. T. Boxall, Sir Henry Dalziel, H. E. Van der Bergh und Frank Abraham.
Direktion:
Sekretarz: F. S. Keane.
Sekretär:
Zarejestrowane: Luty 1911. — Februar 1911.
Registriert:
Kapitał: 243.000 funtów w akcyach funtowych, 179.000 w akcyach zostało wypuszczonych na publiczną subskrybcję 22. lutego 1911. — 243.000 Pfund in 1 Pfund Aktien, wovon 179.000
Kapital: Aktien am 22. Februar 1911 im Wege einer öffentlichen Subskription emittiert wurden.
Cena kupna: 172.660 funtów, a to 131.660 w gotówce i 41.000 w akcyach. — Der Kaufpreis der
Kaufpreis: Gruben beträgt 172.660 Pfund et zwar 131.660 baar et 41.000 in Aktien eingezahlt.

Wykaz zakupionych szybów: Kalifornia Nr. I, Nr. II, Tadeusz (Wolski), Fortuna.
Ausweis der gekauften Schächte:

Razem — Zusammen 4.

3. Anglo Austrian Petroleum Co. Ltd.

Zlikwidowane.

Liquidiert.

4. Anglo Austrian Petroleum Syndicate Ltd.

Biura: Old Jewry E. C. 32.
 Bureaus:
 Kapitał: 8.000 funtów w akcyach funtowych. — 8.000 Pfund in Aktien zu 1 Pfund.
 Kapital:
 Zarejestrowane: wrzesień 1910 (prywatna kompania). — September 1910 (priv. Comp.).
 Registriert:

5. Anglo Galician Naphta Syndicate Ltd.

Biuro: 46. Lombard St. E. C. London.
 Bureau:
 Dyrekcyja: J. W. Ritchie, B. Maisel, E. L. Bennett, L. M. Evens, H. F. Lockyer.
 Direktion:
 Sekretarz: E. O. Gilliard.
 Sekretär:
 Zarejestrowane: sierpień 1910 (kompania prywatna). — August 1910 (priv. Comp.).
 Registriert:
 Kapitał: 120.000 funt. szterl. w akcyach 1 funt. — 120.000 Pfund St. in 1 Pfund Aktien.
 Kapital:

6. British Austrian Oil Investment Co. Ltd.

Biura: 170. Piccadilly W. Zarej. Listopad 1910. — Reg. November 1910.
 Bureaus:
 Dyrekcyja: Lord Artur Cecil, Major-General E. A. Acheson, A. St. George Caulfield, A. E. Hodgson,
 Direktion: G. J. Wise.
 Sekretarz: E. W. Bundy.
 Sekretär:
 Kapitał: 220.000 funt. szterl. w akcyach 1 funtowych. — 220.000 Pf. St. in 1 Pf. Aktien.
 Kapital:
 165.000 akcyi podano na publiczną subskrypcję 165.000 Aktien emittiert 12. Dezember 1910.
 12. grudnia 1910.
 Cena kupna: 135.000 z tego 61.667 w gotówce, reszta w akcyach. — 135.000 Pf. St. wovon 61.667 Pf.
 Kaufpreise: baar, der Rest in Aktien bezahlt wurden.

7. Central European Oil Fields Ltd.

Biuro: Great Swan Alley E. C.
 Bureaus:
 Zarejestrowane:
 Registriert: czerwiec 1902. — Juni 1902.
 Dyrekcyja: G. Kolb Bernard, E. La Bonnardière, E. Cheysson, O. Linder, J. Stein, H. Vilter, B. Weiser.
 Direktion:
 Sekretarz: G. P. Cardine.
 Sekretär:
 Kapitał: 250.000 funtów szterlingów w akcyach 1 funtowych. Subskrybowano 211.651 akcyi, reszta
 Kapital: nie wypuszczona. — 250.000 Pf. in 1 Pf. Aktien. Emittiert nur 211.651 Stück Aktien.]

Towarzystwo założone w celu nabywania i eksploatacyi terenów naftowych w Galicyi i Bukowinie i prowadzenie Towarzystwa „Société de Bukowina“.

Bilans za rok 1909 opublikowany 21. listopada 1910:

Ogólne wydatki	29.856— funt. szterl.
Zaległa część ceny kupna	9.382— „ „
Kredytorzy	2.574— „ „
Własności i prawa	191.796— „ „
Zadatki rządowi austr.	417— „ „
Gotówka	1.469— „ „

Dywidendy żadnej jeszcze nie wypłacono.

Obecnie toczą się rokowania z pewną grupą finansową w Londynie, w celu objęcia przez tę grupę części terenów ropnych na Bukowinie (około 4000 akrów) i założenia nowej kompanii z kapitałem 200.000 funtów szt., z którego 80.000 funtów szt. ma stanowić kapitał obrotowy, zaś 55.000 akcyi ma być zapłaconych Central Oil Fields Ltd. tyt. ceny kupna.

Die Gesellschaft wurde gegründet behufs Erwerbung von Nafta Terrains in Galizien und Bukowina und zur Übernahme der Gesellschaft: „Société de Bukowina“.

Bilanz pro 1909 publiciert am 21. November 1910:

Diverse Ausgaben	29.856— Pf. St.
Rückständige Kaufpreistraten	9.382— „ „
Kreditoren	2.574— „ „
Inventar und Eigentumsrechte	191.796— „ „
Der österr. Regierung gezahlt	417— „ „
Kassa	1.469— „ „

Es wurde noch keine Dividende verteilt.

Es werden gegenwärtig Verhandlungen mit einer englischen Finanzgruppe gepflogen, welche die Übernahme der Bukowinaer Naphtaterrains (ca 4000 Aar) und die Gründung einer neuen Gesellschaft mit einem Kapital 200.000 Pfund zum Ziele haben, wovon 80.000 Pfund als Umsatzkapital gedacht sind, während 55.000 Pfund der Central European Oil Fields Comp. Ltd. als Kaufpreis gezahlt werden sollen.

8. Galician Oil Fields Syndicate Ltd.

Biuro: 54. New Broad St. E. C.
 Bureaus:
 Zarejestrowane: wrzesień 1910 (pryw. komp.)—September 1910 (priv. Comp.).
 Registriert:
 Dyrekcyja: W. R. Gaff, Hugh Conn, Cland Johnson.
 Direktion:
 Sekretarz: Gaff, Herper & Co.
 Sekretär:
 Kapitał: 7.500 funtów szt. po 1 funt. szt.—7.500 Pf. St. a 1 Pf. St.
 Kapital:

9. Galician Crude Oil Transport and Storage Company.

Zarejestrowana w Austrii w celu nabycia rurow-
 ciągów i rezerwoarów w Borysławiu.

In Österreich eingetragen behufs Erwerbung von
 Rohrleitungen und Reservoirs in Boryslaw.

10. Galician State Lands Petroleum Company Ltd.

Biuro: 13. Austin Friazo.
 Bureaus:
 Założone: wrzesień 1910. — September 1910.
 Gegründet:
 Dyrekcyja: Luis Rivelt, E. Quixau-Henriques, Mortan Lambert, A. Whittaker, Chos. Perkins.
 Direktion:
 Sekretarz: The Oceana Consolidated Co.
 Sekretär:
 Kapitał: 120.000 funtów szt. — 120.000 Pf. St.
 Kapital:

Pozycja finansowa według sprawozdania prze-
 dłożonego 13. stycznia 1911.

Bilanz vom 13. Jänner 1911.

PRZYCHÓD	ft. szt.	ROZCHÓD	ft. szt.
A conto akcyi wpla- cono	10.004	Rygi i maszyny	4.000
		Ogólne wydatki	1.184
		Koszta ruchu	2.313
		Gotówka	2.427

EINGANG	Pf. St.	AUSGANG	Pf. St.
Eingezahltes Kapital .	10.004	Investitionen	4.000
		Ausgaben	1.184
		Bohrconto	2.313
		Cassa	2.427

Założona w celu nabycia praw dzierżawnych
 eksploataowania terenów firm: Perkins, Mac Intosh
 & Perkins, E. T. L. Williams & Karola Buber.

Gegründet behufs Erwerbung und Exploitation
 der Gruben der Firmen Perkins, Mac Intosh & Per-
 kins, E. T. L. Williams und Karl Buber.

11. Oil Ozokerite Co. Ltd.

Kapitał: 1,450.000 funtów szt. — 1,450.000 Pf. St.
 Kapital:
 (Prawdopodobnie w likwidacyi). — (Dürfte liquidiert werden).

12. Oil Royalties Trust Ltd.

Biuro: Finsbury Pavement E. C.
 Bureaus:
 Założona: listopad 1910. — November 1910.
 Gegründet:
 Dyrekcyja: Baron Howland Robert, H. J. Greenwood, E. B. Forbes, H. F. Lockyer.
 Direktion:
 Sekretarz: F. Almond.
 Sekretär:

Założone w celu zakupu procentów brutto
 w kopalniach galicyjskich.

Betreibt den Ankauf von Bruttoanteilen in gali-
 zischen Schächten.

13. Oil Trust of Galicia Ltd.

Biuro: 46 Lombard St.
 Bureaus:
 Założone: Luty 1911. — Februar 1911.
 Gegründet:
 Dyrekcyja: W. H. Fowler, John Lion, Benno Maisel, H. Pellham-Clatton, J. W. Ritchie.
 Direktion:
 Sekretarz: E. O. Gielard.
 Sekretär:
 Kapitał: 500.000 funtów szt. w akcyach 1 funtowych. — 500.000 Pf. in 1 Pf. Aktien.
 Kapital:
 Cena sprzedaży: 225.562 ft. szt. z czego 48.125 ft. szt. w gotówce i 177.437 w akcyach. — 225.562 Pf.
 Kaufpreis: St., davon 48.125 Pf. St. in Barem und 177.437 in Aktien.

Wobec tego, że opcya na kopalnie Nahlika nie została wykonana, początkowy kapitał został zredukowany o 30.000 funtów szt., która to kwota miała być wypłaconą w akcyach.

Zakupione szyby: Józef Nr. I, Nr. II; Bitum Nr. I, Nr. II; Wiktor Nr. I; Nowina; Noe; Eleonora;
Angekauft die Schächte: Johanna (Georg) I und II.

Die Option betreffend die Gruben Nahlik wurde nicht ausgelibt, weshalb das Aktienkapital um 300.000 Pf. St. reduziert worden ist.

Razem 10 szybów. — Zusammen 10 Schächte.

Für Józef I, II, und Bitum I, II wurden 125.000 Pf. St. in Barem und 25.000 Pf. St. in Aktien bezahlt.

14. Premier Oil Pipeline Co. Ltd.

Biuro: 9 Bishopsgate E. C.
Bureaus:
Założone: kwiecień 1910. — April 1910.
Gegründet:
Dyrekcya: E. T. Boxall, C. Rosenraad, E. Fuchsbalg, Albert Van den Bergh, Henry Van den Bergh.
Direktion:
Sekretarz: F. S. Keane.
Sekretär:
Kapitał: 330.000 funtów w akcyach funtowych. — 330.000 Pf. in 1 Pf. Aktien.
Kapital:
Cena kupna: 280.000 funtów szt. w gotówce. — 280.000 Pf. St. in Barem.
Kaufpreis:

Pozycja finansowa według sprawozdania z dnia 12. lipca 1910.

Bilanz vom 12. Juli 1910.

DOCHÓD	ft. szt.	ROZCHÓD	ft. szt.
Za akcye	320.659	Cena kupna	280.000
Dochody	102	Wysłano do Galicyi	3.873
		Wydatki drobne	373
		Dywidenda	3.043
		Gotówka	33.472

EINGANG	Pf. St.	AUSGANG	Pf. St.
Aktienkapital	320.659	Kaufpreis	280.000
Einkünfte	102	Nach Galiz. gesandt	3.873
		Diverse Ausgaben	373
		Dividende	3.043
		Baar	33.472

Wypłacono dywidendy tymczasowe w wysokości 10%:

27. czerwca 1910.

1. listopada 1910.

1. lutego 1911.

Zakupione szyby: Borak, Dereżyce, Dorrit, Hubicze, Meisel, Eileen, King Edward VII, Klara, Popielanka.
Erworbene Schächte:

Es wurden 10% Dividenden gezahlt am:

27. Juni 1910.

1. November 1910.

1. Feber 1911.

15. Petroleum Revenues Co. Ltd.

Biuro: East India Avenue E. C.
Bureaus:
Założone: kwiecień 1910. — April 1910.
Gegründet:
Dyrekcya: H. A. Oltz, A. F. Argles.
Direktion:
Sekretarz: F. J. Allen.
Sekretär:
Kapitał: 21.000 w akcyach 1 funt. — 21.000 in Aktien zu je 1 Pf. St.
Kapital:

Założone w celu nabycia i eksploatacyi terenów naftowych w Galicyi.

Die Gesellschaft wurde behufs Erwerbung u. Explo- atierung von in Galizien gelegenen Terrains gegründet.

16. Mid-European Oil Co. Ltd.

Biuro: Salisbury House E. C.
Bureaus:
Założone: czerwiec 1910. — Juni 1910.
Gegründet:
Dyrekcya: S. T. George, F. J. Turner, Y. W. Maynard, U. B. Heasman, F. de Fretts, P. Casparis,
Direktion: A. H. Vincent.
Sekretarz: S. W. Brockelsby.
Sekretär:
Kapitał: 250.000 w akcyach po 1 funt. szt. — 250.000 in Aktien zu je 1 Pf. St.
Kapital:

Założone w celu nabycia i eksploatacyi terenów naftowych w Galicyi. Akcye tej kompanii nie zostały jeszcze wydane.

Gegründet behufs Erwerbung und Explo- atierung von Galizischen Naphta Terrains. Die Aktien zur Subscription noch nicht aufgelegt worden.

Fot. W. Selinger.

(Inż. LIBELT, Inż. JĘDRZEJOWSKI, Dyrektor SCHEFER).

WYCIECZKA NAUKOWA UCZNIÓW SZKOŁY GORNICZEJ W DĄBROWIE. (ŚLĄSK AUSTR.).

Dnia 12. maja zawitała pod przewodnictwem p. Dyrektora Schefera do Borysławia. Na dworcu kolejowym powitał przybyłych gości imieniem Izby Pracodawców p. Inż. Libelt, poczem udano się na kopalnię wosku dawniej Banku galicyjskiego. P. Inż. Piotr Międzyński wygłosił tu znakomicie opracowany referat o kopalnictwie wosku ziemnego. Referat, ilustrowany szkicami i licznymi mapami, był wstępem niejako do zwiedzenia samej kopalni wosku, topiarni i kopalnianych urządzeń na powierzchni. Z kopalni wosku wycieczka przybyła do warsztatów Towarzystwa „Nafta”. Tutaj pp. Inż. Halicki i Inż. Krasuski objaśniali i demonstrowali poszczególne urządzenia tych wielkich zakładów. — W czasie obiadu wygłosił p. Dyrektor Schefer do swych uczniów piękną przemowę, wspominając, iż jako wychowankowie polskiego zakładu naukowego, kosztem i staraniami polskiego społeczeństwa utrzymywanego nigdy nie powinni o tem zapominać, co winni są polskiej ziemi. — To piękne, głęboko pomyślane przemówienie zrobiło na obecnych wielkie wrażenie. Wycieczka po przerwie południowej zwiedziła przede wszystkim szyb Towarzystwa Akc. „Nafta” „Sarmacya”. Jego kierownik p. Inż. Jędrzejowski udzielił tu objaśnień. Szereg szybów w tłokowaniu będących zwiedzano w dalszym ciągu pod kierownictwem p. Inż. Libelta — tak, iż dopiero późno wieczorem wycieczkowcy — zobaczywszy tyle nieznanym im, a tak ciekawych i oryginalnych rzeczy udali się w drogę powrotną do domu.

Zdjęcie fotograficzne wycieczki dokonane przed szybem „Sarmacya” przedstawia nasza rycina.

BESICHTIGUNG BORYSLAWS DURCH DIE HÖRER DER BERGSCHULE IN DĄBROWA. (ÖST. SCHLESSEN).

Wir hatten am 12. Mai Gelegenheit, die Hörer der Bergschule in Dąbrowa, die unter Führung des Herrn Direktor Schefer hierhergekommen waren, zu begrüßen. Herr Ing. Libelt, der die Gäste im Namen des Arbeitsgeber-Verbandes am Bahnhof empfing, geleitete diese zu den Erdwachsgruben, wo Herr Ing. Międzyński, an Hand von Plänen, Skizzen und Illustrationen ein ausgezeichnetes Referat über den Erdwachsbergbau zum Vortrag brachte, worauf die Einrichtungen der Grube, die Schmelze und die Gruben selbst eingehend besichtigt wurden. Hierauf besuchten die Hörer die Werkstätte der Akt. Ges. für Naphtaindustrie, deren Einrichtung die Herren Halicki und Krasuski erklärten, welche Erläuterungen von Demonstrationen über den Fabrikationsbetrieb dieser grossen Anlage begleitet waren.

Während des Mittagessens ermahnte Herr Direktor Schefer in einer längeren Ansprache, die grossen Eindruck hervorrief, die Hörer, nie zu vergessen, dass sie die Zöglinge einer von Landesgeldern und durch die Bemühungen aller Gesellschaftskreise des Landes erhaltenen Schule seien, dass sie daher in ihrer ferneren Tätigkeit dem Wohle des Landes zu dienen haben.

Den Nachmittag benützten die Gäste unter Führung des H. Ing. Libelt die Grube „Sarmacya“ der Akt. Ges. für Naphta Industrie zu besichtigen, wo ihnen der Betriebsleiter Herr Jędrzejowski über den Betrieb die nötigen Aufschlüsse gab. Es wurden noch mehrere andere im Haspelbetriebe sich befindenden Schächte besichtigt und spät war es bereits, als die Herren, befriedigt über das Neue und Interessante das ihnen hier gezeigt wurde, von uns Abschied nahmen.

Wir bringen ein Bild, das die Excursionsteilnehmer während der Besichtigung des Schachtes „Sarmacya“ zeigt.

WYROK SĄDU APELACYJNEGO STANÓW ZJEDNOCZONYCH W SPRAWIE STANDARD OIL-COMPANY OF NEW JERSEY.

NAPISAŁ C. T. ZAŁUSKI.

Dnia 15. maja b. r. ogłoszony został wyrok najwyższego sądu apelacyjnego Stanów Zjednoczonych przeciwko Standard Oil-Comp. Wyrok ten zakończył szereg procesów rozpoczętych przed przeszło czterema laty na podstawie antitrustowej ustawy Shermana z r. 1890, przez ówczesnego głównego prokuratora, a obecnie członka najwyższego sądu Stanów Zjednoczonych Moodego. Moody rozpoczął wówczas kampanię w celu zabronienia Standardowi dalszego prowadzenia swej działalności, która wychodziła na niekorzyść handlu, a miała na celu zmonopolizowanie międzynarodowego i międzynarodowego handlu naftą.

W kwietniu 1909 sąd obwodowy w St. Paul uznał Standard, jako nielegalne stowarzyszenie, działające na szkodę handlu i wydał wyrok skazujący towarzystwo na rozwiązanie Standard wniósł wówczas rekurs do sądu apelacyjnego, który został obecnie ostatecznie rozpatrzony i skończył się zatwierdzeniem wyroku sądu w St. Paul, skazującego Standard Oil Comp. of New Jersey na rozwiązanie w przeciągu sześciu miesięcy.

Z umotywowania wyroku wyciągamy następujące daty, dające pojęcie o kolosalnych rozmiarach Standardu i wynikającej stąd możliwości ubezwładnienia mniejszych przemysłowców:

„Od r. 1899 t. j. od czasu kiedy Standard został zorganizowany do roku 1907 to jest do czasu rozpoczęcia pierwszych kroków prawnych przeciwko niemu trust ten wyprodukował więcej niż jedna dziesiąta ogólnej produkcji ropy w Ameryce; przytransportował więcej niż cztery piąte ogólnej produkcji nafty z Pensylwanii i Indiany, wyprodukował więcej niż trzy czwarte ogólnej sumy rafinady naftowej“.

„Posiadał kontrolę i zarząd nad więcej jak połową wagonów cysternowych w Ameryce. Sprzedał więcej niż cztery piąte ogólnej podaży nafty rafinowanej, sprzedanej w Stanach Zjednoczonych, jakoteż sprzedał więcej niż dziewięć dziesiątych z ogólnej sprzedaży smarów używanych na kolejach“.

Z powodu tych ogromnych rozmiarów interesów, jak również z powodu nieprawnych metod, używanych do dojścia do takiej potęgi sąd uznał, że:

Standard Oil Comp. of New Jersey używał swej potęgi w celu zniszczenia i niedopuszczenia konkurencji innych przedsiębiorstw w celu dyktowania cen kupna ropy, frachtów przewozowych i ceny sprzedaży nafty, jak również w celu powstrzymania konkurencji w handlu międzynarodowym i międzynarodowym“.

Nakaz rozwiązania tak potężnej grupy jak Standard Oil Comp. będzie miał niewątpliwie czysto prawne tylko znaczenie na przyszłość. Trudno bowiem wyobrazić sobie rozwiązanie tak rozgałęzionego przedsiębiorstwa w przeciągu sześciu miesięcy. Ponieważ jednak prawo musi być wykonane, Standard niewątpliwie przystąpi do reorganizacji Centrali i swych organizacji filialnych rozprószonej po całym świecie z uwzględnieniem litery prawa, a przyjąwszy inne zewnętrzne formy, niekolidujące z prawem ani zwy-

DIE ENTSCHEIDUNG DES OBERSTEN GERICHTSHOFES DER VEREINIGTEN STAATEN GEGEN DIE STANDARD OIL COMPANY OF NEW-JERSEY VON C. T. ZAŁUSKI.

Das am 15. I. M. vom Obersten Gerichtshofe der Vereinigten Staaten von Nordamerika veröffentlichte Urteil auf Auflösung der Standard Oil Company hat eine Reihe von Processen endgiltig abgeschlossen, die gegen diese Gesellschaft auf Grund Sherman'schen Antitrustgesetzes vom J. 1890 durch den damaligen Prokurator und jetzigen Beisitzer des Obersten Gerichtshofes, Herrn Moody angestrengt worden sind.

Herr Moody hat damals gegen die „Standard“ eine Campagne eröffnet, die zum Ziele hat, ihre den Zwischenhandel vernichtende und auf die Bildung eines zwischenstaatlichen und internationalen Monopoles hinarbeitende Tätigkeit unmöglich zu machen. Schon im Jahre 1909, hat das Gericht von St. Paul die „Standard“ als eine illegale Gesellschaft stigmatisiert, die auf den Handel schädlich wirkt und ein Urteil auf Auflösung der Gesellschaft erlassen. Die „Standard“ hat an den Obersten Gerichtshof appelliert, der endgiltig gegen die „Standard“ entschieden und die Auflösung der Gesellschaft innerhalb 6 Monaten angeordnet hat.

Wir entnehmen der Motivierung des Urteils nachstehende Einzelheiten, die uns von dem mamutgleichen Unternehmen und von der Möglichkeit der Bekämpfung derartiger Kolosse eine deutliche Vorstellung geben.

„Vom Jahre 1899 dem Gründungsjahre der Gesellschaft angefangen bis zur Zeit des ersten Auftretens gegen die „Standard“, war die „Standard“ an mehr als $\frac{1}{10}$ der Gesamtproduktion Nordamerikas beteiligt und hat mehr als $\frac{4}{5}$ der Gesamtproduktion von Pensylvanien und Indiana befördert, drei Viertel der gesamten Destillatproduktion selbst erzeugt, und über mehr als die Hälfte der Zisternenwagen die Kontrolle ausgeübt. Überdies hat die Standard mehr als $\frac{4}{5}$ des gesamten Petroleumkonsums verkauft und mehr als $\frac{9}{10}$ der bei den Eisenbahnen verbrauchten Schmieröle hat die „Standard“ geliefert.

Infolge dieser kolossalen Geschäftsausdehnung der „Standard“ wie auch infolge der Anwendung illegaler Mittel zur Erlangung seiner Macht hat das Gericht ausgesprochen, dass die „Standard“ seine Macht tatsächlich missbraucht hat, um die Konkurrenz auszuschalten und zu vernichten und den Preis für das Rohöl, die Bahntarife und den Verkaufspreis der Raffinade nach Belieben zu diktieren und sich auf diese Weise ein Monopol zu schaffen und zu sichern.

Das Urteil wird ja zweifellos nur eine juristische Bedeutung für die Zukunft haben. Es lässt sich auch schwer vorstellen, wie ein derartiger weitverzweigter riesiger Betrieb innerhalb 6 Monaten aufgelöst werden kann. Da jedoch dem Gesetze Genüge geschehen muss wird die „Standard“ in irgendeiner Weise eine Reorganisation ihrer Centrale und der auf dem ganzen Erdball verstreuten Filialen vornehmen und in einer anderen äusseren Form, deren innere Struktur sich gleich bleiben wird, ihre Tätigkeit wie bisher fortsetzen. Es ist ja auch sicher, dass die genialen Organisatoren der „Standard“ einen Ausweg finden

czajami handlowymi, pozostanie nadal tem czem był dotychczas. Przypuszczać również należy, że zasoby mądrości i przebiegłości zdolnych organizatorów Standardu jeszcze się nie wyczerpały, a wedle pogłosek, następcy Rockefellera już od trzech lat pracują nad przygotowaniem szematu reorganizacji Standardu w oczekiwaniu nieprzychylnego wyroku i są wszelkie dane po temu, że dzięki ogromnemu doświadczeniu, jakiego czynnik kierujący Standardem nabrały w ciągu dotychczasowego istnienia, szemat reorganizacji będzie jeszcze genialniejszy od projektu, na którego podstawie Standard Oil Company of New Jersey zostało założone.

Londyn, w maju 1911.

werden und es verlautet, dass die Nachfolger Rockefeller's diese Judikatur vorausgesehen haben und schon seit 3 Jahren eine neue Organisation vorbereiten.

Man ist überzeugt, dass die Leiter der „Standard“, die im Laufe der Jahre genügend Gelegenheit gehabt haben, reiche Erfahrungen zu sammeln eine Organisation schaffen werden, die womöglich noch genialer sein wird, als das Organisationsschema, das der Entstehung der „Standard Oil Company of New Jersey“ zugrunde lag.

London, im Mai 1911.

ZAWIADOMIENIA WYDZIAŁU ZWIĄZKU TECHNIKÓW WIERTN. W BORYSŁAWIU. (VEREINSNACHRICHTEN.)

Protokół posiedzenia Wydziału Związku Techników Wiertniczych z dnia 12. kwietnia 1911.

Początek o godzinie w pół do 8. Obecnych 8 członków Wydziału oraz 15 kolegów — gości. Przewodniczy kol. Hendrich. Porządek dzienny: I. Odczytanie protokołu z ostatniego posiedzenia. II. Sprawozdanie z poruczonych czynności. III. Sprawozdanie, a) Skarbnika, b) Bibliotekarza, c) Komisji „Monografii“ Naftowej, d) Komisji wydawnictwa „Atlasu narzędzi wiertniczych“. IV. Wpływy. V. „Ropa“. VI. II. Zjazd. Techników wiertniczych. VII. Wnioski i interpelacje.

I. Protokół z ostatniego posiedzenia odczytano i przyjęto. II. Skarbnik kol. Alfred Stocker zdaje sprawę z poczynionych kroków celem ściągnięcia zaległych wkładek. — Na następnym posiedzeniu przedłożyć ma kol. Skarbnik sprawozdanie kasowe za czas od I. I.—1. V. Kol. Skarbnik proponuje odpisanie zaległych wkładek jednemu z Kolegów, który z powodu nadzwyczaj złego stanu materialnego zasługuje na uwzględnienie.

W dyskusji wniosek ten z zasadniczych względów odrzucono, a uchwalono zezwolenie na spłatę ratami. Obecny na posiedzeniu dotyczący Kolega przyrzeka do uchwały tej zastosować się i spłacać zaległą kwotę w dwu koronowych ratach. Kol. Mermon imieniem Komisji Monografii Naftowej zawiadamia, iż Komisja ukonstytuuje się w najbliższy poniedziałek, Kol. Stocker Ludwik imieniem Komisji wydawnictwa Atlasu narzędzi wiertniczych zawiadamia o zebraniu się Komisji w najbliższą sobotę.

Dyskusję nad wydawnictwem tego atlasu odroczono do najbliższego posiedzenia. Kol. Hendrich zawiadamia, iż Prof. Dr. Grzybowski prosi o zbieranie dat do wydania nowej mapy.

5) Celem rozszerzenia „Ropy“ postanowiono wydać odpowiednią odezwę do Kolegów i prosić o jednanie prenumeratorów — a przede wszystkim postarać się, aby wszystkie firmy zaprenumerowały dla siebie obowiązkowo „Ropę“.

6) Zjazd uchwalono odroczyć do następnego roku, zaś na koniec września postanowiono zaprosić do Borysławia kolegów na wspólną wycieczkę, przy której to okoliczności omówi się cały szereg ważnych spraw.

7) W sprawie Szkoły wiertniczej w Borysławiu po bardzo wyczerpującej i gruntownie prowadzonej dyskusji uchwalono jednogłośnie:

1. Szkołę wiertniczą w Borysławiu należy przekształcić na praktyczny kurs dla kandydatów na wiertaczy, maszynistów, elektrotechników, palaczy itd.

2. Poczynić u c. k. Rządu odpowiednie starania celem utworzenia na politechnice odpowiednio zorganizowanego fakultetu wiertniczego.

3. Dyrekcyja Szkoły powinna ogłosić konkurs na obsadzenie prelegentów poszczególnych przedmiotów lub luźnych wykładów z grona praktyków poszczególnych działów.

4. Celem wyboru odpowiednich prelegentów oraz stałego nadzoru szkoły należy poczynić jak najenergiczniejsze starania, aby Wydział Krajowy dał odpowiednią ilość miejsc w Kuratorjum Szkoły Związkowi Techników Wiertniczych.

5. W czasie przejściowym reforma obecnego sposobu egzaminowania w myśl uchwał Walnego Zgromadzenia Z. T. W. W sprawie wykreślenia członków zalegających z wkładkami przedkłada kolega Skarbnik listę 16 kolegów do których wysłano listy upominalne. Sprawę celem definitywnego załatwienia uchwalono odłożyć do najbliższego posiedzenia. W sprawie budowy Domu ludowego uchwalono raz jeszcze zwrócić się do Izby pracodawców z zapytaniem w jakim obecnie stadyum znajduje się ta sprawa. W sprawie p. Wil., który mając podobno nieprawdziwe świadectwa stara się przez Urząd Górniczy o odpowiedzialność uchwalono zwrócić się do p. Mokrego z odpowiednim zastrzeżeniem.

Na tem posiedzenie zamknięto.

Protokół posiedzenia Zarządu Związku Techników Wiertniczych z dnia 18 maja 1911.

Początek o godz. 7.15 wieczorem. Obecnych 7 członków Wydziału i 6 gości. Przewodniczący kol. Hendrich. Na porządku dziennym: 1). Odczytanie protokołu. 2). Sprawozdania z poruczonych czynności. 3). Sprawozdania: a). Skarbnika, b). Bibliotekarza, c). Komisji Monografii naftowej. d). Komisji wydawnictwa Atlasu narzędzi wiertniczych. 4). Wpływy. 5). Sprawy „ROPY“. 6). Przyjęcie nowych członków. 7). Wnioski i interpelacje.

1). Porządek dzienny oraz protokół z ostatniego posiedzenia odczytano i przyjęto. Kol. Stocker A. zdaje sprawę z wizyty u p. Mokrego w sprawie ko-

ziarstwa. Sprawozdanie przyjęte do wiadomości. 3). Skarbnik kol. Stocker Alf. zdaje sprawę ze stanu kasy oraz zabiegów czynionych celem ściągnięcia od członków zaległych wkładek. Na 16 listów wysłanych do zalegających z wkładkami kolegów 11 przyrzekło wkładki wyrównać w jak najkrótszym czasie; 5 kol. na wezwanie nic nie odpisało. Wobec odpornego zachowania się tych kolegów, Wydział po wyczerpującej dyskusji postanowił ich na mocy § 6. Statutu Związku z listy członków wykluczyć. **Uchwalono więc jednogłośnie wykluczenie pp. Feliksa Hawranka, Marceliego Kelhoffer, Bogusława Ogrodowicza, Józefa Schillera, Witolda Rzewuskiego.** Z powodu nawału pracy przy wydawnictwie Atlasu narzędzi wiertniczych, kol. Stocker Ludwik składa godność bibliotekarza. Kol. Bittmar i Klasten zdają sprawę ze stanu wydawnictwa Monografii naftowej i Atlasu. Związek subskrybuje kor. 1000 na cele wydania Atlasu a do komisji deleguje kol. Klastena i Stockera Ludwika. 4). Odczytano i przyjęte do wiadomości list p. prof. Stadtmüllera w sprawie wydawnictwa słownika wyrazów technicznych i uchwalono prosić o nadesłanie materiału celem ew. uzupełnienia. 5). Przyjęte do wiadomości sprawozdanie ze stanu wydawnictwa dwutygodnika „Ropa“. 6). Przyjęte do Związku jednogłośnie kol. Mizerskiego. 7). Sprawę ewent. podwyższenia wkładek odroczone. Przyjęte do wiadomości, iż kol. Łodziński zamianowany kuratorem Szkoły wiertniczej nominację tę zwrócił odwrotnie, jako sprzeczną ze stanowiskiem Związku, którego kol. Łodziński jest członkiem. Sprawę objęcia tej kuratorii przez p. Chłapowskiego odroczone do następnego posiedzenia. Przyjęte rezygnację z członkostwa Wydziału kol. Dunki de Sajo i Zakrzewskiego. Po załatwieniu kilku drobnych spraw — posiedzenie zamknięte.

W sprawie monografii naftowej.

Jak już wspominaliśmy w jednym z poprzednich numerów przygotowuje się w niedługim czasie wydawnictwo „Monografii naftowej“, obejmującej

całokształt naszego krajowego przemysłu naftowego. Kilku z naszych członków objęło w tym wydawnictwie poszczególne referaty, zaś w łonie wydziału pracuje nad Monografią specjalnie wybrany komitet. Jako jedna z pierwszych części ma się ukazać **Mapa terenów naftowych Galicji** (referat prof. Grzybo-wskiego) wraz z tekstem. Aby mapa ta stała na wysokości zadania potrzeba, aby uwzględnione w niej były wszelkie miejscowości, w których roboty wiertnicze przeprowadzano. Chodzi w pierwszym rzędzie o te miejscowości, w których produkcji trwałej nie osiągnięto, bo z kopalń zwłaszcza istniejących lub niedawno zaniechanych daty łatwiej dostać można. Zwracamy się niniejszem do wszystkich P. P. Kolegów którzy wierceniami i poszukiwaniami kierowali z prośbą o nadsyłanie na adres Związku, dat dotyczących się wierconych przez nich utworów. Najlepiej gdyby można nadesłać profil lub odpis dziennika wiertniczego w razie niemożności zaś przynajmniej głębokości otworu, ostatniej dymensyi tudzież uwagi czy podczas wiercenia natrafiono na ślady ropne, gazy, względnie wodę.

Ponieważ zaś dotychczas zaledwie trzydziestu kilku P. Kolegów nadesłało materiały do „Monografii naftowej“, — wobec tego, że materiały te są nam koniecznie potrzebne upraszamy wszystkich Kolegów o możliwie najszybsze dostarczenie tychże. Należy podać: 1). kiedy i gdzie P. Koledzy pracowali. 2). w jakich dymensjach kończono wiercenie i do jakich dochodzono głębokości. 3). jaką uzyskiwano produkcję. 4). w jakiej głębokości zamykano wodę. 5). jakim systemem wiercono. Każdy z Panów Kolegów będzie w odpowiednim miejscu Monografii wspomniany. Wszelkie korespondencje dotyczące „Monografii naftowej“ wysyłać należy do Związku Techników Wiertniczych z napisem dla „Monografii naftowej“.

K O M I T E T.

SPRAWOZDANIE PATENTOWE ZESTAWIONE PRZEZ RZECZNIKA PATENTOWEGO INŻ. ST. DZBAŃSKIEGO.

Następujące zgłoszenia patentowe wywieszono w c. k. urzędzie patentowym austriackim.

(Przeciw tym zgłoszeniom można podnosić zarzuty do dwóch miesięcy od dnia, w którym zgłoszenie podano do publicznej wiadomości).

15. kwietnia 1911.

Kl. 23c. The Burmah Oil Company Limited w Glasgowie. „Urządzenie do czyszczenia parafiny“.

Inż. Albrecht Gröling we Wiedniu. „Sposób poprawiania ciężkich benzyn przy pomocy gazów, pochodzących z destylacji lub z kopalń naftowych“.

Inż. chemii Henryk Neumann w Gracu. „Sposób czyszczenia węglowodorów“.

Nadież. Ryszard Neumann, w Bernie. „Sposób i przyrząd do czyszczenia olei parafinowych i t. p.“

Inż. Włodzimierz Witkiewicz w Kijowie. „Regenerator cieplikowy z wielokrotnym działaniem dla wstępnej destylacji surowca ropnego“.

Kl. 24b. Inż. Karol Brunner w Pardubicach. „Opalanie pozostałościami po destylacji ropy“ (gudron, smoła i t. p.)

1. maja 1911.

Kl. 23c. Robert Ungar, kupiec we Wiedniu. „Sposób odbenzynowania ropy“.

Następujące zgłoszenia patentowe wywieszono w niemieckim urzędzie patentowym.

PATENTBERICHT MITGETEILT VOM PATENTANWALT INGENIEUR ST. RITTER VON DZBAŃSKI.

Nachstehende Patentanmeldungen wurden beim k. k. österreichischen Patentamt ausgelegt:

(Gegen diese Anmeldungen kann innerhalb zweier Monate vom Tage der erfolgten Bekanntmachung Einspruch erhoben werden).

Am 15. April 1911.

Kl. 23c. The Burmah Oil Company, Limited in Glasgow. „Paraffinreinigungsanlage“.

Gröling Albrecht von, Ingenieur in Wien. „Verfahren zur Veredelung von Schwerbenzinen mit Abgasen der Destillationen oder mit Grubengasen aus Petroleumbrunnen“.

Neumann Heinrich, Ingenieurchemiker in Graz. „Verfahren zur Reinigung von Kohlenwasserstoffen“.

Neumann Richard, Obergeringieur in Brünn. „Verfahren und Vorrichtung zur Kühlung von Paraffinöl und dgl.“

Witkiewicz Wladimir, Ingenieur in Kiew. „Mehrfach wirkender Wärmergenerator zur einleitenden Destillation von Rohpetroleum“.

Kl. 24b. Brunner Karl, Ingenieur in Pardubitz (Böhmen). „Feuerung für Rückstände der Petroleumdestillation (Goudron, Pech u. dgl.)“.

Am 1. Mai 1911.

Kl. 23c. Ungar Robert, Kaufmann in Wien. „Verfahren zur Entbenzinierung von Rohöl“.

Nachstehende Patentanmeldungen wurden beim kaiserl. deutschen Patentamt ausgelegt.

3. kwietnia 1911.

Kl. 5c. Karol Lier, dworzec Teutschental koło Halli n. S. „Sposób usuwania szkodliwych wpływów temperatury przy szybach przez ogrzewanie gazami wylotowymi“ (kominowymi).

Kl. 12r. Sauvageot, Charmont, Francja. „Sposób uzyskania z teru stałego produktu destylacyjnego“.

Kl. 23a. Dessauer Dachpappen- und Teerprodukten-Fabrik Röppert & Matlis G. m. b. H. Dessau. „Urządzenie do czyszczenia płynów, a w szczególności wszelkiego rodzaju olei, węglowodorów i t. p. przy pomocy alkalicznych płynów i kwasów“.

Kl. 36b. Stanisław Budyn w Przemyśle i Aleksander Lewicki w Stryju. „Urządzenie do opalania pieców i ognisk kuchennych niebieskim olejem, lub innym płynnym paliwem“.

6. kwietnia 1911.

Kl. 24b. Wilhelm Patzelt, Liberzec. „Palnik dla mieszaniny ropy, pary wodnej i powietrza wraz z przyrządem do odparowywania, do którego oddzielnie wchodzi ropa i woda“.

10. kwietnia 1911.

Kl. 23b. Wachs & Ceresinwerke w Hamburgu, I. Schlickum et Comp., Hamburg. „Sposób czyszczenia wosku ziemnego“.

Kl. 24c. Hawley Pettibone, New York. „Sposób i urządzenie do usuwania z generatorów gazowych dla bitumicznego paliwa popiołu i szlaki, pokrywających warstwę paliwa. Kierunek ciągu odwrotny“.

Kl. 26a. Max Knoch, Lauban, Śląsk. „Sposób mieszania gazu świetlnego z gazem wodnym, jak i karburowania stałej wartości opałowej“.

Kl. 61a. Dr. Aleksander Flachs, Berlin. „Zbiornik dla łatwo zapalnych płynów z przyrządem do gaszenia ognia“.

13. kwietnia 1911.

Kl. 81e. Maschinenbau-Gesellschaft m. b. H., Martini et Hüncke, Berlin. „Urządzenie do stałego zasilania naczyń umieszczonych przy końcu rurociągów gazowych“. Naczynia te leżą w zbiornikach na łatwo zapalne płyny, ochraniane gazem, w części wypełnione gazem.

20. kwietnia 1911.

Kl. 24b. Societa anonima Italiana per la Combustione degli Idrocarburi, Genua. „Palenisko z rusztem rowkowatym dla płynnego paliwa“.

27. kwietnia 1911.

Kl. 81e. Grimer et Grümberg G. m. b. H., Bochum. „Urządzenie do magazynowania większych ilości łatwo zapalnych płynów i do wydawania mniejszych ilości“.

1. maja 1911.

Kl. 5c. Gewerkschaft Deutscher Kaiser Hamborn, Hamborn. „Świder do przekładania“.

Kl. 22g. Reinhold Wallbaum, Charlottenburg. „Sposób uzyskania emulsyjnych produktów z asfaltu, smoły poterowej z węgla i z ropy, i z podobnych materiałów lub z ich mieszaniny“.

Kl. 23b. Emil Guilleaume, Paryż. „Sposób frakcyjnej destylacji bez przerwy dla płynnych mieszanin, w szczególności dla ropy“.

Z TECHNIKI.

Pokrycie dachu korony — szkłem. P. I. R. Falkowicz, inżynier górniczy z Londynu pisze nam: „Dowiedziałem się z dzienników o spaleniu się kilku szybów w Tustanowicach od oderzenia piorunu. Dotychczas nie posiada technika wiertnicza radykalnego środka do zapobieżenia podobnym wypadkom — które niestety bardzo często się powtarzają — ponieważ wieża wiertnicza z warsztatem i rurami stanowi niejako przewód do odprowadzania piorunów. Sądzę, że częściowo możnaby uchronić się od podobnych wypadków przez pokrycie dachu na koronie grubymi szybami szklanymi. Dla uniknięcia znaczniejszych wydatków na grube szyby — możnaby ułożyć kilka warstw cienkich szyb szklanych, jedna na drugiej. Podobne urządzenia ochronne widziałem przy wierceniach w Alzacji, (gdzie oprócz tego umieszczają maszt żelazny na najwyższym miejscu kopalni) tam z dobrym skutkiem przeprowadzają w ten sposób izolację szczytu wieży, w którą najczęściej, jak wiadomo z praktyki, biją pioruny. Możeby Związek Techników wiertniczych polskich zainicjował próby w tym kierunku, — kosztą jak widzimy, są minimalne — wyniki zaś prób mogą dać bardzo dodatnie rezultaty.“

Am 3. April 1911.

Kl. 5c. Lier Karl, Bahnhof Teutschental bei Halle a. S. „Verfahren zur Verhinderung schädlicher Temperatureinflüsse bei Schächten durch deren Heizung mittels der Abgase vorhandener Feuerungsanlagen“.

Kl. 12r. Sauvageot, Charmont, Frankr. „Verfahren zur Gewinnung eines festen Destillationsproduktes aus Teer.“

Kl. 23a. Dessauer Dachpappen- und Teerprodukten-Fabrik, Röpert et Mathis, G. m. b. H., Dessau. „Vorrichtung zum Reinigen von Flüssigkeiten, insbesondere von Ölen aller Art, Kohlenwasserstoffen u. dgl. mittels alkalischer oder saurer Flüssigkeiten.“

Kl. 36b. Budyn Stanisław in Przemyśl und Lewicki Aleksander, Stryj. „Vorrichtung zur Beheizung von Zimmeröfen und Küchenherden mittels Blauöl oder anderer flüssiger Brennstoffe“.

Am 6. April 1911.

Kl. 24b. Patzelt Wilhelm, Reichenberg. „Rohölfeuerung zur Verbrennung eines Gemisches von Öl- und Wasserdämpfen mit Luft mit einem Verdampfer zur getrennten Aufnahme von Rohöl und Wasser“.

Am 10. April 1911.

Kl. 23b. Wachs- et Ceresin-Werke zu Hamburg, I. Schlickum et Co., Hamburg. „Verfahren zum Reinigen von Rohmontanawachs“.

Kl. 24c. Pettibone Hawley, New-York. „Verfahren und Anlage zum Entfernen der die Brennstoffschicht verstopfenden Aschen und Schlackenteile aus Gaserzeugern für bituminöse Brennstoffe mit umgekehrter Zugrichtung“.

Kl. 26a. Knoch Max, Lauban in Schlesien. „Verfahren, Leuchtgas zur Erreichung eines stets gleichen Heizwertes sowohl mit Wassergas zu mischen, als auch mit Öl-Benzol u. s. w. zu karburieren“.

Kl. 61a. Dr. Flachs Alexander, Berlin. „Lagerbehälter für feuergefährliche Flüssigkeiten mit einer Vorrichtung zum Löschen von Bränden.“

Am 13. April 1911.

Kl. 81e. Maschinenbau-Gesellschaft Martini et Hüncke G. m. b. H., Berlin. „Einrichtung zur dauernden Füllung der an den Enden von Gasleitungen angeordneten Flüssigkeitsverschlüsse, die im Gasraume eines Behälters für unter einem Schutzgase lagernde feuergefährliche Flüssigkeiten liegen“.

Am 20. April 1911.

Kl. 24b. Societa anonima Italiana per la Combustione degli Idrocarburi, Genua. „Feuerung mit rinnenartigen Roststäben für flüssige Brennstoffe“.

Am 27. April 1911.

Kl. 81e. Grümer et Grümberg, G. m. b. in Bochum. „Anlage zur Lagerung grösserer Mengen feuergefährlicher Flüssigkeiten und Abgabe in Teilmengen“. Zusatz zum Patent Nr. 203701.

Kl. 5c. Gewerkschaft Deutscher Kaiser Hamborn, Hamborn Rhld. „Schachtbohrmeisel mit Umsetzvorrichtung“.

Kl. 22g. Wallbaum Reinhold, Charlottenburg. „Verfahren zur Herstellung von Emulsionsprodukten aus Asphalt, Steinkohlenteerpech, Petroleumpech und ähnlichen Stoffen oder Gemischen dieser Stoffe“.

Kl. 23b. Guilleaume Emile, Paris. „Verfahren zur ununterbrochenen fraktionierten Destillation von Flüssigkeitsgemischen, insbesondere von Rohpetroleum“.

TECHNISCHES.

Decken des Daches der Krone mit Glas. Herr Bergingenieur I. R. Falkowicz schreibt uns aus London: Ich habe aus den Zeitungen von dem Brande mehrerer Schächte in Tustanowice erfahren, die der Blitz gezündet hat. Die Bohrtechnik kennt bisher kein Mittel, dass solchen Fällen — die sich leider sehr oft wiederholen — radikal vorbeugen wurde, da der Bohrturm mit dem Borrig und den Röhren geradezu einen Blitzableiter darstellt. Ich bin jedoch der Meinung, dass man den Schacht vor dem Einschlagen des Blitzes durch Decken des Daches der Krone mit dicken Glasscheiben wenigstens zum Teile schützen kann, was man auch, um bedeutenden Kosten für die Anschaffung von dicken Glasscheiben zu ersparen, damit erzielen kann, dass man mehrere Lagen von dünnen Scheiben aufeinanderstapelt. Ich habe ähnliche Einrichtungen im Elsass gesehen, die auf diese Weise mit sehr gutem Erfolge den Turm isolieren, der doch bekanntlich den Hauptanziehungspunkt für den Blitz bildet; es werden dort überdies auf der höchsten Stelle des Grubenreys eiserne Maste aufgestellt. Vielleicht könnte der Verein der Bohrtechniker nach dieser Richtung hin Proben vornehmen lassen, deren Kosten, wie wir sehen, sehr minimal sind, während man vielleicht sehr schöne Resultate erzielen könnte.

**WYKAZ WŁAŚCICIELI UDZIAŁÓW „BRUTTO“. — AUSWEIS DER NAFTABRUTTOINHABER.
(DOM NAFTOWY — OSKAR LOEWENHERZ BORYSLAW — NAFTAHaus).**

Część IV. — IV. Teil.

Bawarya.

Henryk Suchestów, Wiedeń	3.75	‰
Dr. Arnin Fischel, Wiedeń	2.75	„
Gustaw Wolff, Berlin	1.—	„
Mikołaj i Anna Kaczyński, Tustanowice	3.—	„
Dr. M. Silberberg, Wiedeń	3.—	„
Dr. W. Rziha, Wiedeń	7.50	„
Razem	21.—	‰
Zusammen		

Carlos.

Paweł Popiel, Tustanowice	1.50	‰
Marya Magura, Tustanowice	1.—	„
Paweł Jaworski, Tustanowice	1.—	„
Marya Popiel, Tustanowice	1.50	„
Max Nestel, Tustanowice	0.25	„
Leon Fedewicz, Tustanowice	0.50	„
Jan Jakesch, Praga Poric	1.—	„
Henryk Wenier, Praga	1.—	„
Nacia Kisym, Wolanka	0.75	„
Marya Lewicka, Wolanka	1.75	„
Oleksi Lewicki, Wolanka	1.75	„
Taube Zwillich, Wolanka	0.50	„
Izrael Krammer, Wolanka	0.25	„
Ozyasz Halpern, Wolanka	0.25	„
Eliasz Schläfrig, Lwów, Sykstuska	0.50	„
Norbert Gold, Lwów, Pańska 16.	2.—	„
Eleonora Bierowska, Lwów	1.—	„
Jakób Wiksel, Lwów	0.40	„
Spółka „Kraj“, (Nep. Kaan), Borysław	0.60	„
Paulina Zolm, Deutsche Krone	0.50	„
Juliusz Rappaport, Medenice	0.25	„
Jan Melawec, Medenice	0.25	„
Debora Limmer, Drohobycz	0.25	„
Sala Herzig, Drohobycz	0.25	„
Majer Liebermann, Drohobycz	0.50	„
A. G. F. Treichandruster, Berlin	0.50	„
Razem	20.—	‰
Zusammen		

Cecylia.

Ignacy Gartenberg, Wiedeń	4.05	‰
Marceli Schreier, Wiedeń	2.15	„
Kriss i Singer, Kołomyja	0.50	„
Jakób Schreier, Drohobycz	1.80	„
Spadkobiercy Józefa Schreiera, Drohobycz	2.35	„
Jetti Schreier, Drohobycz	0.50	„
Markus Wolf Oberlaender, Drohobycz	3.60	„
Schulim Schreier, Drohobycz	4.55	„
Józef Hulles, Drohobycz	0.50	„
Razem	21.—	‰
Zusammen		

Chocim.

Oleksi Babiak, Tustanowice	12.5	‰
I. Muskolini, Wiedeń I., Maglerstr. 31.	1.—	„
Wacław Szyjski, Lwów, Potockiego 23.	1.—	„
Naftowy Przemysł, Drohobycz	2.—	„
Karol Klusik, Drohobycz	1.50	„
Dr. Natan Apfel, Drohobycz	1.—	„
Ryszard Dittisch, Drohobycz	1.—	„
Razem	20.—	‰
Zusammen		

Clay I.

B. Karliner, Gleiwitz	3.—	‰
Henryk Bauer, Lwów	2.50	„
Szymon Lifschütz, Lwów	0.50	„
Jakób Löwenheck, Lwów	0.50	„
August Sochor, Lwów	1.—	„
Eliasz Schläfrig, Lwów	0.50	„
Fryderyk Lapajówker, Lwów	0.75	„
Dr. Albert Samuely, Lwów	1.—	„
Szymon Buksbaum, Borysław	1.—	„
Fedio Tustanowski, Drohobycz	0.75	„
Goldstein Bernhard, Drohobycz	0.25	„
Lipa Jolles, Drohobycz	1.—	„
Józef Pelc, Drohobycz	0.50	„
Arnold Spitzmann, Drohobycz	0.50	„
Katarz. Tustanowska, Tustanowice	1.—	„
Fesia Tustanowska, Tustanowice	1.75	„
Leopold Losch, Wiedeń	1.50	„
Kralup. Raffinerie, Praga	1.—	„
Izak Graulich, Drohobycz	1.—	„
Razem	21.—	‰
Zusammen		

Clay II.

Marya Popiel, Tustanowice	1.50	‰
Paweł Popiel, Tustanowice	1.—	„
Władysław Dauch, Drohobycz	0.50	„
Salomon Spitzmann, Drohobycz	3.75	„
Jakób Kammermann, Drohobycz	2.50	„
Arnold Spitzmann, Drohobycz	3.25	„
Marya Kwaśniak, Lwów	0.50	„
Gabryel Kraus, Lwów	0.50	„
K. Osiecimski, Płaszów	2.—	„
M. Benkendorf, Majnicz, Łąka	2.—	„
F. Pauls, Ropienka	3.—	„
Edmund Spitzmann, Wolanka	0.50	„
Razem	21.—	‰
Zusammen		

Dembowski Felicyan.

Spadk. Jurka Chorta, Tustanowice	1.—	‰
Razem	1.—	‰
Zusammen		

Długosz Łaszcz I.

Gmina, Tustanowice	9.—	‰
Karpacie Tow. akc., Wiedeń	3.—	„
Ks. Adam Sapieha, Lwów	3.—	„
Czesław Świeżawski, Lwów	1.—	„
Nepom. Kaan, za „Kraj.“ Lwów	0.50	„
Stanisław Moraczewski, Lwów	1.—	„
Józef Jakesch, Praga	1.—	„
„Galizoeł“ Schöneberg, Rosenleistr. 4.	1.—	„
Victor Gnom, Paryż	0.50	„
Dr. M. Silberberg, Wiedeń	1.—	„
Razem	21.—	‰
Zusammen		

Długosz Łaszcz.

Dmytro i Marya Jaworscy, Tustanowice	3.— %
Karol Klusik, Tustanowice	0.50 "
Jewka Babycz, Tustanowice	3.50 "
Fed Floryk, Tustanowice	3.— "
Zofia Łaszczowa, Lwów	1.— "
Kamila Długoszowa, Lwów, Tustanowice	2.— "
Renta Naftowa, Lwów, Tustanowice	1.— "
A. G. F. Treuhandinteressen, Berlin	1.— "
Dr. Stefan Fränkel, Lwów	1.— "
Dr. Liebermann i Ska, Stanisławów	1.— "
Olena Gandiak, Bolechowce	0.50 "
Jakób Reich, Wolanka	2.— "
Józef Goldhammer, Borysław	0.333 "
S. H. Horszowski, Borysław	0.334 "
Mejer Herzig, Medenice	0.333 "
Dmytro Bolniak, Tustanowice	0.50 "
Razem	21.— %
Zusammen	

Dziunia.

Paweł Popiel, Tustanowice	3.— %
Marya Popiel, Tustanowice	3.— "
Marya Jaworska, Tustanowice	1.— "
Jan Wiszniewski, Borysław	0.50 "
Tow. akc. „Nafta“, Borysław	1.— "
Paweł Jaworski, Uniatycze	0.50 "
Dr. Leon Spitzmann, Drohobycz	1.50 "
Michał Kammermann, Drohobycz	0.50 "
Jakób Kammermann, Drohobycz	1.— "
Marek Seemann, Drohobycz	1.25 "
Dawid Schneeberg, Charlottenburg	1.— "
Th. Kramm, Gleiwitz	0.50 "
Hugo Engwer, Berlin	0.25 "
Dr. Gerhard Rollert, Berlin	1.— "
Anna Jolle, Berlin	0.50 "
Adolf Liebe, Berlin	0.25 "
Edward Starke, Drezno	0.50 "
Paul Stachow, Hagerfelde	0.50 "
Stephanie Zolm, Deutscher Krone	1.— "
Rachela Bard, Lwów	2.25 "
Razem	21.— %
Zusammen	

WIADOMOŚCI OSOBISTE.**PERSONAL-NACHRICHTEN.****A. J. MANTASCHEFF.**

Z nazwiskiem rosyjskiego przemysłowca naftowego A. J. Mantaszewa związana jest na zawsze przełomowa chwila w rozwoju przemysłu naftowego w Rosyi. Urodzony w Tyflisie jako syn kupca, który stał w stosunkach kupieckich z Anglią, przybył we wczesnej młodości do Lancashire, gdzie rozwinął swój interes i wszedł w ożywione stosunki z przemysłem rosyjskim. W roku 1885 założył pierwsze przedsiębiorstwa naftowe, które świetnie prosperowały, wkrótce też stanął A. J. Mantascheff na ich czele. Zorganizował kopalnie nafty w Baku, żegluga rzeczna na Wołdze, która ma olbrzymie handlowe znaczenie dla Baku oraz zorganizował eksport do Turcyi i Egiptu. W czasie wielkich kryzysów przemysłowych umiał im odważnie i mądrze stawić czoło, to też Rosya przemysłowa zachowa o zmarłym przedwcześnie pionierze rosyjskiego przemysłu naftowego, wdzięczne wspomnienie.

An den Namen des Naphtaindustriellen A. J. Mantascheff knüpft sich die bedeutungsvolle Phase der Entwicklung der russischen Naphtaindustrie. Als Sohn eines Kaufmannes in Tiflis geboren, der mit England in Handelsbeziehungen stand, kam er frühzeitig nach Lancashire, wo er seinen Geschäftsgeist erweiterte und in den Dienst der russischen Industrie stellte. Im Jahre 1885 gründete er die ersten Naphtaunternehmen, die von grossem Erfolge begleitet waren, so dass er bald an der Spitze grosser Petroleumgründungen stand. Er organisierte die Naphtaausbeute in Baku, die Flussschiffahrt auf der Wolga, die von kolossaler Bedeutung für Baku wurde und leistete den Export nach der Türkei und Egypten ein. Zur Zeit der grössten Krisen stand er den Wiederherstellungsaktionen vor, weshalb ganz Russland ein treues Andenken an seine erspriessliche Tätigkeit bewahren wird.

Zaprzysiężonym znawcą sądowym dla spraw górniczo-naftowych, urządzeń maszynowych i wiertniczych zamianował c. k. Sąd powiatowy w Drohobyczu kol. Inż. Lipę Schorra.

Dr. Leon Goldhammer, adwokat krajowy otworzył kancelaryę w Borysławiu. Dotkliwy brak kancelaryi adwokackiej w miejscowości tak ruchliwej jak Borysław został w ten sposób usunięty. Dr. Goldhammer zamieszkał przy ul. Pańskiej w domu Wiksła.

Zum ger. beeideten Sachverständigen für Berg- und Naphtawesen, Maschinen und Bohreinrichtungen hat das k. k. Bezirksgericht in Drohobycz den Koll. Ing. Lipa Schorr ernannt.

Herr Dr. Leon Goldhammer, Landes- und Gerichtsadvocat, hat in Boryslaw eine Advocaturkanzlei eröffnet, wodurch der sich schon seit geraumer Zeit fühlbar gemachte Mangel einer Advocaturkanzlei in einem solchen Industrieorte, wie Boryslaw, endlich behoben ist. Die Kanzlei des Herrn Dr. Goldhammer befindet sich in der Herrengasse im Hause des Herrn Wixel.

URYCKIE TOWARZYSTWO DLA PRZEMYSŁU NAFTOWEGO: GARTENBERG, SCHREIER, FEUERSTEIN, WIŚNIEWSKI.

URYCZER PETROLEUM INDUSTRIE-GESELLSCHAFT: GARTENBERG, SCHREIER, FEUERSTEIN, WIŚNIEWSKI.

Kopalnie Uryckie, dostarczające jednego z najlepszych gatunków ropy galicyjskiej istnieją od lat 37. Pionierem przemysłu naftowego w Uryczu

Die in Urycz gelegenen Schächte, die nun schon seit 37 Jahren existieren liefern eines der besten Qualitätsöle Galiziens. Herr Jakob Breda war der Pfadfinder dieses Gebietes, wo er auf dem so-

Ogólny widok kopalni w Uryczu.

Totalansicht der Uryczter Naphtagrube.

czu był Jakob Breda, który kopał szyby do 160 m. na terenie zwanym Heyla. Szyby te produkowały tyle ropy, iż Breda wybudował tam małą rafinerię. Dziś z tej rafinerii ani śladu nie pozostało — nie była ona też zbyt długo czynną. Drugim dzierżawcą terenów uryckich był Adolf Breda, który chcąc rozszerzyć przedsiębiorstwo i żywiej przeprowadzić kopanie szybów, część terenów wydzierżawił Stanisławowi Romanowi z Berlina. Wywierciwszy jeden szyb dobrał on sobie współnika Heyla, również z Berlina, a wydzierżawiwszy od Bredy 575 morgów założył Towarzystwo Naftowe pod firmą: „Stanisławówka“, Nafta Gesellschaft, Heyl & Co in Urycz.

Towarzystwo to wywierciło systemem Faucka — „Freifallem“ — w roku 1884 szyb do głębokości 485 m., przyczem używano do zamknięcia wody rur blaszanych nitowanych z przynitowanymi mufami i gwintami — jednak wody nie zamknęto. Woda stale jest w otworze i do dzisiaj jeszcze woda z ropą zmieszana wierzchem się z tego otworu dobywa. Drugi szyb wiercono na terenie Romanówka — ręcznie do 160 m. zas szyb trzeci na ko-

genannten Heyla Terrain 160 Meter tiefe Schächte graben liess und genügend Produktion erhält, um dort eine kleine Raffinerie aufbauen zu können. Heute ist von dieser Anlage, die allerdings nicht allzulange tätig war, keine Spur vorhanden. Adolf Breda, der gleichfalls Naphta Terrains in Pacht nahm, wollte den Betrieb beleben und eine grössere Tätigkeit entfaltet sehen, weshalb er einen Teil seiner Terrains dem

Stanisław Roman aus Berlin in Subpacht gab. Nachdem er einen Schacht abgebohrt hatte schloss er sich mit Heyla aus Berlin zusammen, pachtete ungefähr 575 Joch Feld von Breda und gründete die Gesellschaft „Stanisławówka“ Nafta-Gesellschaft Heyl & Co in Urycz.

Der Schacht dieser Gesellschaft wurde im Fauck'schen „Freifallsystem“ gebohrt, war im J. 1884 485 Meter tief u. verwendete man zur Absperung des Wassers gemietete Blechröhren deren Muffen und Gewinde aneinanderge-
nietet

wurden, jedoch ohne den gewünschten Erfolg. Das Wasser füllte ständig das Bohrloch aus und noch heute fliesst mit Rohöl gemengtes Wasser aus dem Bohrloche. Ein weiterer Schacht wurde auf der „Romanówka“ bis zu 160 M. abgeteuft und ein dritter

(Fot. A Stocker).

Kierat. — Kehrrad.

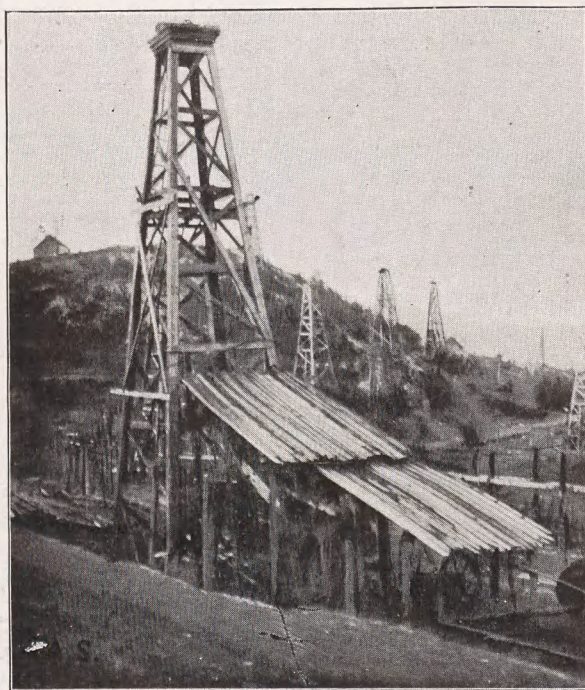
palni Heyla do 360 m. Produkcję, jaka potem przyszła, zniszczyła zupełnie odemknięta woda, co pociągnęło za sobą bankructwo firmy.

Do roku 1890 kopalnia stała opuszczona i zaniedbana. Dopiero nieodżałowanej pamięci Stanisław Szczepanowski, wywierciwszy na granicy Urycza szyb na 205 — dostał ładną produkcję. Ten szyb, który był niejako hasłem dalszych robót wiertniczych produkuje do dnia dzisiejszego. Kiedy lat 23 temu ks. Lubomirska zakupiła Urycz zadzierżawiła od niej Sp. Stanisław Szczepanowski 100 morgów terenów, które w następstwie odstąpił Akcyjnej Spółce „Schodnica”. Spółka ta ma dzisiaj w Uryczu 40 kilka szybów w pompowaniu.

Tymczasem przed laty 19 zawiązało się Uryckie Towarzystwo dla Przemysłu Naftowego a objawszy tereny Heyla zawarło przedewszystkiem umowę z właścicielką Urycza ks. Lubomirską, którą za 46.000 koron odstąpiła Spółce zamiast 575 morgów 150 m. natomiast przedłużyła na nowo kontrakt na dalszych 25 lat. Towarzystwo Uryckie z całą energią zabrało się do roboty a oddawszy wiercenie najważniejszej części szybów w akordy kilku firmom (Biesiadecki, Lignar, Radwański, Sholmann, Morgulec, Smakowski), we własnym zarządzie wierciło zaledwie kilka otworów świdrowych.

Dziś Towarzystwo jest ugruntowane. Ma ono 72 szyby w pompowaniu: z tych najgłębszy 512, naj płytszy 232 m.; największa jego produkcja wynosiła 4,5 wagonu na dobę. — Wiercono szyb próbny do 1100 m. Otrzymano ładne ślady lecz szybopuszczono skutkiem nie zamknięcia wody.

Kopalnia na stoku wzgórza rozrzucona malowniczo przedstawia widok. Nie ma tu gorączkowej pracy Tustanowic, białe pióropusze pary ciężko pracujących maszyn nie wypełniają tu powietrza tryumfalną muzyką, zwiastującą zwycięstwo ducha ludz-

(Fot. A. Stocker).

Stary Szyb. — Schacht ausser Betrieb.

— auf per Grube Heyla bis zur Tiefe von 360 M. Das nicht abgesperrte Wasser ruinierte jedoch gänzlich die erbohrte Produktion, und die Gesellschaft ging zu Grunde.

Bis zum Jahre 1890 lag die Grube verödet und verlassen. Erst der uns Allen unvergessliche Stanislaus Szczepanowski, errang den ersten Erfolg, erzielte an der Grenze von Urycz bei einer Tiefe von 205 Meter eine etwas bedeutende Produktion, sodass dieser Schacht der noch heute produziert zum Wegweiser einer weiteren Bohrtätigkeit diente. Als vor etwa 23 J. die Fürstin Lubomirska Urycz kaufte, pachtete Herr Szczepanowski von ihr cca 100 Joch Feld, welches Terrain er jedoch später an die Akt. Ges. „Schodnica“ abgetreten hat, die auf diesem Terrain cca 40 Schächte

bohrte und noch heute exploitiert.

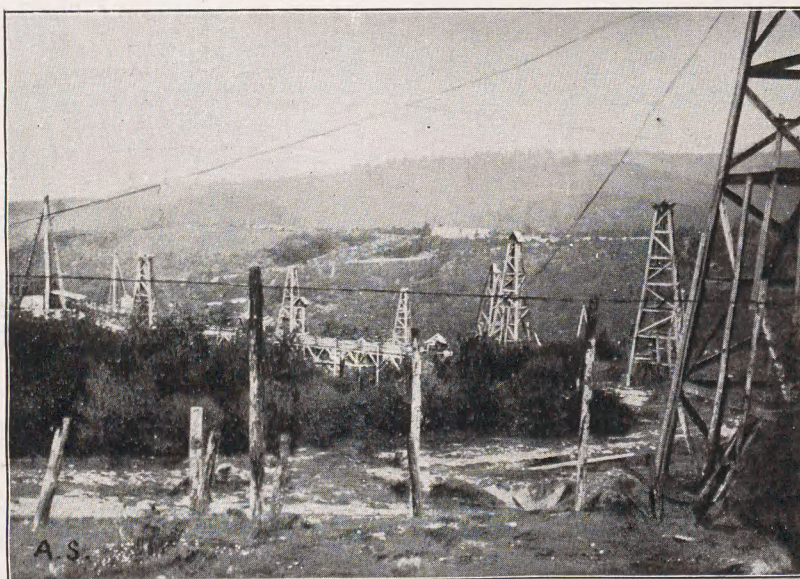
Vor ungefähr 19 Jahren hat die damals neu gegründete Uryczzer Gesellschaft für Naphta Industrie die Heyla-Terrains übernommen und mit der Fürstin Lubomirska ein Übereinkommen getroffen, dass statt der 575 Joch nur 150 Joch abgegeben werden, wogegen aber die Eigentümerin das Exploitationsrecht auf weitere 25 Jahre prolongiert hat. Die Uryczzer Ges. die nun eine intensive Bohrtätigkeit entfaltet, liess eine Anzahl Schächte

von Akkordanten Biesiadecki, Lignar, Radwański, Sholman, Morgulec, Smakowski, bohren, während sie einen Teil in eigener Regie bohrte.

Heute ist die Gesellschaft sehr gut fundiert und exploitiert 72 Schächte, deren tiefster 512 M., deren seichtester gar nur 232 Meter beträgt und betrug die höchste Tagesproduktion cca 4,5 Wagen. Es wurde zwar ein Probeschacht bis 1100 M. gebohrt, der sehr schöne Spuren aufwies, dieser musste jedoch eingestellt werden, da das Was-

ser nicht gehörig abgesperrt war.

Die Schächte, am Bergabhänge verstreut liegend, bieten einen überaus malerischen Anblick. Hier herrscht nicht die fieberhafte Tätigkeit, von der Tustanowice durchglüht wird, hier wird die Luft nicht von dichten Rauchwolken der rastlos keuchenden Dampfmaschinen

(Fot. A. Stocker). Część kopalni nad jarem. — Grubenanlage am Jar.

Fot. A. Stocker.

Szyb najproduktywniejszy kopalni Nr. 83.

Der ergibigste Schacht Nr. 83.

kiego nad twardą i zazdrośną przyrodą. Czarne, potężne cielska szybów dziś już zniknęły ze stoków wzgórz uryckiej kopalni. Senny tu jakiś panuje spokój a tylko wśród traw i wzdłuż palów pełzające sztangi i liny, tylko poważnie, flegmatycznie poruszające się pompy szybów skrzypienie transmisji i od czasu do czasu wystrzał motorów gazowych, które tu służą do poruszania pomp, wskazują, że tu życie nie zamarło, że się praca dalej, ciągle, systematycznie już od lat szeregu odbywa, że mimo pozornego spokoju i ciszy kopalnia... produkuje. Z szybów zostały tylko szkielety nagie, —gdzie niegdzie— wznosi się domek z kieratem a wydobyta ropa idzie w świat kopalnianym rurociągiem, do stacji w Borysławiu. A ropa to cenna, płynna je-

cze przy -15°C , bez parafiny zawierająca 45% olejów. To też cena jej wahając się od 6 Kor. 80 w r. 1901 do 2 Kor. 75 w r. 1904. trzyma się średnio przy 5 Kor. 25 hal.

Kopalnia Uryckiego Towarzystwa wyprodukowała:

w roku 1900	wag 1959. 8700
" 1901	" 3822. 2300
" 1902	" 4024. 0100
" 1903	" 2329. 3800
" 1904	" 2043. 2200
" 1905	" 1671. 3900
" 1906	" 1180. 6400
" 1907	" 559. 9500
" 1908	" 795. 1700
" 1909	" 843. 6000
" 1910	" 865. 8700

Obecnie szyby wyłącznie się pompuje — jedynie od czasu do czasu podczyszczają się niektóre szyby. Większa część produkuje od kilkunastu lat, bez podczyszczania. Towarzystwo nie przedsięwzię żadnych nowych wierceń, chociaż teren ma ogromny, gdyż nabywszy terena księżnej Lubomirskiej na własność rozporządza kilkuset morgami.

Na terenach Urycza oprócz Uryckiego Towarzystwa wierciły jeszcze firmy: Backenroth i Ska., Neustein i Ska., ks. Lubomirska, i hr. Zamojski. Firma Backenroth odkupiła te firmy z wyjątkiem ks. Lubomirskiej i obecnie pompuje 11 szybów.

durchschnitten und auch nicht vom Geheul der Dampfsirenen erfüllt die mit weithin tönender Stimme den Sieg des menschlichen Geistes über die harte und ihre Kraft eifersüchtig wahrende Natur verkünden. Verschwunden sind die mächtigen dunklen Körper der Schächte und es umgibt uns tiefe Stille, die auf den, an den Tustanowicer Arbeitsturm gewöhnten Menschen fast einschläfernd wirkt.

Nur längst der Pfähle im Grase liegen, tragen Schlangen gleich, Bohrstangen, Seile, während die phlegmatisch sich bewegendenden Pumpen, und von Zeit zu Zeit das Geräusch der die Pumpen betreibenden Explosionsmotore noch erkennen lassen, dass hier jedes Leben noch nicht erstorben ist, dass seit vielen Jahren noch ununterbrochen weiter geschaffen wird und dass trotz der äusseren Ruhe die Schächte producieren. An Stelle der Schächte erheben sich dürre Skelette, hier und dort sind die Häuschen zerstreut, in welchen sich das Pumpen-Kehrrad schamhaft verbirgt, dass das Rohöl zu Tage fördert welches nun in die Welt hinausgesandt wird. das Rohöl, das hier gefördert wird, ist noch bei -15°C . flüssig, ohne Paraffin, 45% Leichtöle enthaltend und wird gegenwärtig — nachdem es im Preise im Jahre 1901 von K. 6.80 auf 2.75 im Jahre 1904 gesunken war, mit 5.25 bezahlt.

Die Schächte der Uryczzer Gesellschaft haben produziert:

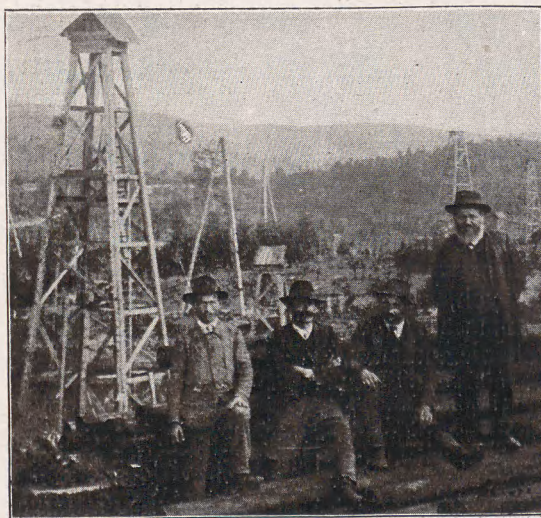
im Jahre 1900	Zisternen 1959.8700
" 1901	" 3822.2300
" 1902	" 4024.0100
" 1903	" 2329.3800
" 1904	" 2043.2200
" 1905	" 1671.3900
" 1906	" 1180.6400
" 1907	" 559.9500
" 1908	" 795.1700
" 1909	" 843.6000
" 1910	" 865.8700

Die Schächte werden ausschliesslich gepumpt, von Zeit zu Zeit werden manche Sonden gereinigt, der grösste Teil der Schächte aber produciert seit Jahren ohne jemals gereinigt worden zu sein.

Die Gesellschaft legt keine neuen Schächte an, trotzdem sie über grosse Terrains verfügt, welche sie von der Fürstin Lubomirska erworben hat.

Ausser der Uryczzer Gesellschaft haben überdies im Uryczzer Gebiete noch die Firmen Backenroth & Co., Neustein & Co., Fürstin Lubomirska und Graf Zamojski gebohrt, welche später — mit Ausnahme der der Fürstin Lubomirska gehörigen Gruben, die noch jetzt in 11 Sonden pumpt — von den Herren Backenroth & Co., käuflich erworben wurden.

W przedłużeniu linii Uryckiej, która się ciągnie ku Podhorodcom wierciła Urycka Spółk. na granicy Podhorodce szyb do głębokości 598 m. Niestety skutkiem pęknięcia rury woda była otwarta, o czym przekonano się dopiero przy wyciągnięciu rur. Szyb ten opuszczono, mimo wcale ładnej produkcji.

Fot. A. Stocker,
Grupa urzędników kopalni w Uryczu. — Beamten der Naphta-Gruben in Urycz.

In der Verlängerung der Uryczzer Öllinie, welche bis nach Podhorodce zu reichen scheint, hat die Uryczzer Ges. an der Grenze von Podhorodce einen Schacht bis 598 niedergebracht, der trotz auftretender Production aufgelassen werden musste da das Wasser durch die defect gewordenen entzwei gesprungenen Röhren hervorgebrochen ist, welche Ursache man erst beim Herausholen der Röhren constatirt hat.

Z PISM I KSIĄŻEK.

Artykuł sekr. Kraj. Tow. Naft. dr. S. Bartoszewicza zawiera uwagi o szeregu ostatnich transakcyi tustanowickich kopalń z kapitalistami angielskimi. Autor nie sądzi, by akcyą kierował „Standard” — powody wykupna kopalń mieścić się mają „jedynie i wyłącznie w zarobkach pośredników”.

Dr. B. określa społeczeństwo angielskie jako wybitnie kapitalistyczne, idące łatwo na lep spekulacyi giełdowej, cały zaś obecny ruch „trwa tam dzięki stosunkom, jakie paru faiserów ma z Galicyą”. Wobec tej niezorganizowanej grupy nowonabywców nie odczuwa obawy — owszem uważa za wskazane dobre spieniężenie naszych kopalń, o ile tylko uzyskane na tej drodze kapitały zostaną zużyte na roztwieranie nowych terenów ropnych, na naszym Podkarpaciu.

Z treścią artykułu zgodzić się nie możemy. Właśnie dlatego, iż społeczeństwo angielskie jest wybitnie kapitalistyczne, nie sądzimy, by dał się wodzić na pasku garstce choćby i sprytnych faiserów.

Nie negując sutych zarobków pośredników, widzimy motywy ostatnich transakcyi w zrozumieniu przez kapitalistów angielskich ważności współposiadania naszej produkcji ropnej. Anglicy oceniają należycie wartość i znaczenie ropy dla całego nowoczesnego przemysłu, dla marynarki, kolejnictwa i t. d. i tem tłómaczymy sobie ostatnie wykupna naszych kopalń.

W końcowej statystyce dat stanu posiadania kapitalistów ang. w boryslawskim zagłębiu znajdujemy wiele niedokładności — wiadomości dokładne znajdą nasi czytelnicy w zestawieniu „Angielskie kopalnie”. (Nafta N. 14)

L. S.

Otwarcie rurociągu Majkop-Ekaterinodar. Dnia 16. kwietnia b. r. w Ekaterinodarze otwarto uroczystie rurociąg Majkop-Ekaterinodar. W dniu tym doszła pierwsza ropa majkopska do Ekaterinodaru. Rurociąg zbudowano kapitałem angielskim w wysokości 2,500.000 R. Tow. rurociągowo ma własną centralną stacyę dla Szirwańskiego okręgu, gdzie ma zbiorniki. Na razie tow. obsługuje kop. Andrejsa i Preslera.

Z otwarciem rurociągu nastąpi wielkie ożywienie w przem. ropnym Majkopu; już teraz znać duży ruch, dowiercone, a z braku środków komunikacyjnych zamknięte szyby montują, rozpoczynają nowe wiercenia, pogłębiają otwory zastanowione przed ropą itd.

Liczne kop. Sałtykowa należące do grupy ang. Wintera nie mają połączenia z otwartym rurociągiem. Wintery wspólnie ze Spiessem i tow. majkopsko-ejmeńskim zamierza położyć własny rurociąg. O wartości swych terenów zda Majkop teraz egzamin przed światem. („Naftowe Działo” Nr. 7.)

N.

REFERATE.

In einem Artikel bespricht der Sekretär des Landes-Nafta Vereines Herr Dr. Bartoszewicz die von englischen Kapitalisten vorgenommenen Grubenankäufe in Tustanowice, worin er ausführt, dass seiner Meinung nach, diese Transaktionen nicht die „Standard“ veranlasst habe, dass die Grubenankäufe vielmehr auf die Tätigkeit der Vermittler, die dabei verdienen wollten, zurückzuführen ist.

Die Engländer, sagt Herr Dr. Bartoszewicz, sind durch und durch Kapitalisten, welche leicht dem Köder der Börsenspeculation verfallen, was einige Faiseure, die mit Galizien in Verbindung stehen, zur Aufnahme ihrer Tätigkeit ausgenützt haben.

Er erblickt demnach in dem nicht organisierten Wesen der neuen Eigentümer keine Gefahr für unsere Gruben, erachtet es vielmehr als zweckmässig und vorteilhaft, die Gruben gut zu verkaufen und dies umso mehr, wenn die einflussenden Kapitalien zur Erschliessung neuer Rohöl Terrains im Galizischen Karpathengebiet verwendet werden. Soweit Herr Bartoszewicz.

Diesen Ausführungen können wir uns jedoch nicht anschliessen, da sich unserer Ansicht nach die Engländer gerade, weil sie die Glieder eines kapitalistisch denkenden und handelnden Körpers sind, von einigen Faiseuren und mögen sie noch so smarte Geschäftsleute sein, nicht am Gängelbände führen liessen.

Wir negieren nicht die Tatsache der grossen Gewinne der Faiseure, glauben jedoch die Motive in dem richtigen Verständnis zu finden, das die englische Gesellschaft dem Rohöl und seiner Zukunft entgegenbringt. Die Engländer wissen eben die Bedeutung des Rohöles für die Industrie, die Seeschifffahrt, das Eisenbahnwesen etc. richtig zu würdigen und suchen sich deshalb an der Produktion einen Anteil zu sichern.

Die am Schlusse des Artikels angeführten Daten betreffend die im Boryslawer Rohölgebiete erworbenen Gruben sind in vielfacher Beziehung ungenau — die genauen diesbezgl. Details bringen wir in der unter dem Titel — Englisches Kapital im Boryslawer Gebiete — abgedruckten Zusammenstellung. („Nafta“ Nr. 14.)

L. S.

Eröffnung der Bohrleitung Majkop-Ekaterinodar. Am 16. April l. J. ist die von Ekaterinodar nach Majkop führende erste Rohrleitung in feierlicher Weise eröffnet worden, welche mit einem Aufwande von 2,500.000 Rubel englischen Kapitals erbaut worden ist. Die Rohrleitungs-Ges. erbaute für den Bezirk Szirwan, wo sich die Reservoirs befinden, eine eigene Druckstation und bedient vorläufig nur die Gruben Andrejs und Presler. Die Rohrleitung wird eine grössere Bohrtätigkeit zur Folge haben und schon heute werden die erbohrten und mangels einer Pipeline aufgelassenen Schächte wieder aufgenommen; überdies werden neue Schächte angelegt und die bestehenden vertieft.

Die zahlreichen Schächte Sałtykow zum Concern der englischen Gruppe Winter gehörig sind mit dieser Rohrleitung nicht verbunden und beabsichtigt Winter im Vereine mit Spies und der Majkop-Ejmenska-Ges. eine eigene Rohrleitung zu bauen. Die starke Bohrtätigkeit und der allseits aufgenommene Betrieb dürfte wohl bald den Wert der Majkoper Terrains erweisen. (Naftowe Działo Nr. 7.)

N.

BURZE I POŻARY W TUSTANOWICACH I BORYSLAWIU.

Dzień 16. maja długo zostanie pamiętnym dla mieszkańców Borysławia. Niebywała burza z piorunami przeszła nad naszym zakątkiem a ślady jej długi czas jeszcze będą tu widoczne. Około godz. 12-tej w południe uderzyły pioruny w szereg szybów i za chwilę potężne, grozą przejmujące łuny zajaśniały nad kopalniami. Czarne, potężne kolumny dymu biły w powietrze oświetlane krwawym żarem zapalonych strumieni ropy. Jak olbrzymie pochodnie stanęły w ogniu szyb Nr. 3. (Dąbrowa) Karpackiego Towarzystwa, Hilda (ang. firmy Triumph), Dr. Reitera ze Lwowa Pluto I, firmy Waterkeyn Teodora Wanda, szyb Nr. 5. firmy Fanto (na Spitzmanie), Galicyjskiej Spółki: (na Gartenbergu) oraz jeden z opuszczonych szybów w Borysławiu. Szyby zapalone długo w nocy płonęły — najdłużej palił się Pluto I, produkujący gazy zaś Nr. 3. (Dąbrowa) ugaszono dopiero 22. maja. Dzień i noc pracowali w żarze strasliwym łebacy sypiąc wał ziemny do około płonącej fontanny... Fotografia nasza przedstawia palący się szyb i grupę łebaków zasypujących ognisko ziemią. Ukryty za żelazną blachą łebak zlewa wodą współtowarzyszy pracy. Burza poczyniła też w samym Borysławiu ogromne spustoszenia. Wieloletnia, niedbała gospodarka gminna święciła tryumfy. Strumyk płynący środkiem Borysławia uniósł liche mostki, oba jego brzegi łączące, podmył szereg ubogich domków, obalił i zrujnował szalowania bardzo prymitywnej roboty, wyrwał olbrzymie dziury w brzegach potoku, zalał i spustoszył ulice. Burza szalała nad Borysławiem, tarzyszył jej huk piorunów gęsto bijących, i krwawa łuna zapalonych szybów...

(Fot. Alfred Stocker).

Szyb Karpaty Nr. 3. — Schacht Karpath Nr. 3.

Fot. Alfred Stocker.

Gaszenie pożaru. — Löscharbeit.

GEWITTER UND BRAND IN BORYSLAW UND TUSTANOWICE.

Die Einwohner Boryslaws werden den 16. Mai wohl in Erinnerung behalten; an diesem Tage entlud sich über Boryslaw ein entsetzliches Unwetter, dessen Spuren noch lange sichtbar sein werden. Um 12 Uhr Mittag hat der Blitz eine Reihe von Schächten gezündet und schwarze über Tustanowice hinziehende Rauchwolken, unterbrochen von dem roten Scheine des brennenden Öles zeugten von der Grösse der Verheerung. Die nachstehenden Schächte wurden ein Opfer der wütenden Elemente! Karpath Nr. 3. auf Dąbrowa, Hilda (Eigentum der englischen Firma Triumph) Pluto I. (Dr. Reiter & Co. in Lemberg) Teodora Wanda (Firma Waterkeyn) Schacht Nr. 5 der Firma Fanto. 1 Schacht der Gal. Gesellschaft und ein ausser Betrieb gewesener Schacht in Boryslaw. Die Schächte wurden am nächsten Tage gelöscht, am längsten brannte Pluto I. und der stark gasproduzierende Karpathschacht, der erst am 22-ten gelöscht werden konnte. Tag und Nacht arbeiteten die Boryslawer Ölsammler (Lebak) und schon in kurzer Zeit umsäumte ein riesiger Wall die brennende Sonde. Unser Bild zeigt diese Leute bei ihrer harten Arbeit. Der hinter einer Blechwand stehende Mann giesst auf die Arbeiten den Wasser.

Das Unwetter hat auch in Boryslaw selbst grosses Unheil angerichtet. Der durch Boryslaw fliessende Bach fegte, stark angeschwollen, alle Brücken hinweg, riss mehrere Häuser mit, unterwühlte die primitiv gearbeitete Verschallung des Flussbeetes und wühlte tiefe Löcher in die Ufer und Strassen.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Premier Oil and Pipeline Co. Ltd. Dnia 19. maja odbyło się w Londynie nadzwyczajne Walne Zgromadzenie tego Tow. na którym uchwalono podniesienie kapitału akcyjnego do wysokości 1 miliona funtów sterlingów (cca 24 miliony kor.) przez emisję 670 tysięcy 1 funtowych akcji. Uchwalono również zakupić od „Triumph Oil and Transport Company Ltd.” akcje Towarzystwa: „Triumph Petroleum Ges. m. b. H.” oraz „Allianz Petroleum Ges. m. b. H.”, a to za łączną kwotę 590.000 funtów z czego ma być wypłacone 165.000 funtów gotówką zaś 425.000 akcjami. P. Dyrektor E. T. Boxall, który ten wniosek uzasadniał, zwrócił uwagę zgromadzeniu na ogromne obszary terenów około Perehinska, gdzie mają być założone nowe, liczne szyby z czego spodziewa się jak najlepszych rezultatów. Dyrektor Boxall opiera swe twierdzenia na orzeczeniach Prof. Dr. Józefa Grzybowskiego, którego słusznie uważają powszechnie jako jednego z najstypniejszych geologów i znakomitych znawców ustroju karpackiego terenu roponośnego. Wywody p. Dyrektora Boxalla poparł p. Van der Bergh a zgromadzenie wnioski akceptowało.

Zjednoczenie i sprzedaż towarzystw rurociągowych do Anglii. Na dzień 22, 23 i 24 maja rozpisano subskrypcję na 430.000 sztuk 1 funtowych akcji Towarzystwa: „The Amalgamated Oil Pipelines of Galicia Limited, London”. — Towarzystwo to, którego kapitał wynosi 660.000 funtów (cca 16 milionów Koron) założono, celem zjednoczenia w jednym roku następujących towarzystw rurociągowych: 1. Gartenberg, Schreier & Co. Pipeline (Gartenberg & Schreier) 2. Towarzystwo do magazynowania i tłoczenia ropy Lewakowski & Ska. (Lewakowski) 3. Akc. Towarzystwo dla przemysłu naftowego Petrolea. 4. Galicyjskie Towarzystwo dla magazynowania ropy. Tow. z ogr. poręką (Magazynowe.) 5. Galicyjskie akc. towarzystwo dla transportu i magazynowania ropy Ks. Turn i Taxisa. Tow. z ogr. poręką (Turn Taxis) To nowe przedsiębiorstwo sfinansowano w ten sposób, iż Towarzystwo objęło 9123 sztuk akcji o 500 kor. podniesionego do 5 milionów kor. w 10.000 akcji, ulokowanego kapitału akcyjnego Petrolei, dalej cały kapitał towarzystwa Ks. Turn-Taxisa i Transportowego, podczas gdy Petrolea nabyła Pipeliny Gartenberga i Schreiera i Lewakowskiego jak również 259 z 260 udziałów Towarzystwa Magazynowego. Za nabycie praw udziału w tem przedsiębiorstwie płaci nowe angielskie Towarzystwo 530.000 funtów szterlingów, zaś reszta kapitału akcyjnego tj. 130.000 funtów stanowi kapitał obrotowy. Do Dyrekcji nowego Towarzystwa weszli: W. Gardiner Sinclair z Edynburga jako przewodniczący; ks. Hieronim Radziwiłł z Balic przed Krakowem, ks. August Lobkowitz z Wiednia, K. Graham Murray z Londynu, bankier Wilhelm Laupenmühlen z Berlina i Dr. Józef Kaspers z Wiednia.

Oil Trust of Galicia Ltd. „Daily Telegraph” podaje w numerze z 15. bm. wiadomość, iż wspomniane wyżej towarzystwo wypłaciło 10% kwartalną dywidendę 2-sh za akcję — i że wyrońnało w całości wszelkie swoje wypłaty gotówkowe.

O wydajności terenów naftowych w Majkopie wyjmujemy ze sprawozdania „Maikop Viktoria Oil Company”, które zostało ogłoszone w ostatnim numerze „Daily Telegraph”, kilka interesujących szczegółów. Tak np. Szyb N. 1 wyprodukował w 68 godzinach 766 cystern, z czego około 166 cystern nie zdolano ująć. 2/IV do 2/5 st. styl. produkcja wyniosła 587 cystern. Produkcja ogólna od początku 1354. Nie można jednakże określić dokładnie całej ilości wyprodukowanej ropy — znaczna jej bowiem ilość spłynęła wolno z powodu niedostatecznych i źle zbudowanych zbiorników.

NOWE KSIĄŻKI.

Nową mapę katastralną w skali 1 : 2880 wydała znów tak ruchliwa firma Oskar Loewenherz i Sp., Dom naftowy w Boryslawiu. Ogromna ta mapa, z nadzwyczajną precyzją wykonana obejmuje następujące miejscowości: Kosmacz, Rosulna, Dźwiniacz, Sołotwina, Manasterczany, Starunia i Mołotków. Wszystkie miejscowości leżą w pasie naftowym, to też mapa ta ma dziś ogromne znaczenie dla tych nowych terenów, kryjących zapewne w swem łonie nieprzebrane pokłady roponośne. Cena K 100.—

Nakładem wydawnictwa „Życie” — Kraków, Straszewskiego 20 — wyszły z druku następujące dzieła:

Inżynier Artur Hausner: Odrodzenie Galicyi a drogi wodne, z 2 tablicami i rysunkiem. Cena K 1.50. Nadzwyczaj gruntownie i sumiennie opracowana książka, przedstawia na podstawie ściśle zestawionego materiału olbrzymie znaczenie dróg wodnych dla rozwoju przemysłu w Galicyi. Tej świetnie napisanej książce poświęćmy dalsze uwagi.

I. Grabiń. Współczesna Polska w cyfrach i faktach. Cena K 4.50.

HANDELSNACHRICHTEN.

Premier Oil and Pipeline Co. Ltd. Am 19. Mai hat in London eine ausserordentliche General-Versammlung dieser Gesellschaft stattgefunden, in welcher beschlossen wurde das Aktienkapital durch Emittierung von 670.000 Aktien zu je 1 Pfund auf 1 Million Pfund zu erhöhen und von der „Triumph Oil and Transport Company Limited“ die Aktien der „Triumph Petroleum Ges. m. b. H.“ und der „Allianz“ Petroleum Ges. m. b. H. um den Betrag von 590.000 Pf. anzukaufen, wovon 165.000 Pf. in Barm und 425.000 in volleingezahlten Aktien zu erlegen sind, Herr E. T. Boxall, der diesen Antrag begründete, verwies auf die grossen Terrainbesitzungen in Perehinsko, wo man mehrere Schächte anzulegen gedenkt und glaubt einen guten Erfolg in Aussicht stellen zu können. Herr Boxall stützt seine Ausführungen auf das Gutachten des Professors Dr. Grzybowski, den er als einen hervorragenden Geologen und besten Kenner der geologischen Beschaffenheit des galizischen Karpathengebietes preist.

Die Ausführungen wurden vom Herrn Van der Bergh unterstützt und wie bereits erwähnt, von der Versammlung zur Kenntnis genommen.

Fusion und Verkauf der Rohrleitungs-Gesellschaften nach England. Für den 22, 23 und 24 d. M. war die Subskription von 430.000 Stück Aktien zu je ein Pfund der „The Amalgamated Oil Pipelines of Galicia, Limited, London“ ausgeschrieben. Diese Gesellschaft, deren Aktienkapital 660.000 Pfund (cca 16 Millionen Kronen) beträgt ist gegründet worden, um folgende Pipelines in ein Hand zu vereinigen: 1. Gartenberg, Schreier & Co., Pipeline (Gartenberg & Schreier), 2. Magazinierungs- und Rohrleitungs-Gesellschaft Lewakowski & Comp. (Lewakowski), 3. Petrolea A.-G. für Mineralöl-Industrie (Petrolea), 4. Galizische Mineralöl-Magazinierungs-Gesellschaft G. m. b. H. (Magazynowa), 5. Galizische Rohöl-Transport- u. Lager-A.-G. (Transportowa), 6. Prinz Aleksander Thurn und Taxis'sche Rohöl-Transport- und Magazinierungs-Gesellschaft m. b. H. (Thurn-Taxis). Die Beteiligung der Gesellschaft an vorstehend aufgeführten Pipelines besteht darin, dass die 9123 Stück Aktien a K. 500 — des auf 5.000.000 Kronen (10.000 Stück Aktien) erhöhten Aktienkapitals der Petrolea, weiter das ganze Stammkapital der Thurn-Taxis'schen sowie das ganze Aktienkapital der Transportowa besitzt, während die Petrolea die Pipelines von Gartenberg & Schreier und Lewakowski sowie 259 von 260 Anteilen der Magazynowa erworben hat. Für den Erwerb der Beteiligung an diesen Unternehmungen bezahlt die englische Gesellschaft Pfd. Strlg. 530.000 der Rest des Aktienkapitals, also Pfd. Strlg. 130.000 —, ist Betriebskapital. Das Direktorium der Gesellschaft setzt sich aus folgenden Herren zusammen: W. Gardiner Sinclair, Edinburgh Vorsitzender, Se. D. Prinz Hieronimus Radziwiłł, Schloss Balice bei Krakau, Se. D. Prinz August Lobkowitz, Wien, Honorable R. Graham Murray, London, Bankier Wilhelm Laupenmühlen, Berlin, Dr. Josef Kaspers, Wien.

Oil Trust of Galicia Limited. Der „Daily Telegraph“ bringt unter dem 15. d. M. die Nachricht, dass diese Gesellschaft eine 10% Quartalsdividende — 2-sh per share — zur Verteilung brachte und dass sie allen Bahrzahlungsverpflichtungen bereits voll nachgekommen ist, so dass sie keine Bahrzahlungen mehr zu leisten habe.

Über die Ergiebigkeit der Maikop-Terrains entnehmen wir dem Berichte der Maikop Viktoria Oil Company, die im Daily Telegraph einen Situationsbericht veröffentlicht, die nachstehenden interessanten Einzelheiten. Diese Gesellschaft teilt mit, dass der Schacht N. 1—766 Zisternen in 63 Stunden produziert hat, wobei cca 163 Zisternen weggeflossen sind. Vom 27/IV bis 2/V a. Stils betrug die Production 587 Zisternen, die Gesamtproduktion seit Beginn 1354 Wagen. Es ist unmöglich die Menge des frei fliessenden Öles anzugeben, da das Öl wegen Mangels an Reservoirräumen nicht übergeben werden kann.

NEUE BÜCHER.

Eine neue Katastralkarte im Masse 1 : 2880 ist soeben von der so überaus tätigen Firma Oskar Loewenherz et Co., Naphtahaus in Boryslaw ediert worden. Die Karte, die sehr sorgfältig ausgearbeitet ist, betrifft die Ortschaften Kosmacz, Rosulna, Dźwiniacz, Sołotwina, Manasterczany, Starunia und Mołotków. Alle diese Ortschaften liegen in der Ölinie, so dass die Ausgabe dieser Karte von grossem Werte ist, da als sicher anzunehmen ist, dass alle diese Terrains reichhaltige Rohöllager bergen. Preis der Karte 100 Kronen.

Handbuch für die Internationale Petroleum Industrie. Herausgegeben von Hans Arends et Curt Mossner, Verlag der Finanzverlags G. m. b. H. Berlin.

Z OSTATNIEJ CHWILI.

Spadek produkcji na szybie Waterkeyn (Mukden II — szyb Nr. I. Józef) wywołał w świecie naftowym ogromny popłoch i spowodował wzrost cen ropy. Jesteśmy w możności podać dokładne daty co do stanu produkcji i procentów zanieczyszczeń tego szybu. Dnia 10. maja produkcja wynosiła na Józefie 44 wagony, dnia 11. maja spadła na 41 wagonów, zaś dnia 12. maja już tylko 33 wagony. Zanieczyszczenie wzrastało przytem z 2-4% do 9%. Około 8. do 9. maja miano rzekomo szyb ten podwieźć o 50—60 cm. Dnia 13. maja produkcji nie było, zaś dnia 14. od godz. 9. z rana wybuchów nie było zupełnie, a zanieczyszczenie ropy branej wprost z otworu wynosiło 15—20%. Łyżka zapuszczona 2 m. od spodu wyniosła około 10% czystej wody, zaś na 1 stangę (12 m.) od spodu wynosiło zanieczyszczenie (badanie z wirówki) 4-5% w tem 9-5% wody. Dnia 16. maja wybuchów nie było zupełnie. Dnia 17. maja o godz. 7. rano silny wybuch, a próbka z otworu wykazała 16% zanieczyszczeń — wody rzekomo miało nie być. Próbka (z wirówki) o godz. 8-15 brana wykazuje 0-6% zanieczyszczenia bez wody, zaś o godz. 8-30 zanieczyszczenie wynosi 1% w tem 0-2% wody. Zanieczyszczenie do godz. 4. po poł. wynosiło przeciętnie 1-7%, poczem wzrastało stale tak, iż o 6. wieczór było 8% zanieczyszczenia bez wody. Dnia 18. maja o godz. 6-30 rano zanieczyszczenie wynosiło 16% w tem 2% wody. Do godz. 10. rano wybuchy ustawiczne co 5 minut. O godz. 10. rano wybuch ustał, a o 10-30 puszczono tłoka do 50 m. Za tłokiem silny wybuch z zanieczyszczeniem do 24% w tem 3% wody. Wybuch trwał do godz. 2. bez przerwy. Próbka wzięta o godz. 2. wykazała przy przedostatnim wybuchu 15% zanieczyszczeń, w tem 4% wody, z ostatniego wybuchu 20% zanieczyszczeń, w tem 10% wody. Dnia 19. maja ropa idzie wybuchami, w tem 26% zanieczyszczeń, a ostatni wagon (wedle wykazu tłoczni) aż 32% zanieczyszczeń. O godz. 1. w południe próbka z otworu na wirówce wykazała 24% zanieczyszczeń, w tem 3% wody. Wybuch silny dał około 40 wagonów. Od soboty (6 wieczór) do poniedziałku ropa nie płynęła. Tłoku nie puszczano. Ostatnia próbka w sobotę 20. maja brana wykazała 14% zanieczyszczeń w tem 4% wody. Dnia 21. maja szyb nie produkuje, zaś 22. maja o godz. 7. rano 3-6% zanieczyszczeń, w tem 0-47% wody — o godz. 9. rano 1-2% do 1-4%, w tem 0-6% wody; o godz. 10-30 rano 0-6% zanieczyszczeń. Dnia 22. maja o godz. 12. w południe 5% zanieczyszczeń, w tem 1% wody, o godzinie 3. po poł. 9% zanieczyszczeń, w tem 5% wody. Dnia 23. maja o 9. rano 3-5% zanieczyszczeń, gazy słabe, wybuchy nad tłokiem co 1/2 godziny. Takim jest stan tego szybu. Co będzie dalej przyszłość okaże, w każdym razie szyb jest zagrożony.

Niesumienni spekulanci, którzy dzięki popłochowi wywołanemu zawołaniem niektórych kopalń, chcą się obłowić na wykupie bruttów, szerzą rozmyślnie przesadne lub zgoła kłamliwe wieści o postępie wody w tustanowickich kopalniach. Ostrzegamy tedy wszystkich posiadaczy bruttów, aby tym kłamiwym pogłoskom nie wierzyli i nie szli na lep rozmyślnie wzniecanego popłochu. Dokładnych i sumiennych informacji chętnie w tych kwestiach udzielamy naszym stałym prenumeratom.

Przepisy górniczo-policyjne, uchwalone na Radzie Naftowej, po zatwierdzeniu przez Ministerium robót publicznych powróciły wreszcie do c. k. Starostwa górniczego w Krakowie. Należy się spodziewać, że c. k. Starostwo górnicze tę tak piekącą sprawę w jak najkrótszym czasie załatwi i przepisy te poda do wiadomości publicznej.

Przy rozmontowaniu zbiornika żelaznego przez firmę Bracia Popelka dla Boryslawskiego Syndykatu, wydarzył się nieszczęśliwy wypadek — 6 ludzi zatrudnionych przy robotach — okaleczonych, trzech podobno bardzo poważnie, trzech łżej. Przyczyna katastrofy leży zdaje się w wadliwym manipulowaniu lewarami, ustawionymi w celu podniesienia zbiornika. Mianowicie już po rozmontowaniu dolnej części komina, dźwigano zbiornik dla umożliwienia rozmontowania dna i dolnego segmentu płaszcza — lewary miały pracować nierównomiernie, ukośnie nateżane dźwigary konstrukcji dachowej zerwały nitowanie i opadły na dno raniąc pracujących robotników. Właściwy powód określał znawcy sądowi.

Zmiana firmy. Znana firma Marek Seeman przeszła na własność Spółki Bracia Spitzmann, którzy ten wielki interes sami zamierzają jeszcze bardziej rozwinąć. Jak się dowiadujemy tworzy się jednakże nowa grupa finansowa z p. J. Feuersteinem na czele, która chce otworzyć konkurencyjne przedsiębiorstwo. — Jeżeli tylko ta walka dwóch firm sprowadzi obniżenie cen do niemożliwości wprost wyśrubowanych materiałów — powitać ją należy z całą gotowością.

LETZTE NACHRICHTEN.

Das Sinken der Production im Schachte Josef Waterkeyn (Mukden II. — Schacht Nr. I-Josef) hat in der Naphtawelt eine kolossale Aufregung hervorgerufen und eine starke Steigerung der Rohölpreise zur Folge gehabt. Wir sind in der Lage genaue Details bezüglich der Production und des Perzentsatzes der Verunreinigung anzugeben. Am 10. Mai betrug die Production des Schachtes 44 Wagen, am 11. fiel die Production auf 41 Wagen, während der Schacht am 12. nur mehr 33 Wagen produzierte. Die Verunreinigung stieg successive von 2-4% auf 9%. Es verlautet, das dieser Schacht am 8. oder 9. Mai um 50—60 cm. vertieft worden ist. Am 13. Mai blieb die Production ganz aus, während der Löffel, der bis 2 Meter über die Sohle eingelassen wurde, 10% reines Wasser hervorholte. Die Verunreinigung in der Höhe 1 Stange (12 M.) von der Sohle war (durch die Centrifuge constatirt) 4-5%, in welchem 0-5% Wasser war. Am 16. waren überhaupt keine Ausbrüche, am 17. kam um 7 Uhr früh ein starker Ausbruch, die Untersuchung ergab 10% Beimengungen-Wasser war angeblich nicht vorhanden. Die um 8-15 Vormittag gemachte Probe ergab 0-6% Schmutz ohne Wasser, um 8-30 cca 1% Schmutz und 0-2% Wasser. Bis 4 Uhr Nachmittag betrug die durchschnittliche Verunreinigung 1-7%, stieg jedoch stark und erreichte um 6 Uhr abends 8%, jedoch noch ohne Wasser. Am 18. um 6-30 früh wurden schon 16% Schmutz mit 2% Wasser gefunden, die Ausbrüche kamen in Intervallen von je 5 Minuten. Von 10 bis 10-30 wieder kein Ausbruch, so dass man um 10-30 bis ungefähr 50 Meter den Kolben einlies, der einen starken Ausbruch nach sich zieht. Das Öl enthält 24% Schmutz und 3% Wasser. Der Ausbruch dauerte ohne Unterbrechung bis 2 Uhr und ergab die um 2 Uhr entnommene Probe 15% Schmutz bei 4% Wasser; das Öl des letzten Ausbruches enthielt 20% Beimengungen bei 10% Wasser. Am 19. producirt der Schacht ausbruchartig. Das Öl enthält 26% Verunreinigung, der letzte Wagon sogar — dem Ausweise der Pipeline zufolge — gar 32%. Um 1 Uhr constatirte man in einer direkt dem Bohrloche entnommenen Probe 24% Schmutz bei 5% Wasser. Production 40 Wagen. Von Sonntag 6 Uhr abends bis Montag war der Schacht ohne Production, der Kolben wurde auch nicht eingelassen. Die am 20. Mai entnommene Probe ergab 14% Schmutz bei 4% Wasser. Am 21. Mai keine Production, am 22. Mai um 7 Uhr früh im Öle 3-6% Schmutz bei 0-47% Wasser, um 9 Uhr früh 1-2% bis 1-4% bei 6-6% Wasser, um 10-30 nur 0-6% Schmutz, am 22. Mai um 12 Uhr 5% bei 1% Wasser, um 3 Uhr 9% bei 5% Wasser. Am 23. Mai werden 3-5% gefunden, schwache Gase, die Ausbrüche, hervorgerufen durch den Kolben, kommen in Intervallen von je 1/2 Stunde. Das ist der heutige Stand des Schachtes, den Grad der Gefährdung dieses Schachtes wird erst die Zukunft zeigen.

Eine Anzahl von gewissenlosen Speculanten, welche sich die — durch das Wassereindringen in einigen Tustanowicer Schächten entstandene Verwirrung zu Nutze machen, verbreiten bewusst übertriebene und lügenhafte Nachrichten über die Ausdehnung der Verwässerung, um die Bruttorecente den erschreckten Eigentümern wegfischen zu können. Wir warnen alle Bruttoinhaber diesen Herren nicht auf den Leim zu gehen und den erfundenen Lügen keinen Glauben zu schenken. Wir sind sehr gerne bereit allen unseren Abonnenten die genauesten und zuverlässigsten Informationen in dieser Angelegenheit zu erteilen.

Die bergpolizeilichen Vorschriften, welche vom Naftarath beschlossen wurden, gelangten endlich nach Genehmigung durch das Arbeitsministerium an die k. k. Berghauptmannschaft in Krakau. Es ist zu hoffen, dass die k. k. Berghauptmannschaft in Krakau diese wichtige Frage in kürzester Zeit erledigen und selbe der Öffentlichkeit bekanntgeben wird.

Gruben-Transaktion. Eine englische Kapitalsgruppe erwarb die Terraine und Gruben „Ratoczyn boryslawski“, Eigenthum der Firma Sroczyński et Bogusz für cca 1 1/2 Millionen Kronen.

Bei der Demontierung eines dem Boryslawer Syndikat gehörigen Reservoirs durch die Firma Gebrüder Popelka hat sich ein trauriger Unfall ereignet. Sechs Arbeiter wurden verletzt, 3 haben, wie verlautet, sehr schwere Verletzungen erlitten, 3 sollen nur leicht verunglückt sein. Die Ursache ist in dem mangelhaften Functionieren der Hebewinden zu suchen. Die Winden haben nämlich, als man nach Demontierung des unteren Theiles des Kamines den Boden des Reservoirs heben wollte, nicht gleichmässig functioniert, die nach einer Seite hin stark belasteten Träger der Dachconstruction rissen die Nieten aus den Fugen und stürzten auf die Arbeiter herab. Die Gerichtscommission, die sofort auf die Unglücksstätte berufen wurde, wird den wahren Sachverhalt aufklären.

Nowa kopalnia. „Gazeta Frankfurtska“ donosi z Suez: Angielsko-ameryk. towarz. natrafiło na bogate pokłady ropne w okolicy Gemzeh nad Morzem Czerwonym, 280 km. na pld. od Suez. Towarz. projektuje budowę rafinerii w Suezie i myśli połączyć ją rurociągiem z kopalnią. L. S.

Sprzedaż kopalni. Grupa angielskich kapitalistów zakupiła terena i kopalnie Ratoczyn borysławski, własność firmy Sroczyński i Bogusz za cenę około 1½ miliona koron.

Szyb Bukowiec Nr. 22, własność Tow. Karpackiego, który produkował 4 wagony, po podwierceniu produkuje 8—10 wagonów ropy.

Tadeusz Alfa obecnie tłokuje, gazy bardzo silne, produkcy około 1 wagona.

Szyb Złotka, produkował przed dwoma tygodniami około 12 wagonów, obecnie gazy słabe tylko po wybuchu — produkcy zaś wynosi zaledwie 1½ wagona.

Nowe szyby na Węgrzech. W komitacie Saros (gmina Mikó) grupa niemieckich kapitalistów w posiadłości hr. Gatterberga odwierciła roponośny szyb. O ilości ani też jakości produkcy nie znajdujemy wzmianki w Nrze XIV. „Petroleum“, skąd czerpiemy tę wiadomość. L. S.

Szyb Luiza (Iris) w Tustanowicach, należący do firmy: Naphta Produktions Gesellschaft m. b. H. w Gliwicach dowiercony do głębokości 1523'30 m. otrzymał produkcy około 8 wagonów — w 6" rurach. Szyb ten wiercony był w akordzie przez znaną borysławską firmę: Jakób i Gustaw Goldmanowie. Jako kierownik pracował p. Walery Skubiejski. Zwracamy uwagę Czytelników na artykuł p. prof. dr. Grzybowski („Ropa Nr. 2”) omawiający ten właśnie szyb.

Nowe szyby. Na południowych terenach borysławskich przy ul. Pańskiej montują nowe szyby firmy: Towarzystwa „Galicya“ szyb koło swoich warsztatów, w pobliżu szybu „Sobieski“, zaś kopalnia „Ural“ montuje szyb Nr. 2.

Firma Bloch montuje nową kopalnię „Monte Carlo“ na terenie spadkobierców Dawida Lindenbauma na południowych krańcach gminy Borysław.

Normalny cennik materiałów i przyborów technicznych zamierzamy opracować, aby dać naszym członkom możność kontroli faktur przez firmy im nadsyłanych. Ceny bowiem, jakie tu obecnie płacimy przechodzą granice dozwolonego zarobku a to wskutkiem niezdrowej spekulacy kilku jednostek, chcących się kosztem odbiorców zbyt szybko wzbogacić. W tej tak ważnej sprawie ogłosimy wkrótce potrzebne objaśnienia.

Nieudana subskrypcya, „N. Fr. Presse“ donosi z Londynu, że subskrypcya na akcje towarzystwa „Amalgamated-Oil-Pipelines of Galicia“ zakończyła się niepomyślnie. Z kapitału zakładowego 660.000 funtów ofiarowano publiczności 400.000 funtów do subskrypcyi, z tej sumy podpisano jednak zaledwie 80.000 funtów a subskrybentami byli przeważnie kapitaliści austriaccy.

Otrzymujemy z Krajowego Związku producentów ropy następujący komunikat:

W najbliższym czasie zamierza Krajowy Związek producentów ropy założyć własną tłocznię, rurociągi i zbiorniki na ropę w okolicach ropodajnych powiatów nadwórniańskiego, kałuskiego, bohorodzkiego i dolińskiego, w szczególności zaś w Bitkowie, gdzie obecnie rozpoczął się żywy ruch wiertniczy.

Ponieważ przemysłowcy naftowi, którzy już to rozpoczęli już to zamierzają w okolicach tych rozpocząć wiercenia, pertraktują już obecnie o zawarcie umów co do tłoczenia ropy, przeto byłoby pożądanem, by przemysłowcy ci przed definitywnem związaniem się kontraktowem porozumieć się z Krajowym Związkiem producentów ropy, który — mając wyłącznie interesy produkcy na w zgłędzie — będzie w możności zapewnienia producentom jaknajwiększych korzyści.

Firmaänderung. Die bekannte Firma Marcus Seemann ist in das Eigentum der Herren Brüder Spitzmann übergegangen, welche das Unternehmen noch zu erweitern gedenken. Wie wir erfahren, ist eine neue Finanzgruppe mit Herrn J. Feuerstein an der Spitze in Bildung begriffen, welche ein gleiches Konkurrenzunternehmen zu gründen beabsichtigt. Der zu entbrennende angesagte Kampf der zwei Unternehmungen kann nur als vorteilhaft begrüsst werden, wenn er die Reduzierung der stark hinaufgeschraubten Preise der technischen Artikel zur Folge haben wird.

Neue Grube. Die „Frankfurter Zeitung“ berichtet aus Suez: Die englisch-amerik. Petrol. Bohrgesellschaft hat reiche Petroleumquellen, in der Nähe von Gemzeh am Rothen Meere 280 Km. südlich von Suez, gefunden. Die Gesellschaft will in Suez eine Petroleum-Raffinerie erbauen. Das Rohöl soll von Gemzeh mittelst Rohrleitung nach Suez geleitet werden. L. S.

Im Schachte Bukowiec Nr. 22, Eigentum der Karpachen A. G., der bisher 4 Wagen produziert hat, ist die Produktion durch Vertiefung des Schachtes auf 8-10 Wagen gestiegen.

Schacht Tadeusz Alfa wird gekolbt, hat starke Gase, und produziert cca 1 Wagon.

Im Schachte Złotka, Eigentum der H. Dr. Goldhammer u. Co., der bis vor ungefähr 2 Wochen cca 12 Wagen produziert hat, ist die Produktion auf 1½ Wagen gesunken.

Neue Schächte in Ungarn. In der Gemeinde Mikó des Saroser Komitats soll eine deutsche Finanzgruppe, auf der Bestg. des Gr. Gatterberg, eine reiche Petroleumquelle erbohrt haben. Über Quantität wie Qualität des Oeles fehlen nähere Angaben. Wir entnehmen die Nachricht der Nr. XIV. des „Petroleum“ L. S.

Schacht „Louise“ in Tustanowice (Eigentum der Naphta-Productions-Gesellschaft in Gleiwitz) ist in einer Tiefe von 1523'30 in 6" Röhren mit cca. 8 Wagen selbsttätiger Production erbohrt worden. Der Schacht wurde von der allseits wohl renomierten Bohrunternehmung Jacob & Gustaw Goldmann niedergebracht, und ist der tiefste Schacht in Tustanowice. Wir verweisen hiebei auf den Artikel des Professors Dr. Josef Grzybowski in unserer Zeitschrift Nr. 2.

Neue Schächte. Im südlichen Teile Boryslaws, an der Herrengasse montiert die Gal. Naphta A. G. in der Nähe ihrer Werkstätte und des jüngst erbohrten Schachtes „Sobieski“ einen neuen Schacht. Auf der Grube „Ural“ wird ein zweiter Schacht „Ural Nr. 2“ angelegt.

Die Firma Bloch legt am Südende des Gemeindegebietes Boryslaw, auf einem den Erben des Dawid Lindenbaum gehörenden Terrain den Schacht „Monte Carlo“ an.

Normal-Preis-Courant der technischen Bedarfsartikel. Wir beabsichtigen einen solchen Preis-Courant anzulegen, um unseren Mitgliedern eine genaue Controlle der fakturierten Preise zu ermöglichen. Die Preise übersteigen bekanntlich die erlaubten Grenzen des bürgerlichen Nutzens und sind die Folge des Strebens einiger Speculanten, auf Kosten der Unternehmer rasch reich zu werden. Wir werden in dieser wichtigen Angelegenheit in Bälde die nötigen Informationen bringen.

Eine misslungene Subscription. Die „Neue Freie Presse“ bringt aus London die Nachricht, dass die Subscription auf Actien der Gesellschaft „Amalgamated-Oil-Pipelines of Galicia“ einen Misserfolg erlitten hat. Vom Gründungskapital 660.000 Pfund Sterling wurden 400.090 Pfund Sterling zur Subscription aufgelegt, von welchem Betrage aber kaum 80.000 Pfund Sterling subscibirt wurden. Den grössten Teil der Subscibenten bildeten hauptsächlich österreichische Kapitalisten.

Wir erhalten vom Landesverbande der Rohölproduzenten das nachstehende Communiqué:

Der Landesverband der Rohölproduzenten beabsichtigt in allernächster Zeit in den Rohölgebieten der Bezirke Nadwórna, Kalusz, Bohorodczany und Dolina und speziell in Bitków, wo sich eine bedeutende Bohrtätigkeit zu entwickeln beginnt, eine eigene Pipeanlage zu etablieren und Reservoirs zu bauen.

Es geht daher an alle Naphtaindustriellen, die sei es den Bohrbetrieb schon aufgenommen haben oder aufzunehmen im Begriffe sind, und wegen Abschluss von Pipeverträgen in Unterhandlung stehen, das dringende Ersuchen, sich vor Abschluss solcher Verträge mit dem Landesverband der Rohölproduzenten ins Einvernehmen zu setzen, der ja, wie zur Genüge bekannt, einzig und allein das Interesse der Produzenten im Auge hat und bestrebt ist, den Produzenten die Erlangung möglichst grosser Vorteile zu sichern.

XVII. JAHRGANG.

ABONNEMENTS-EINLADUNG

auf die

MONTAN-ZEITUNG

für Österreich-Ungarn, die Balkanländer u. das Deutsche Reich.

Zentralorgan des Vereines der technisch-administrativen Bergbau- und Hüttenbeamten und des gesamten montanistischen Aufsichtspersonals der österreichischen Monarchie.

FACHORGAN FÜR BERG-, HÜTTEN- UND SALINENWESEN mit besonderer Berücksichtigung des Berg- und Hüttenmaschinenwesens, der Spreng- und Tiefbohrtechnik sowie aller hierauf bezughabenden Industrien. Unabhängiges Organ zur Förderung der Interessen der Gewerke sowie Berg- und Hüttenbeamten.

Erscheint am 1. und 15. jeden Monates.

Herausgeber u. Chefredakteur: Franz H. Ascher, Gewerke, General-Direktor a. D. und Korrespondent der k. k. geologischen Reichsanstalt. Verantwortlicher Redakteur: Dr. Heinrich Fuchs.

Postsparkassen-Konto Nr. 129.637. — Scheck und Clearing-Verkehr.

Redaktion und Administration:
Graz, Annenstrasse 26.

Telegramm-Adresse:
Generaldirektor Ascher, Graz.

Abonnement: Ganzjährig
für Österreich-Ungarn K 16.—,
für Deutschland 16 Mark, für das
übrige Ausland 20 Frcs. mit
Franko-Zustellung.

Insertionstarif:

Ganze Seite
K 200 = Mark 200 = Francs 250.
Halbe Seite
K 100 = Mark 100 = Francs 125.
Viertel Seite
K 50 = Mark 50 = Francs 63.
¹/₈ Seite K 25.—, ¹/₁₆ Seite K 12.50,
¹/₃₂ Seite K 6.25.
Die vierspaltige Petitzeile 76 h
= 76 Pfennig = 80 Cts.
Bei Wiederholung Rabatt.

Die »Montan-Zeitung« ist ein Fachblatt ersten Ranges und geht in Tausenden Exemplaren nach fast allen Berg- und Hüttenwerken Europas; insbesondere stark verbreitet ist sie aber in Österreich-Ungarn, in den Balkanländern und in Deutschland. Wer Maschinen und Utensilien für die Montanbranche kaufen oder verkaufen will, wer eine Stelle sucht oder zu vergeben hat, versäume nicht, in der »Montan-Zeitung« zu anoncieren und sie fleissig zu lesen, da man in derselben alles auf die Montan-Industrie Bezughabende findet.

DOM NAFTOWY

Oskar Loewenherz i Ska.

w Boryslawiu.

Adres telegr. LOEWENHERZ, Boryslaw, Nr. telef. 8.

Pośrednictwo w kupnie i sprzedaży: kopalń, terenów, udziałów etc.—Konsultacye,—Oszacowania, ekspertyzy terenów górniczych i naftowych.—Zgłoszenia kopalń.—Zastępstwo wobec c. k. władz.—Wykonanie planów, projektów, kosztorysów i t.d.—Wykonanie wierceń akordowych.—Roboty ziemne i budowlane.

Zastępstwo warsztatów Towarzystwa akcyjnego dla przemysłu naftowego.—Generalna reprezentacya fabryki Armatur i Maszyn Towarz. Akcyjnego przedt. J. A. HILPERT z Wiednia.—Zastępstwo fabryki dla produktów chemicznych i farb BRACI KAPELUSZ w Brodach.—Zastępstwo pasów, pierścieni gumowych, ubrań szybowych i t. p.

Polski Kalendarz Naftowy

na rok 1911

wyszedł z druku nakładem i staraniem Związku Techników wiertniczych i zawiera treść bardzo bogatą, licznymi rysunkami i tablicami ilustrowaną.

Cena w oprawie K 6., z przesyłką K 6.45.

Do nabycia, tylko za zaliczką lub poprzedniem nadesłaniem należitości w Związku Techników Wiertniczych w Boryslawiu.

Der polnische Naphtakalender

für das Jahr 1911

enthält sehr viele zeitgemässe technische Artikel und Abhandlungen (in polnischer Sprache), wie auch ein umfangreiches Adressenverzeichnis und ist beim

„Bohrtechniker-Verein in Boryslaw“

um den Preis von 6.45 K (sammt Porto) zu haben.

PATENTY

wyjednywa we wszystkich państwach

inżynier S. Ozbański

przez c. k. Rząd mianowany i zaprzysiężony
rzecznik państwowy.

Wiedeń, VII., Lindengasse 2.

(Telefon 5682).

Dr. Leon Goldhammer

Adwokat krajowy

w Boryslawiu

ul. Pańska, w domu p. Wixla. Telefon Nr. 270.

„Kapital und Erfindung“

Zeitschrift für Erfindungsschutz- und Verwertung. Handel, Industrie und Technik

Herausgeber: OTTO WIESNER.

„Kapital u. Erfindung“ ist eine Fachzeitschrift grossen Stiles auf dem Gebiete des Patentwesens, welche die Interessen von Erfindern und Industriellen inbezug auf patentrechtliche und patenttechnische Fragen vertritt, vollständig unabhängig urteilt und über einen ausgedehnten Mitarbeiterstamm und Leserkreis verfügt.

„Kapital u. Erfindung“ ist Organ des „Allgemeinen Erfinder-Verbandes“ E. V. mit dem Sitz in Berlin.

Jeder Erfinder, Kapitalist, Gewerbetreibende, Kaufmann, Industrielle, Jurist, Nationalökonom, Parlamentarier, Ingenieur, Techniker, Patentanwalt und Patentverwerter sollte im eigenen Interesse abonnieren.

Bezugspreis: Jährlich 8 Mark
(unter Kreuzband 10 Mark).

Probenummern gratis.

Inserate haben grossen Erfolg.

KAPITAL-VERLAG, G. m. b. H.

Berlin C. 54, Rosenthalerstr. 60.

Die KUXEN ZEITUNG

ist die führende Zeitung auf dem Gebiete des gesamten Bergwerks- und Hüttenwesens.

Publikations-Organ

der Gewerkschaften des Kohlen-, Kali u. Erzbergbaues.

Die Kuxen-Zeitung erscheint täglich mit einem täglich neuesten vollständigen Kurszettel der Berliner Börse, sowie umfangreichstem Kuxen-Kurszettel. Genaue Informationen und tägliche Kursnotierungen über südafrikanische und australische Goldminen

Die KUXEN-ZEITUNG ist das verbreitetste und beachtete Organ für Bergbau, Hüttenwesen, Maschinenbau, Steinkohlen-, Braunkohlen-Kali, Erz- und Zement-Industrie.

Die KUXEN-ZEITUNG ist an Schnelligkeit und Zuverlässigkeit der Information über alle interessierenden Vorgänge des Kohlen-, Kali- und Erzbergbaues stets an erster Stelle.

Ihre täglich erscheinenden ausführliche Berichte vom Berliner Kuxenmarkt, aus denen die Wertschwankungen der einzelnen Kuxe und Bohranteile ersichtlich sind und ihre kritischen Wochenberichte vom Montanmarkt, verdienen besondere Beachtung.

Der Abonnementspreis für die Kuxen-Zeitung beträgt pro Quartal

Nur 3,90 Mk. bei täglichem Erscheinen.

Die Kuxen-Zeitung empfiehlt sich somit gleichzeitig als das beste und billigste Bergbau-Organ.

Abonnements auf die Kuxen-Zeitung nehmen alle Postanstalten und die Expedition entgegen.

OO Probenummern gratis und franko. OO

Expedit. der KUXEN-ZEITUNG, Berlin C., Neue Friedrichstr. 47.

Fernsprecher Amt III. 2829 u. 977.

P. Sch. K. in Berlin N. V. 7. Konto Nr. 8372.

WIKTOR BOBROWSKI i Ska.

Telefon Nr. 218. w BORYSLAWIU. Telefon Nr. 218.

Skład smarów i artykułów technicznych.

— Zastępstwo fabryki lin drucianych —
firmy inż. L. Krobicki i inż. B. Wirstlein
w Drohobycz.

Biuro i skład przy ulicy Pańskiej w podwórzu
fryzjera p. Lamensdorfa.

Filia w Tustanowicach.

Utrzymuje na składzie i dostarcza
— po przystępnych cenach: —

Oleje, smary, pasy z sierści wielbłądziej, pasy
skórzane, liny druciane wszelkich dymenzyi
z najlepszych materiałów angielskich, liny
manilowe, pierścienie gumowe, narzędzia
warsztatowe, stal narzędziową, uszczelnienia
do kotłów, maszyn i rurociągów, węże, ubrania
szybowne, pompy skrzydłowe, fityngi, śruby,
nity, gwoździe i t. p.

Przybory i części dla instalacji elektrycznych.

ROBERT KERN

Zastępstwo Witkowick. fabryki rur.

Centralne biuro dla Galicyi
we Lwowie, Kopernika 18.

Skład w Boryslawiu

wykonuje

Rury wiertnicze spajane i bez szwu,
Rury gazowe i wodociągowe,
Rury ropociągowe dla wysokiego ciśnienia,
Rury płomienne bez szwu,
Rury lane żelazne gazowe i wodociągowe,
Rezerwoary żelazne dla ropy, każdej wielkości,
Liny druciane marki: „Priv. öst. ung. Staats-
Eisenbahn-Gesellschaft“,
Żerdzie ratunkowe i wiertnicze witkowickiej
marki specjalnej,
Suwaki wodne i ropne, modelu ciężkiego i lek-
kiego, fabrykat specjalny,
Wszelkie armatury dla pary i wody.

Filia wiedeńskiej fabryki narzędzi firmy Blau'a i Sp.

Wiedeń, XX/2, Hellwagstrasse 4—8.

Cenniki i oferty na żądanie odwrotnie darmo i opłatnie.

Adres na telegramy: Robert Kern — Lwów.

Telefon Nr. 766.

Krajowy Związek Producentów Ropy.

DRUGIE NADZWYCZAJNE

Ogólne Zgromadzenie

Kraj. Związku producentów ropy, stow. zarej. z ogr. por. we Lwowie,
odbędzie się we czwartek dnia 8. czerwca 1911

o godz. 10. przedpołudniem

w sali posiedzeń Związku we Lwowie, pl. Maryacki 7.

Porządek dzienny:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego ogólnego Zgromadzenia.
2. Wniosek na zmianę statutu.
3. Zatwierdzenie wyboru dyrektorów.
4. Wybór członków Rady nadzorczej.
5. Wybór członków komisji rewizyjnej.
6. Ewentualne wnioski i interpelacje.

W myśl §. 40 statutu, uprawnieni do brania udziału w ogólnym Zgromadzeniu są wszyscy członkowie z taką ilością głosów, jaką odpowiada ilości posiadanych przez nich udziałów.

Jako upoważnienie do brania udziału w ogólnym Zgromadzeniu i w głosowaniu służy osobna legitymacja lub książeczka udziałowa.

Członkom Związku wolno dać się zastąpić w głosowaniu przez pełnomocników zaopatrzonych w szczególne pełnomocnictwo.

Pełnomocnikami mogą być tylko członkowie Związku.

Instytucje i stowarzyszenia zastępują ich upoważnieni zastępcy.

Na powyższe Zgromadzenie zaprasza P. T. Członków

PREZYDYUM

Rady nadzorczej Kraj. Związku producentów ropy, stow. zarej. z ogr. por.

Inż. Wacław Wolski,
prezes.

Dr. Izidor Kreisberg,
sekretarz.

Lwów, dnia 22. maja 1911.

WIKTOR BOBROWSKI i Ska.

Telefon Nr. 218. w BORYSLAWIU. Telefon Nr. 218.

Skład smarów i artykułów technicznych.

— Zastępstwo fabryki lin drucianych —
firmy inż. L. Krobicki i inż. B. Wirstlein
w Drohobyczu.

Biuro i skład przy ulicy Pańskiej w podwórzu
fryzjera p. Lamensdorfa.

===== Filia w Tustanowicach. =====

Utrzymuje na składzie i dostarcza
— po przystępnych cenach: —

Oleje, smary, pasy z sierści wielbłądziej, pasy
skórzane, liny druciane wszelkich dymenzyi
z najlepszych materiałów angielskich, liny
manilowe, pierścienie gumowe, narzędzia
warsztatowe, stal narzędziową, uszczelnienia
do kotłów, maszyn i rurociągów, węże, ubrania
szybowe, pompy skrzydłowe, fityngi, śruby,
::: nity, gwoździe i t. p. :::

Przybory i części dla instalacji elektrycznych.

ROBERT KERN

Zastępstwo Witkowick. fabryki rur.

Centralne biuro dla Galicyi
we Lwowie, Kopernika 18.

== Skład w Boryslawiu ==
wykonuje

Rury wiertnicze spajane i bez szwu,
Rury gazowe i wodociągowe,
Rury ropociągowe dla wysokiego ciśnienia,
Rury płomienne bez szwu,
Rury lane żelazne gazowe i wodociągowe,
Rezerwoary żelazne dla ropy, każdej wielkości,
Liny druciane marki: „Priv. öst. ung. Staats-
Eisenbahn-Gesellschaft“,
Żerdzie ratunkowe i wiertnicze witkowickiej
marki specjalnej,
Suwaki wodne i ropne, modelu ciężkiego i lek-
kiego, fabrykat specjalny,
Wszelkie armatury dla pary i wody.

Filia wiedeńskiej fabryki narzędzi firmy Blau'a i Sp.

Wiedeń, XX/2, Hellwagstrasse 4—8.

Cenniki i oferty na żądanie odwrotnie darmo i oplatnie.

Adres na telegramy: Robert Kern — Lwów.

Telefon Nr. 766.

MAREK SEEMANN

DROHOBYCZ

Filie: w Boryslawiu i Tustanowicach.

POLECA

swe składy bogato zaopatrzone w artykuły techniczne,
elektrotechniczne dla wszelkich gałęzi przemysłu, tudzież
przybory dla przemysłu naftowego i głębokich wierceń.

JAKO SPECYALNOŚĆ POLECA:

- 1) żelazo na żerdzi wiertnicze Austriackiego-Alpińskiego
Tow. górniczego,
- 2) kompletne urządzenia rafinerii i kotły lokomobilowe,
tudzież innych systemów z fabryk tow. akc. hut żelaza
ZÖPTAU i STEFANAU,
- 3) maszyny do głębokich wierceń i wyciągowe firmy
EMIL TWERDY,
- 4) dynamomaszyny i przybory elektrycz. Austr. Zakładów
SIEMENS i SCHUCKERT,
- 5) armatury i suwaki dla pary i wody firmy TEUDLOFF
i DITTRICH,
- 6) pompy parowe firmy TANGYES Ltd. CORNWALL
WORKS BIRMINGHAM,
- 7) motory ropne, gazowe i benzynowe najnowszych
systemów,
- 8) kompletne urządzenia warsztatów mechanicznych,
jakoto: młoty parowe, tokarnie i t. d., firmy E. DANIA
i Ska. we Wiedniu.

Fabryka ————— Bohr —————
narzędzi wiertniczych | werkzeu-fabrik

S. Nadel & K. Katz

BORYSLAW.

Telefon 58.

polecają

SWOJE WYROBY NAJ-
LEPSZEJ JAKOŚCI.

Specjalność:

MASZYNY DOBYWCZE,
ZAWSZE GOTOWE NA
SKŁADZIE MONTUJEMY
W PRZECIĄGU 3 TYGO-
DNI NA KOPALNI.

Najlepsze referencye,
cenniki i kosztorysy
na żądanie.

empfehlen

IHRE ERZEUGNISSE
BESTER QUALITÄT.

Specialität:

FÖRDERHASPEL - ANLA-
GEN, STETS LAGERND,
BINNEN 3 WOCHEN
AUF DER GRUBE FER-
TIG MONTIERT.

Beste Referenzen,
Preisliste auf Ver-
langen.

Gegründet 1905.

Feinmechan.-glastechn. Apparate und Laboratoriumsbedarf

G. H. Zeller, Leipzig VII/76.

**Laboratoriums - Einrichtungen und Apparate-
Bau für Wissenschaft, Technik und Industrie.**

Schmiermittel-, Fett- und Öl-Untersuchungs-Apparate.

Viskosimeter ☐ Thermostaten ☐ Messinstrumente.

Apparative Einrichtungen von Fabriks- und Betriebs-Laboratorien.

Laboratoriums-Apparate zu chem.-techn. und analyt. Bestimmungen.

Glasinstrumente und Thermometer.

— UNTERSUCHUNGS-APPARATE ALLER ART. —

Alle Apparate für Elektrochemie u. angewandte Physikalchemie.

Flammpunkt-Prüfer. ☐ Amtlich geeichte Messgeräte. ☐ Präzisions-Wagen.

Referenzen staatlicher und städtischer Behörden sowie erster Firmen.

Vorteilhafte Bezugsquelle für Wiederverkäufer. — Verbands-Mitglieder 10 bis 15 Prozent Rabatt.

BIURO TECHNICZNE
BRACIA STERN
w BORYSŁAWIU.

Maszyzny, narzędzia, żelazo i artykuły
techniczne dla wszystkich gałęzi
przemysłu naftowego.

Telefon 172.

ADRES TELEGR.: BRACIA STERN, BORYSŁAW.

EISIG JOLLES

skład żelaza, artykułów
technicznych i elektro-
technicznych.

BORYSŁAW
UL. KOŚCIUSZKI.

Nr. TELEFONU 65.

Silberner & Hütter, Borysław.

Nr. Telefonu 49.

Firma utrzymuje w bogatym zapasie: Wszelkie artykuły techniczne i elektrotechniczne.

Nr. Telefonu 49.

SPECYALNOŚCI: TŁOCZNIE PAROWE, MASZyny PAROWE. — DYNAMOMASZyny ELEKTROMOTORY, LAMPY ŁUK. — TABLICE MARMUROWE. — SZALTOWNICE. — INSTRUMENTA DO MIERZENIA PRĄDU ELEKTRYCZNEGO, ŚWIDRY ELEKTR. LINY DRUCIANE I MANILOWE. OLEJE MASZYNOWE I CYLINDR. — PASY Z WŁOSIA WIELBŁĄDOWEGO SPECYALNIE DO TŁOKOWANIA TKANE.

■ Ceny tanie, obsługa szybka. ■

Do sprzedania

2 MASZyny PAROWE MEHLERA z precyzyjnym stawidłem Reidera o sile po 50 HP.

Okazyjnie, tanio do nabycia!

Maszyny do celów wiertniczych firmy Twerdy oraz Weiss & Monski, w najlepszym stanie, tanio do nabycia!

Smarownice automatyczne pojedyncze, 70% oszczędności, amortyzują się w ciągu jednego miesiąca.

Palniki do gazu, spalają zupełnie! System Inżyniera Mermona i Ski.

Warsztaty mechaniczne

F. Dudziak & Cz. Mermon, Tustanowice-Wolanka.

Zu verkaufen

2 DAMPFMASCHINEN MEHLER mit Präzisions-Reidersteuerung von je 50 Pferdekraft.

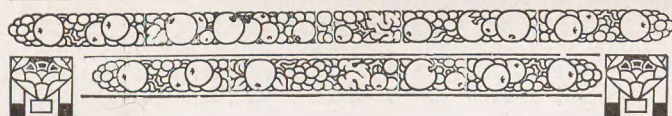
Billiger Gelegenheitskauf!

Maschinen zu Bohrzwecken von E. Twerdy und von Weiss & Monski, im besten Zustande. Billig abzugeben.

Automatische Schmierapparate, 70% Ersparnis; amortisieren sich in einem Monat.

Brenner zur Gasfeuerung, System Ing. Mermon & Co. vollständige Verbrennung.

Mechanische Werkstatt

FIGIP TRAPP

Koncesjonowany przedsiębiorca — budowlany. —

Tustanowice-Wolanka.

Telefon Nr. 149.

Adres telegraficzny:

Trapp, Wolanka.

Dr. Conrad Kornhaber

Landes- u. Gerichtsadvokat

Drohobycz
Ringplatz. Nr. 4.

Skład maszyn i artykułów dla wszystkich gałęzi przemysłu Fell & Erdheim, Drohobycz

filie w Borysławiu i Tustanowicach.

Kotły, maszyny, rury pompowe, gazowe, łączniki, wentyle, injektory, manometry, wodoskazy, liny druciane, manilowe, narzędzia wiertnicze, pasy, smary, cegły i tuby korkowe do okładania kotłów i rur.

Wszelkie przybory do elektryki służące, jak:

dynama, motory, lampy różnego gatunku, żarówki, woltmetry, ampermetry, druty elektryczne miniowane i zwykłe, oraz wszelkie w zakres elektryki wchodzące artykuły.

KOSZTORYSY NA ŻĄDANIE BEZPŁATNIE.

Telefon: Borysław Nr. 38.

Telefon: Drohobycz Nr. 104.

HERMAN ROTH

Przedsiębiorstwo budowlane i przemysł drzewny
w Borysławiu Nr. telef. 186.

Przyjmuje wszelkie roboty budowlane w skład wiertnictwa wchodzące po cenach konkurencyjnych, jakoteż utrzymuje stale na składzie materiał drzewny wszelkiej dymensyi. Roboty wykonuje starannie z własnego materiału, dotrzymując ściśle terminu umówionego.

Biuro techniczne

dla torpedowania i odgważdżania szybów

Inżynier Stanisław Libelt
Borysław.

Doc. Dr. Michał Seńkowski
Kraków, ulica Radziwiłłowska Nr. 4.

WIT SUGIMIRSKI PRZEDSIĘBIORSTWO WIERTNICZE W BORYSŁAWIU.

Kilkunastoletnie doświadczenia na terenach Galicji,
Kaukazu i Rumunii.

Wykonuje wiercenia akordowe z pełną gwarancją
głębokości i dymensyi z udziałami i bez udziałów
w produkcji.

Udziela wskazówek w ocenianiu terenów
w Galicji i na Kaukazie.

Sprzedaż i kupno terenów naftowych.

Alfons Gostkowski

LWÓW, Pasaż Hausmana Nr. 1.

Telefon Nr. 1059

przez wysokie c. k. Namiestn. mianowany i zaprzysiężony

SENZAL dla kupna i sprzedaży ropy, wosku
ziemnego i produktów tych minerałów,
również finansowanie terenów naftowych, kopalń,
procentów brutto i udziałów.

Wszelkich informacji w sprawie lokacyi kapitału w inte-
resach naftowych udziela bezinteresownie.

Roman Gierszyński i Ska

Fabryka narzędzi i instrumentów wiertniczych
w TUSTANOWICACH

fach poczt. Nr. 159. Borysław. Telefon 159.

Wykonuje wszelkie roboty kopalniane jako to:
kompletne żurawie wiertnicze najnowszego syste-
mu, kompletne urządzenia wyciągowe (hasple)
Wypożyczalnia instrumentów wiertniczych oraz żerdzi ratunkowych.

Roboty wykonuje w najkrótszym terminie
i po cenach bardzo przystępnych.

Dostawę uskutecznia się własnymi kołmi.

Dr. Konrad Kornhaber

Adwokat krajowy

Drohobycz
Rynek I. 4.

Julian Krynicki

rządowo - upoważniony inżynier
budowy maszyn, Borysław

Telefon Nr. 202.

Wykonuje wszystkie roboty techniczne w zakres
wiertnictwa wchodzące, instalacje gazowe,
budowę zbiorników ziemnych, montaż urządzeń
warsztatowych, roboty betonowe, obliczenia
terenów naftowych oraz podejmuje się akordów
wiertniczych ewentualnie z osobistym udziałem.

EDMUND POSTĘPSKI

INŻYNIER ELEKTROTECHNIK,

przez c. k. urzędy górnicze

w Drohobyczu, Jaśle i Stanisławowie

uznany rzeczoznawca dla spraw elektrycznych

— w kopalniach naftowych i woskowych. —

Konsulent i sędownie zaprzysiężony
rzeczoznawca w dziale elektryczności.

L W Ó W | BORYSŁAW
Chrzanowskiej 11. a. | Hotel Centralny.

Dr. Leon Goldhammer

Adwokat krajowy

w Borysławiu

ul. Pańska, w domu p. Wixla. Telefon Nr. 270.

PATENTY

wyjednywa we wszystkich państwach

inżynier **S. Ozbański**

przez c. k. Rząd mianowany i zaprzysiężony
rzecznik państwowy.

Wiedeń, VII., Lindengasse 2.

(Telefon 5682).

TELEFON Nr. 218.

TELEFON Nr. 218.

Wiktor Bobrowski i Spółka

w Borysławiu.

PRZEDSIĘBIORSTWO PRZEWÓZOWE.

Podje muje się przewo zu kotłó w,
maszyn, rygó w, rur i t. p. cię ża-
ró w w akordzie, lub też podnaj-
- - muje konie na dnió wkę. - -

Ceny konkurencyjne.

PATENTE

in allen Staaten besorgt

St. Ritter v. Dzbański

Ingenieur u. beeid. Patentanwalt.

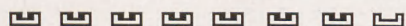
Wien VII., Lindengasse 2.

Tel. 5662.

POSZUKUJĘ TERENÓW!

ZGŁOSZENIE TYLKO LISTO-
WNE, POD LITERAMI „AK“ DO
ADMINISTRACJI „R O P Y“,
BORYSŁAW.

DWUTYGODNIK DOSTAW

Adres Redakcy i Administracyi: Lwów, ul. Kopernika
1. 21 — Kraków, ul. Jagiellońska 1. 11.

Konto poczt. Kasy oszcz. 1. 112.560.

Pismo fachowe, poświęcone galicyjskiemu dostawnictwu,
zawiera wiadomości o wszelkich rozpisanych publicznych
dostawach, o zapotrzebowaniu prywatnem i t. d. i wychodzi
wraz z bezpłatnym dodatkiem p. t. „ORGANIZACYA“
1. i 15. każdego miesiąca.

Prenumerata wynosi: półrocznie 4 K rocznie 8 K.

Inseraty oblicza się bardzo umiarkowanie.

■ ■ DOM NAFTOWY ■ ■

Oskar Loewenherz i Ska.

w Borysławiu.

Adres telegr. LOEWENHERZ, Borysław, Nr. telef. 8.

Pośrednictwo w kupnie i sprzedaży: kopalń, terenów,
udziałów etc.— Konsultacje,— Oszacowania, ekspertyzy
terenów górniczych i naftowych.— Zgłoszenia kopalń.—
Zastępstwo wobec c. k. władz.— Wykonanie planów,
projektów, kosztorysów i t. d.— Wykonanie wierceń
akordowych.— Roboty ziemne i budowlane.

Zastępstwo warsztatów Towarzystwa akcyjnego dla
przemysłu naftowego.— **Generalna reprezentacja**
fabryki Armatur i Maszyn Towarz. Akcyjnego przedt.
J. A. HILPERT z Wiednia.— **Zastępstwo fabryki** dla
produktów chemicznych i farb BRACI KAPELUSZ
w Brodach.— **Zastępstwo** pasów, pierścieni gumowych,
ubrań szybowych i t. p.

Die KUXEN ZEITUNG

ist die führende Zeitung auf dem Gebiete des gesamten Bergwerks- und Hüttenwesens.

Publikations-Organ

der Gewerkschaften des Kohlen-, Kali u. Erzbergbaues.

Die Kuxen-Zeitung erscheint täglich mit einem täglich neuesten vollständigen Kurszettel der Berliner Börse, sowie umfangreichstem Kuxen-Kurszettel. Genaue Informationen und tägliche Kursnotierungen über südafrikanische und australische Goldminen.

Die KUXEN-ZEITUNG ist das verbreitetste und beachtete Organ für Bergbau, Hüttenwesen, Maschinenbau, Steinkohlen-, Braunkohlen-Kali, Erz- und Zement-Industrie.

Die KUXEN-ZEITUNG ist an Schnelligkeit und Zuverlässigkeit der Information über alle interessierenden Vorgänge des Kohlen-, Kali- und Erzbergbaues stets an erster Stelle.

Ihre täglich erscheinenden ausführliche Berichte vom Berliner Kuxenmarkt, aus denen die Wertschwankungen der einzelnen Kuxe und Bohranteile ersichtlich sind und ihre kritischen Wochenberichte vom Montanmarkt, verdienen besondere Beachtung.

Der Abonnementspreis für die Kuxen-Zeitung beträgt pro Quartal

Nur 3,90 Mk. bei täglichem Erscheinen.

Die Kuxen-Zeitung empfiehlt sich somit gleichzeitig als **das beste und billigste Bergbau-Organ.**

Abonnements auf die Kuxen-Zeitung nehmen alle Postanstalten und die Expedition entgegen.

OO Probenummern gratis und franko. OO

Expedit. der KUXEN-ZEITUNG, Berlin C., Neue Friedrichstr. 47.

Fernsprecher Amt III. 2829 u. 977.

P. Sch. K. in Berlin N. V. 7. Konto Nr. 8872.

Die Röhren-Industrie

(der Metallröhren-Industrie IV. Jahrgang)

Zeitschrift für die Herstellung, Bearbeitung und Verwendung von Röhren aller Art.

Das erste und verbreitetste Fachblatt für die gesamte Röhren-Industrie.

Ein wertvolles Organ für die Hersteller und Verbraucher von Röhren aller Art.

Hervorragendes Insertionsorgan!

Erscheint am 15. und 30. jeden Monats.

Bezugspreis für Deutschland und

Oesterreich-Ungarn M. 4.— pro Quartal oder M. 15.— pro Jahr pränumerando zahlbar. Für alle übrigen Länder M. 20.— pro Jahr. Einzelnummer M. 1.—

Probenummer und Insertionstarif an Interessenten auf Verlangen kostenfrei.

„CONCORDIA“, Deutsche Verlags-Anstalt G. m. b. H. Berlin S. W. 68. Schützenstrasse 29/30.

„Kapital und Erfindung“

Zeitschrift für Erfindungsschutz- und Verwertung, Handel, Industrie und Technik

Herausgeber: OTTO WIESNER.

„Kapital u. Erfindung“ ist eine Fachzeitschrift grossen Stiles auf dem Gebiete des Patentwesens, welche die Interessen von Erfindern und Industriellen in bezug auf patentrechtliche und patenttechnische Fragen vertritt, vollständig unabhängig urteilt und über einen ausgedehnten Mitarbeiterstamm und Leserkreis verfügt.

„Kapital u. Erfindung“ ist Organ des „Allgemeinen Erfinder-Verbandes“ E. V. mit dem Sitz in Berlin.

Jeder Erfinder, Kapitalist, Gewerbetreibende, Kaufmann, Industrielle, Jurist, Nationalökonom, Parlamentarier, Ingenieur, Techniker, Patentanwalt und Patentverwerter sollte im eigenen Interesse abonnieren.

Bezugspreis: Jährlich 8 Mark (unter Kreuzband 10 Mark).

Probenummern gratis.

Inserate haben grossen Erfolg.

KAPITAL-VERLAG, G. m. b. H.

Berlin C. 54, Rosenthalerstr. 60.

XVII. JAHRGANG.

ABONNEMENTS-EINLADUNG

auf die

MONTAN- ZEITUNG

für Österreich-Ungarn, die Balkanländer u. das Deutsche Reich.

Zentralorgan des Vereines der technisch-administrativen Bergbau- und Hüttenbeamten und des gesamten montanistischen Aufsichtspersonals der österreichischen Monarchie.

FACHORGAN FÜR BERG-, HÜTTEN- UND SALINENWESEN mit besonderer Berücksichtigung des Berg- und Hüttenmaschinenwesens, der Spreng- und Tiefbohrtechnik sowie aller hierauf bezughabenden Industrien. Unabhängiges Organ zur Förderung der Interessen der Gewerke sowie Berg- und Hüttenbeamten.

—| Erscheint am 1. und 15. jeden Monats. |—

Herausgeber u. Chefredakteur: Franz H. Ascher, Gewerke, General-Direktor a. D. und Korrespondent der k. k. geologischen Reichsanstalt. Verantwortlicher Redakteur: Dr. Heinrich Fuchs.

Postsparkassen-Konto Nr. 129.637. — Scheck und Clearing-Verkehr.

Redaktion und Administration:
Graz, Annenstrasse 26.

Telegramm-Adresse:
Generaldirektor Ascher, Graz.

Abonnement: Ganzjährig
für Österreich-Ungarn K 16.—,
für Deutschland 16 Mark, für das
übrige Ausland 20 Frcs. mit
Franko-Zustellung.

Insertionstarif:

Ganze Seite
K 200 = Mark 200 = Francs 250.
Halbe Seite
K 100 = Mark 100 = Francs 125.
Viertel Seite
K 50 = Mark 50 = Francs 63.
1/8 Seite K 25.—, 1/16 Seite K 12.50,
1/32 Seite K 6.25.
Die vierspaltige Petitzeile 76 h
= 76 Pfennig = 80 Cts.
Bei Wiederholung Rabatt.

Die »Montan-Zeitung« ist ein Fachblatt ersten Ranges und geht in Tausenden Exemplaren nach fast allen Berg- und Hüttenwerken Europas; insbesondere stark verbreitet ist sie aber in Österreich-Ungarn, in den Balkanländern und in Deutschland. Wer Maschinen und Utensilien für die Montanbranche kaufen oder verkaufen will, wer eine Stelle sucht oder zu vergeben hat, versäume nicht, in der »Montan-Zeitung« zu annonciieren und sie fleissig zu lesen, da man in derselben alles auf die Montan-Industrie Bezughabende findet.

PRZEDSIĘBIORSTWO WIERTNICZE □ ≡ TIEFBOHRUNTERNEHMUNG ≡

STANISŁAW PRUS SZCZEPANOWSKI

DYPLOMOWANY INŻYNIER

ADRES POCZTOWY

DIPLOMIERTER INGENIEUR

POST-ADRESSE:

Telefon: Borysław 54.

WOLANKA—TUSTANOWICE.

Telephon: Borysław 54.

WYKONUJE:

Wiercenie szybów z najdalej idącą gwarancją głębokości i dymenzyi rur.

Odgważdżanie szybów zagwożdżonych.

Urządzenia i instalacje kopalniane, mechaniczne i elektryczne.

Eksploatowanie szybów nie mających wybuchów, zapomocą patentowanych urządzeń.

Zbiorniki ziemne na ropę. (Rekord: dwa zbiorniki po 1000 cystern wykonane w 26 dniach roboczych).

Badanie nowych terenów naftowych ewentualnie z własnym udziałem.

Finansowanie kopalń i spółek naftowych ewentualnie z własnym udziałem.

ÜBERNIMMT:

Tiefbohrungen mit einer am weitesten gehenden Garantie bezüglich der Tiefe und der Rohrdimension.

Entnagelung beschädigter Schächte.

Montage und Lieferung aller technischen Einrichtungen und Grubeneinrichtungen.

Erdreservoirbau (Rekord: Zwei Erdbehälter zu 1000 Zisternen in 26 Tagen ausgeführt).

Erforschung neuer Terrains eventuell mit eigener Beteiligung.

Finanzierung von Petroleumgruben u. Gesellschaften eventuell mit eigener Beteiligung.

NOWO OTWORZONY PIERWSZORZĘDNY MAGAZYN NOWOŚCI I PRZYSBORÓW DO PODRÓŻY

POD FIRMA

ESPENHAN i BECHTLOFF

we LWOWIE, ul. Akademicka 6.

POLECA Z FABRYK KRAJOWYCH, FRANCUSKICH I ANGIELSKICH

PŁASZCZE GUM. i ULSTRY NIEPRZEMAKALNE
PELERYNY LODENOWE i GUMOWE. - - - -
KRAWATY W OLBRZYMIM WYBORZE. - - - -
BIELIZNĘ BIAŁĄ i KOLOROWĄ. - - - -
OBUIE RĘCZNEGO WYROBU. - - - -
PERFUMERYĘ ANGIELSKĄ i FRANCUSKĄ. - -
KAPELUSZE ZNANEJ FABRYKI WŁOSKIEJ - -
„BORSALINO“ ANGIELSKIE i FRANCUSKIE. - -
CZAPKI DO PODRÓŻY i SPORTOWE. - - - -
RĘKAWICZKI DAMSKIE i MĘSKIE - - - -
- - - z fabryk angielskich i francuskich. - - -

PLEDY, KOCYKI i DERKI ANG. i KRAJ. - - -
KUFRY, TORBY i NECESERY DO PODRÓŻY. - -
SZELKI, SKARPETKI i POŃCZOCHY. - - - -
SPINKI WSZELKIEGO RODZAJU. - - - -
LASKI, PARASOLE i PARASOLKI DAMSKIE. -
PAPIERÓSNICE. PUGILARESY. PORTFELE i t. p.
KALOSZE PETERSBURSKIE. - - - -
ZEFIRY ANGIELSKIE NA BIELIZNĘ - - - -
RAKIETY i PIŁKI DO TENNISA - - - -
I WOGÓLE WSZELKIE NOWOŚCI Z DZIEDZINY
- - - MODY, SPORTU I KONFEKCJI. - - -

WYŁĄCZNE ZASTĘPSTWO

słynnego obuwia angielskiego firmy „Barratt & Co. Ltd.“ na całą Galicyę.

Towar pierwszorzędnej jakości. ▽ Ceny umiarkowane.